

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti, 3 priedas

**(Kaimo vietovių VPS forma)**

**VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA**

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupė
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2024-2009 m.
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2024-2029 m.
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	<input type="checkbox"/> Taip <input checked="" type="checkbox"/> Ne
Teminė VPS	<input checked="" type="checkbox"/> Taip <input type="checkbox"/> Ne
VPS tema	Vietos ekonomikos ekosistemų plėtra, diegiant tvarios energetikos ir sveikatinimo poreikių tenkinimo sprendimus

VPS data:	2023-04-25
VPS versija:	I versija, patvirtinta visuotinio narių susirinkimo Nr. ... sprendimu



## TURINYS

<b>I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)</b> .....	<b>4</b>
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ .....	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas .....	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys .....	4
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas .....	6
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius .....	7
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes) .....	9
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija .....	16
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros išteklių .....	25
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė .....	30
1.9. Papildoma informacija .....	34
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG) .....	34
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS .....	34
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas .....	34
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas .....	34
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS) .....	35
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA .....	37
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG .....	37
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį .....	37
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą .....	37
5.4. VVG vertybės .....	38
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ....	38
5.6. VVG misija .....	38
<b>II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI)</b> .....	<b>40</b>
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI .....	40
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI .....	40
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m. ....	40
7.2. Metinės rodiklių reikšmės .....	40
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA) .....	41
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS .....	42
<b>III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS)</b> .....	<b>43</b>
10. VPS PRIEMONĖS .....	43
10.1. VPS priemonių sąrašas .....	43
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais .....	43
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais .....	43
10.4. VPS priemonių aprašymas .....	43
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) .....	43
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai .....	43
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS .....	44
12. VPS FINANSINIS PLANAS .....	44
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis .....	44
12.2. Metinis VPS išlaidų planas .....	44
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS .....	45
13.1. Subregioninės vietovės principas .....	45
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas .....	46
13.3. Partnerystės principas .....	47
13.4. Bendradarbiavimo principas .....	48
13.5. Inovacijų principas .....	51
13.6. Jaunimas .....	52
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas .....	53
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI .....	54
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu .....	54

14.2.	<i>VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu .....</i>	<i>54</i>
15.	<i>VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA .....</i>	<i>56</i>
15.1.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas .....</i>	<i>56</i>
15.2.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus.....</i>	<i>57</i>
<b>IV DALIS: VPS PRIEDAI .....</b>		<b>60</b>

# I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

## 1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

### 1.1. Trumpas VVG pristatymas

Sutelkus stiprią komandą, 2004 m. rugpjūčio 5 d. įsteigta asociacija Kaišiadorių r. VVG Europos Sąjungos „Leader+ pobūdžio priemonės“ veiklai vykdyti Kaišiadorių rajono savivaldybės kaimiškojoje teritorijoje. Steigėjai Živilė Drutienė, Ieva Šadurskienė ir Ligita Pūrienė. VVG steigimo tikslas – kompleksiškas kaimo problemų sprendimas. VVG sukurta horizontalios ir vertikalios partnerystės principu, vienija pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus. Kaišiadorių rajono VVG nariais yra 56 fiziniai ir juridiniai asmenys.

Kaišiadorių rajono VVG sėkmingai įgyvendino 2008-2014 metų VPS, kurios metu buvo įgyvendintas 77 vietos projektas, panaudota 2,245 mln. eurų paramos. Spartus ir sėkmingas strategijos įgyvendinimas lėmė tai, kad papildomai buvo įgyvendinti dar 4 projektai iš papildomų lėšų. Jų įgyvendinimui skirta 0,187 mln. eurų iš rezervinio fondo.

2014-2020 m. laikotarpiu Kaišiadorių rajono VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimui iš viso skirta 3,339 mln. eurų paramos (tame tarpe 2021 m. papildomai skirtas finansavimas pereinamajam laikotarpiui ir EURI fondo lėšos; 2022 m. už rezultatyvius VPS įgyvendinimo rezultatus skirtas Sumanių kaimų finansavimas; 2023 m. VPS skirta virškontraktavimo lėšų). VPS sėkmingai įgyvendinama: 2023 m. duomenimis finansuoti 58 vietos projektai.

Vadovaujantis Kaišiadorių rajono VVG įstatais, aukščiausias asociacijos valdymo organas yra VVG visuotinis susirinkimas, kolegialus valdymo organas – VVG valdyba, vienasmenis valdymo organas – VVG pirmininkas. Valdyba yra pavaldi visuotiniam susirinkimui ir VVG pirmininkui. VVG administracija pavaldi VVG pirmininkui. Kaišiadorių rajono VVG valdyba jungia 20 narių, kurios sudėtis visiškai atitinka VVG partnerystės keliamus reikalavimus: valdybą sudaro pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai, susibūrę bendriems tikslams pasiekti (*VVG kolegialaus valdybos organo narių sąrašas pateiktas 2 priede*). Asociacija turi kompetentingą darbuotojų komandą (*VVG administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede*).

Kaišiadorių rajono VVG pagrindiniai tikslai:

1. Pagal savo veiklos kompetenciją ir galimybes skatinti vietos iniciatyvas ir permainas Kaišiadorių r. sav. kaimo vietovėse, stiprinti vietos partnerystę, įtraukti į šį procesą bendruomenių, kitų socialinių, ekonominių partnerių bei asociacijų, vietos valdžios ir verslo atstovus;
2. Aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant kaimo plėtros planus bei programas;
3. Ieškoti naujoviškų ir efektyvių būdų vietos žmoniškiesiems, gamtiniams, kultūriniais ir kitiems materialiams bei nematerialiems ištekliams panaudoti kaimo vietovių plėtrai;
4. Skatinti ir palaikyti vietines kaimo žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kaimo plėtros srityse;
5. Gerinti rekreacinę infrastruktūrą kaime, kurti kaimo vietovėse patrauklią, patogią, saugią gyvenamąją aplinką, atnaujinti kaimo gyvenviečių viešąsias erdves ir pastatus;
6. Parengti ir įgyvendinti vietos plėtros strategiją (-as);
7. Organizuoti kaimo plėtros dalyvių švietimą ir mokymą;
8. Skatinti bendradarbiavimą su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis.

VVG teritorija nuo jos įsteigimo datos nesikeitė.

### 1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Kaišiadorių rajono VVG pasirinkta LEADER metodo įgyvendinimui teritorija atitinka Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos teritoriją, išskyrus rajono centrą - Kaišiadorių miestą.

Kaišiadorių r. savivaldybė yra beveik pačiame Lietuvos centre: 60 km nuo Vilniaus ir 40 km nuo Kauno. Didmiesčius jungia per Kaišiadorių rajoną einanti tarptautinė automobilių bei geležinkelio magistralė Vilnius – Klaipėda. Teritorija ribojasi su Jonavos r., Kauno r., Prienų r., Elektrėnų bei Širvintų r. savivaldybėmis (**R1**) (*Kaišiadorių r. sav. geografinės padėties vizualizacija pateikta 7 priede*).

Kaišiadorių rajono savivaldybė įsikūrusi tarp didžiausių Lietuvos miestų ir upių, trijų etnografinių regionų sandūroje, Kauno apskrityje – vienintelėje, kuri neturi išorinių sienų su kitomis valstybėmis. Kaišiadorių kraštą patogų lankyti ir automobiliais, ir traukiniais. Pagrindinė geležinkelio linija, magistralė Vilnius–Kaunas–Klaipėda, patogus oro uostų pasiekiamumas, planuojama „Rail Baltica“ vėžė sąlygoja didėjantį besikuriančių verslų bei atvykstančių turistų skaičių bei augantį poreikį būstams (**R2**) (*Kaišiadorių r. savivaldybės duomenys. Prieiga per internetą:*

<https://kaišiadorys.lt/doclib/2xslmaclgasaeewjepf19tv8ru1pws5b>).

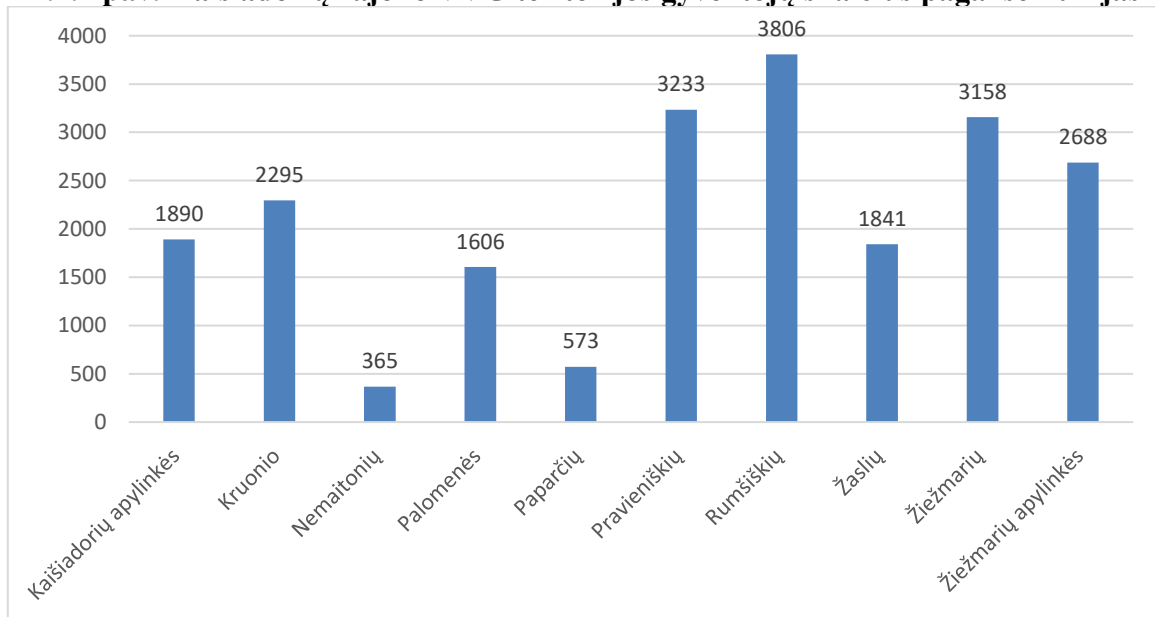
Nacionalinės žemės tarnybos duomenimis Kaišiadorių r. VVG teritorija t. y. Kaišiadorių r. sav. teritorija be Kaišiadorių miesto užima 1071,6 kv. km teritoriją. Tai sudaro 1,6 proc. Lietuvos ir 13,3 proc. Kauno apskrities teritorijos. Kaišiadorių rajono VVG atstovaujama teritorija užima 98,6 proc. Kaišiadorių r. sav. teritorijos (*Prieiga per internetą:*

[file:///C:/Users/Erika/Downloads/20230101Zemesfondas%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Erika/Downloads/20230101Zemesfondas%20(5).pdf)).

2021 m. Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje gyveno 21455 gyventojai, iš jų 47,5 proc. moterys, 52,5 proc. vyrai.

Kaišiadorių rajono VVG teritoriją sudaro 10 seniūnijų: Kaišiadorių apylinkės, Kruonio, Nemaitonių, Palomenės, Paparčių, Pravieniškių, Rumšiškių, Žaslių, Žiežmarių apylinkės, Žiežmarių (**R3**) (*Kaišiadorių r. sav. seniūnijų išsidėstymo vizualizacija pateikta 7 priede, gyventojų skaičius pagal seniūnijas 1.2.1 pav.*).

**1.2.1 pav. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal seniūnijas**



Šaltinis: 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymas. Gyventojai Vilniaus apskrities gyvenamosiose vietovėse. Vilnius: Statistikos departamentas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>

Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje yra 5 kultūros ir istorijos savastimi žavūs miesteliai: Žiežmariai (turintys miesto statusą, bet dėl mažo gyventojų skaičiaus (3158 gyventojai) priskiriami prie VVG teritorijos), Rumšiškės, Kruonis, Žaslai ir 311 kaimo gyvenamųjų vietovių. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos pasiskirstymas pagal gyvenamąsias vietas pateiktas 1.2.1 lentelėje (**R4**).

**1.2.1 lentelė. Kaišiadorių rajono administracinis suskirstymas pagal gyvenamąsias vietas**

Kaimo gyvenamoji vietovė iš viso <i>iš jų</i>	2001	2011	2021
1-9 gyventojai	141	117	142
10-49 gyventojai	115	129	114
50-99 gyventojai	39	31	26
100-199 gyventojai	20	16	16
200-299 gyventojai	8	5	5
300-399 gyventojai	5	3	3
400-499 gyventojai	2	4	2
500-999 gyventojai	6	4	3
1000-1999 gyventojai	2	2	2
2000-2999 gyventojai	1	-	-
3000-3999 gyventojai	-	1	1

Šaltinis: 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymas. Gyventojai Vilniaus apskrities gyvenamosiose vietovėse. Vilnius: Statistikos departamentas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=eb496e44-2d1c-45e2-87f2-8f3ae3cdeb#/>

2021 m. Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje 40 proc. kaimo gyventojų gyveno nedidelėse, iki 200 gyventojų turinčiose, gyvenvietėse. 27 proc. gyventojų gyveno gyvenamosiose vietose, kurių gyventojų skaičius nuo 201 iki 1000 gyventojų. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal gyvenamąsias vietas pateiktas 1.2.2 lentelėje (R5).

**1.2.2 lentelė. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų skaičius pasiskirstymas pagal gyvenamąsias vietas**

Gyvenamoji vieta	Gyventojų dalis, proc.
Viensėdžiai	3
Vietovės iki 200 gyventojų	37
Vietovės nuo 201 iki 1000 gyventojų	27
Vietovės nuo 1001 iki 2999 gyventojų	23
Vietovės nuo 3000 iki 6000 gyventojų	10

Šaltinis: 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymas. Gyventojai Vilniaus apskrities gyvenamosiose vietovėse. Vilnius: Statistikos departamentas [žiūrėta 2023-01-12]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=eb496e44-2d1c-45e2-87f2-8f3ae3cdeb>

Kaišiadorių rajono VVG teritorija lyginant su 2014-2020 m. laikotarpiu nesikeitė.

**1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas**

Kaišiadorių rajonas užima puikią geografinę padėtį – yra ne tik tarp didžiausių Lietuvos upių – Nemuno ir Neris, bet ir tarp didžiausių Lietuvos miestų – sostinės Vilniaus bei „laikinosios sostinės“ Kauno. Abu didmiesčius jungia per Kaišiadorių rajoną einančios svarbiausios šalies automobilių ir geležinkelio magistralės. Traukiniu iš Kaišiadorių iki Vilniaus – 67 km, iki Kauno 37 km, automobiliu – atitinkamai 73 ir 47 km, nuo Žiežmarių važiuojant Vilniaus–Kauno–Klaipėdos greitkelio.

Kaišiadorių krašto žemės pagal geomorfinę sandarą priskiriamos Pabaltijo žemumos sričiai, kuriai būdinga žemės paviršiaus formų įvairovė – lygumos, nuolaidumos ir slėniai, plynaukštės ir pakilumos. Miškingas, menkai vandeningas ir agrarinis kraštovaizdis labai nevienalytis: ryškus žemėvaizdžio kalvotumas, banguotumas ir daubotumas. Reljefas kiek lygesnis centrinėje, vakarinėje ir rytinėje – tai yra miškingose rajono dalyse. Didžiausios aukštumos išsidėsčiusios greta iškiliausio Dzūkų aukštumos taško – Gedanonių kalno. Jos plyti pietiniame rajono pakraštyje (Nemaitonių sen.). Čia yra kalvų, kurių viršūnės iškilusios net iki 251m aukščio virš jūros lygio. O žemiausia vieta

– Kauno marios telkšo tik 44 m aukštyje. Rajonas priskiriamas nežeringoms administracinėms teritorijoms. Didžiausiais laikomi Kalvių (180 ha), Žaslių (101 ha), Neprėkštos (40,5 ha) ežerai. Natūralių ežerų trūkumą kompensuoja dirbtiniai tvenkiniai. Vienas didžiausių Lietuvos dirbtinių vandens telkinių – Kauno marios – užliejo 6 400 ha sausumos plotą. Apie trečdalis jų priklauso Kaišiadorių rajonui. Greta marių, ant kalvos, įrengta viena didžiausių šalies vandens talpyklų – Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės baseinas, kurio plotas 306 ha, perimetras 6,8 km, gylis 15,5 m. **(R6)** (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/apie-savivaldybe/5>*).

Kaišiadorių rajone yra saugomos europinės svarbos gamtinės buveinės ir draustiniai, gausu retų į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų. Gausu gamtinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų, kurie įdomūs turistams: unikalus, nuolat geologų tyrinėjamas glaciokarstinės kilmės Kaukinės ežeras „Žiedelis“ (anksčiau manyta, jog meteoritinės), netoli Kruonio HAE mistiškoji gravitacinė kalva, vienos storiausių Lietuvos pušų Rumšiškių ir Varkališkių miške, aukščiausia Kauno marių atodanga – Mergakalnis, storiausias medis Kauno Marių regioniniame parke – Gastilionių ąžuolas. Retos augalijos ir gyvūnijos galima aptikti Būdos, Kaukinės botaniniuose – zoologiniuose draustiniuose, Strošiūnų kraštovaizdžio, Paparčių botaniniame, Beičiūnų ornitologiniame draustiniuose. Verta aplankyti mitologinį Laukagalio akmenį „Velnio sostas“, kuris primena senąjį pagoniškąjį tikėjimą. Galima pasigrožėti 6 metrų apimties Karčiupio miško ąžuolu, daugiakamiene Antakalnio liepa, Kovaičių akmenimis, Sekionių ir Uogintų kaimų ąžuolais, kitomis gamtos vertybėmis. Sutvarkyti ir pritaikyti turistams Migonių, Rokiškių, Maisiejūnų, Lašinių, Budelių piliakalniai. Turtingos gražia gamta ir istoriniu palikimu bei legendomis apipintos Nemaitonių apylinkės **(R7)** (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/apie-savivaldybe/5>*).

Kaišiadorių r. vietos veiklos grupės teritorijoje gausu lankytinų išskirtinių objektų: Žaslių ir Paparčių seniūnijos unikali religinio turizmo objektai, Rumšiškėse yra vienas didžiausių Europos muziejų po atviru dangumi – Lietuvos liaudies buities muziejus. Kaišiadorių rajono miesteliuose išlikę savitos architektūros pastatų – tai palyginti neseniai čia gyvenusios žydų bendruomenės pėdsakai. Taip pat būta nemažai rusų ir lenkų – pastarųjų daugumą sudarė to meto diduomenė – sulenkėję vietiniai dvarininkai. Šis regionas svetingas ir buvo persekiojamiems dėl savo tikėjimo. Šilonyse (Palomenės sen.) XVI amžiuje susikūrė evangelikų reformatų bendruomenė; jėzuitams išstūmus reformatus iš Vilniaus, čia rinkdavosi sinodas – kurį laiką Šilonyis buvo Lietuvos evangelikų reformatų centru. Kadai buvęs garsus Paparčių dominikonų vienuolynas (įkurtas 1649 m.), po 1831 m. sukilimo uždarius Vilniaus dominikonų vienuolyną, keliasdešimčiai metų tapo ne tik Lietuvos dominikonų provincijos administraciniu, bet ir kultūriniu centru. Šiame krašte prieglobstį rasdavo dėl savo tikėjimo Rusijoje persekiojami rusų sentikiai, apie kuriuos primena jų maldos namai Dūdiškėse ir Mūro Strėvininkuose. Dešimtys rajono teritorijoje buvusių dvarų ir dvarelių – senosios elitinės bajoriškos kultūros bastionų – primena apie juose gyvenusius žmones, jų įnašą į Lietuvos kultūrinį, visuomeninį ir politinį gyvenimą **(R8)** (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/apie-savivaldybe/5>*).

VVG teritorijos išskirtinumą ir identitetą dar labiau atskleisti padės ir tai, kad Kaišiadorys – Lietuvos kultūros sostinė 2024 – kvies stabtelėti ir atidžiau apsidairyti sankryžoje tarp keturių istorinių Lietuvos sostinių. Istorinė Kaišiadorių praeitis pasižymi kultūrinės tapatybės įvairove, o šiuolaikinis miestas įsikūręs simboliškoje geležinkelių, vandens ir sausumos kelių sankryžoje. Todėl projektas „Kaišiadorys – Lietuvos kultūros sostinė 2024. Kaišiadorys: kultūros keliai ir kelionės“ taps impulsu paskleisti kultūros nešamą žinią visais keliais, o besidominčius kultūra pakvies tapti keliautojais **(R9)** (*Prieiga per internetą: <https://lrkm.lrv.lt/lt/naujienos/isrinktos-2023-2024-ir-2025-metu-lietuvos-kulturos-sostines>*).

#### 1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Kaimo gyventojų dalyvavimas strateginio planavimo procese išliko toks pats svarbus ir visa ko pagrindas kaip ir prieš tai buvusios VPS rengime. Siekiant dinamiškos vietos plėtros, informacijos sklaida ir grįžtamas ryšys buvo organizuotas kiek įmanoma didesnei gyvenamajai teritorijai. Aktyvinamos tos vietovės, kuriose praeitą strateginį laikotarpį nebuvo iniciatyvos ir nebuvo



vykdomos jokios veiklos. Praeito laikotarpio įgyvendintos VPS rezultatai buvo akivaizdi motyvacija vertinti situaciją kaime šiame etape bei numatant galimus poreikius ir priemones.

Pagrindinis principas, kuriuo buvo vadovautasi rengiant VPS ir nustatant gyventojų poreikius – viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas. Poreikiai buvo nustatomi viešai, detaliam išdiskutuojant, skatinant bendruomenės išanalizuoti esamas situacijas ir planuoti ateitį.

Nustatant poreikius, susitikimų metu bendruomenių nariai turėjo galimybę kartu dar kartą įvertinti tinklaveikos kokybę ir socialinių ryšių stiprumą, nusistatyti prioritetus, identifikuoti galimus projektus ir finansavimo galimybes.

Kaišiadorių rajono VVG, rengdama Kaišiadorių rajono kaimo vietovių vietos plėtros strategiją 2023–2027 metams, 2022 m. lapkričio 10 d. surengė informacinį susitikimą su bendruomenių, kitų nevyriausybinėse organizacijų, verslo atstovais, ūkininkais, aktyviais gyventojais, savivaldybės administracijos specialistais, politikais. Informacinio susitikimo metu renginio dalyviai buvo supažindinti su naujojo LEADER laikotarpio - BIVP perspektyvomis: Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos tikslais, bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai keliamais tikslais ir poreikiais bei siektiniais rezultatais naujuoju finansavimo laikotarpiu, Europos Sąjungos ir nacionaliniais horizontaliaisiais principais prie kurių įgyvendinimo turi prisidėti bendruomenės inicijuota vietos plėtra, vietos plėtros strategijų kokybinio vertinimo svarbiausiais aspektais. Informacinio renginio dalyviai taip pat buvo informuoti apie vietos veiklos grupės Facebook profilyje ir interneto svetainėje pateiktą Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų poreikių tyrimo interaktyvios anketos nuorodą, prašant kuo aktyviau dalyvauti apklausoje ir atsakyti į anketoje pateiktus klausimus, nurodant aktualiausias gyvenamųjų vietovių problemas bei svarbiausius poreikius, kurie galėtų būti finansuojami pagal 2023-2027 m. vietos plėtros strategiją. Informacinio renginio pabaigoje vyko diskusija dėl Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės teritorijos ateities perspektyvų.

Kaišiadorių rajono VVG, siekdama iširti VVG teritorijos gyventojų poreikius, naudojo apklausos metodą, derindama šias duomenų rinkimo formas: *anketavimą* – bendrai teritorijos analizei ir poreikiams iširti, *grupinį interviu* – SSGG analizei ir problemos iširti teritoriniu požiūriu.

Siekiant išlaikyti partnerystės principą, buvo apklausti: Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojai (kaimo gyventojai, vietos verslininkai, ūkininkai, bendruomenių ir kitų NVO nariai), vietos valdžios atstovai.

Ruošdamiesi gyventojų apklausai VVG administracijos darbuotojai konsultavosi su VVG valdyba. Kartu su ja buvo parengta kaimo vietovių situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo anketa, kuri išplatinta gyventojams (*Kaišiadorių rajono savivaldybės kaimo vietovių situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo anketa pateikta priede Nr.9*).

Reprezentatyvi respondentų imtis anketavimui buvo nustatyta: remiantis mokslinėje literatūroje pateikiamomis rekomendacijomis apklausos vykdymui ir jos rezultatų reprezentatyvumui užtikrinti (Kardelis, K.); pasitelkiant informacines technologijas: [www.apklausa.lt](http://www.apklausa.lt). Pateikta imties dydžio skaičiuokle.

Gautos 158 užpildytos anketos. 2023 m. pradžioje Kaišiadorių r. VVG teritorijoje gyveno 20748 gyventojų. Vadinasi tyrimo tikimybei esant 95 proc., tyrimo rezultatų paklaida lygi 8 proc. ir tai užtikrina tyrimo reprezentatyvumą. Tyrimo imtis pakankamai tolygiai išdėstyta pagal VVG teritorijos seniūnijas.

Anketavimo metu buvo siekiama išsiaiškinti Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų požiūrį:

- Opiausias Kaišiadorių rajono VVG teritorijos problemas;
- Į ES paramos panaudojimo tikslines sritis nustatytoms problemoms spręsti.

Surinkti duomenys buvo analizuojami, naudojant Microsoft EXCEL programą ir interneto portale „Apklausa.lt“. Apklausos rezultatų analizė parodė, kad esamoms problemoms spręsti, gyventojų nuomone, visų pirma paramą skirti būtina prieinamumui prie paslaugų gerinti; verslo kūrimui ir plėtrai; infrastruktūros tobulinimui; socialiai pažeidžiamų gyventojų socialinei įtraukčiai didinti (*detalus Kaišiadorių rajono VVG gyventojų poreikių tyrimo rezultatų apibendrinimas pateiktas priede Nr.8*).



Taip pat buvo suorganizuoti susitikimai/diskusijos seniūnijose su bendruomenėmis, NVO, verslo ir turizmo, kaimo vietovėse veikiančių organizacijų ir institucijų atstovais, ūkininkais, aktyviais gyventojais. Susitikimų metu buvo diskutuojama ko reikia Kaišiadorių rajono kaimo vietovių gyventojams, ūkininkams, verslo ir turizmo atstovams, kad kaimo vietovėse pagerėtų gyvenimo kokybė, būtų kuriamos darbo vietos, gerėtų paslaugų prieinamumas, kurtųsi jaunos šeimos ir kt. Išsakyti poreikiai buvo reitinguojami ir įtraukti į naująją 2023-2027 m. kaimo vietovių vietos plėtros strategiją.

#### 1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

##### ***Gyventojų kaitos tendencijos, gyventojų pasiskirstymas pagal amžių.***

Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje 2015-2023 m. laikotarpiu, palyginti su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis, stebimas ryškus gyventojų skaičiaus sumažėjimas. Pagal kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimo tempą tai viena iš trijų Kauno apskrities, kuriose kaimo gyventojų skaičius mažėja sparčiausiai. Kaišiadorių r. sav. kaimo gyventojų skaičius 0,8 proc. mažėja sparčiau nei vidutiniškai Lietuvoje ir 1,7 proc. sparčiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje (1.5.1 lentelė, 1.5.1 pav.) (R10). Mažėjant gyventojų skaičiui, mažėja ir gyventojų tankumas (R11).

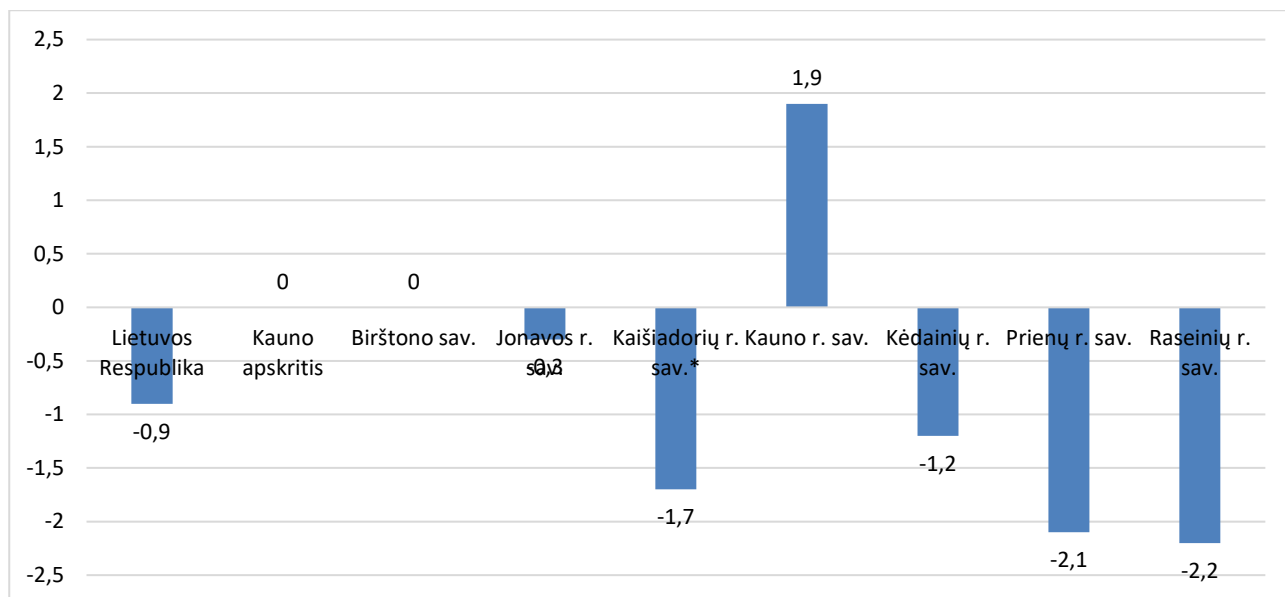
##### **1.5.1 lentelė. Nuolatinių kaimo gyventojų skaičiaus kaitos tendencijos 2015-2023 m. pradžioje**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lietuvos Respublika	958649	945330	936836	924179	918814	911584	894010	892613	893935
Kauno apskritis	174868	174266	174874	175109	176225	175714	169147	171545	174191
Birštono sav.	1879	1871	1838	1788	1748	1150	1056	1049	1026
Jonavos r. sav.	14844	14628	14757	15010	14909	14728	14214	14314	14433
<b>Kaišiadorių r. sav.*</b>	<b>20378</b>	<b>20019</b>	<b>19740</b>	<b>19400</b>	<b>19217</b>	<b>18998</b>	<b>18297</b>	<b>17901</b>	<b>17714</b>
Kauno r. sav.	74096	75388	77173	78982	81532	83124	78632	81894	85842
Kėdainių r. sav.	24629	24125	23779	23260	22872	22598	22921	22775	22387
Prienų r. sav.	17771	17432	17199	16850	16574	16348	15443	15299	14996
Raseinių r. sav.	21271	20803	20388	19819	19373	18768	18584	18313	17793

\* išskyrus Žiežmarių miesto gyventojus

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=dfe5fe49-ac59-4ba4-96d6-a60f2a9e12f9#/>.

##### **1.5.1 pav. Vidutinis metinis nuolatinių kaimo gyventojų skaičiaus kitimas**

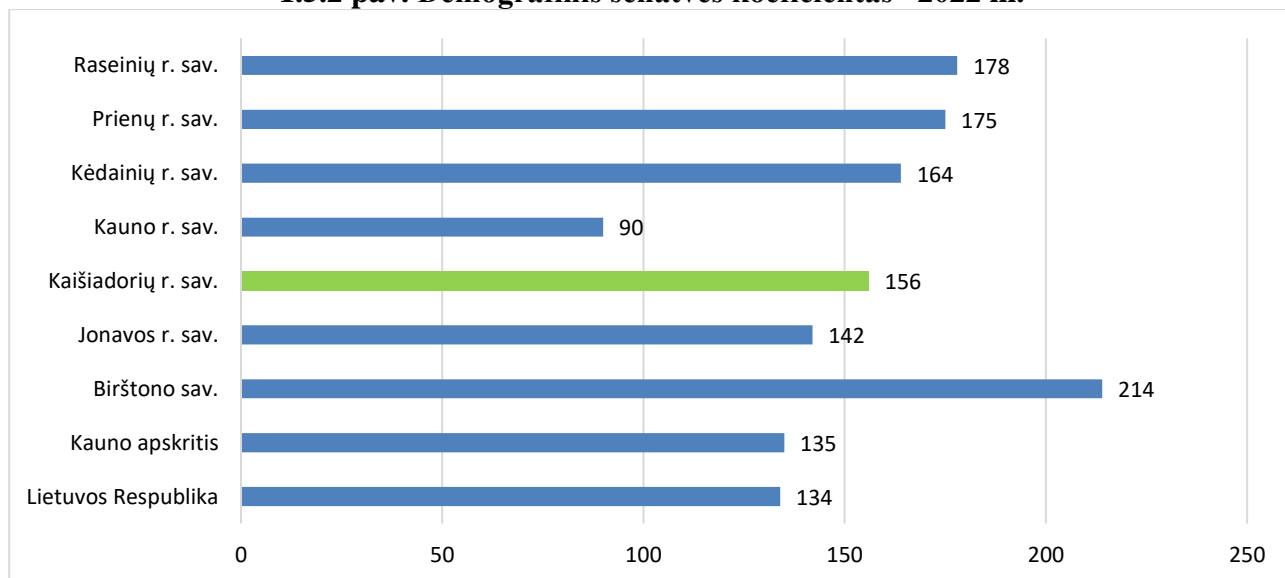


\* išskyrus Žiežmarių miesto gyventojus

Šaltinis: Parengta remiantis oficialios statistikos portalu. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/>.

Integruotas demografinę situaciją ir jos perspektyvas t. y. populiacijos senėjimą atskleidžiantis demografinės senatvės koeficientas rodo, kad Kaišiadorių r. sav. 100 vaikų iki 15 metų amžiaus tenka 156 pagyvenę (65 metų ir vyresnio amžiaus) asmenys. Šiuo požiūriu blogesnė situacija Kauno apskrityje yra dar keturiose savivaldybėse (1.5.2 pav.). Situaciją blogina ir tai, kad demografinės situacijos koeficientas Kaišiadorių r. sav. nuo 144 (2018 m.) išaugo iki 156 (2022 m.) (R12).

1.5.2 pav. Demografinis senatvės koeficientas\* 2022 m.

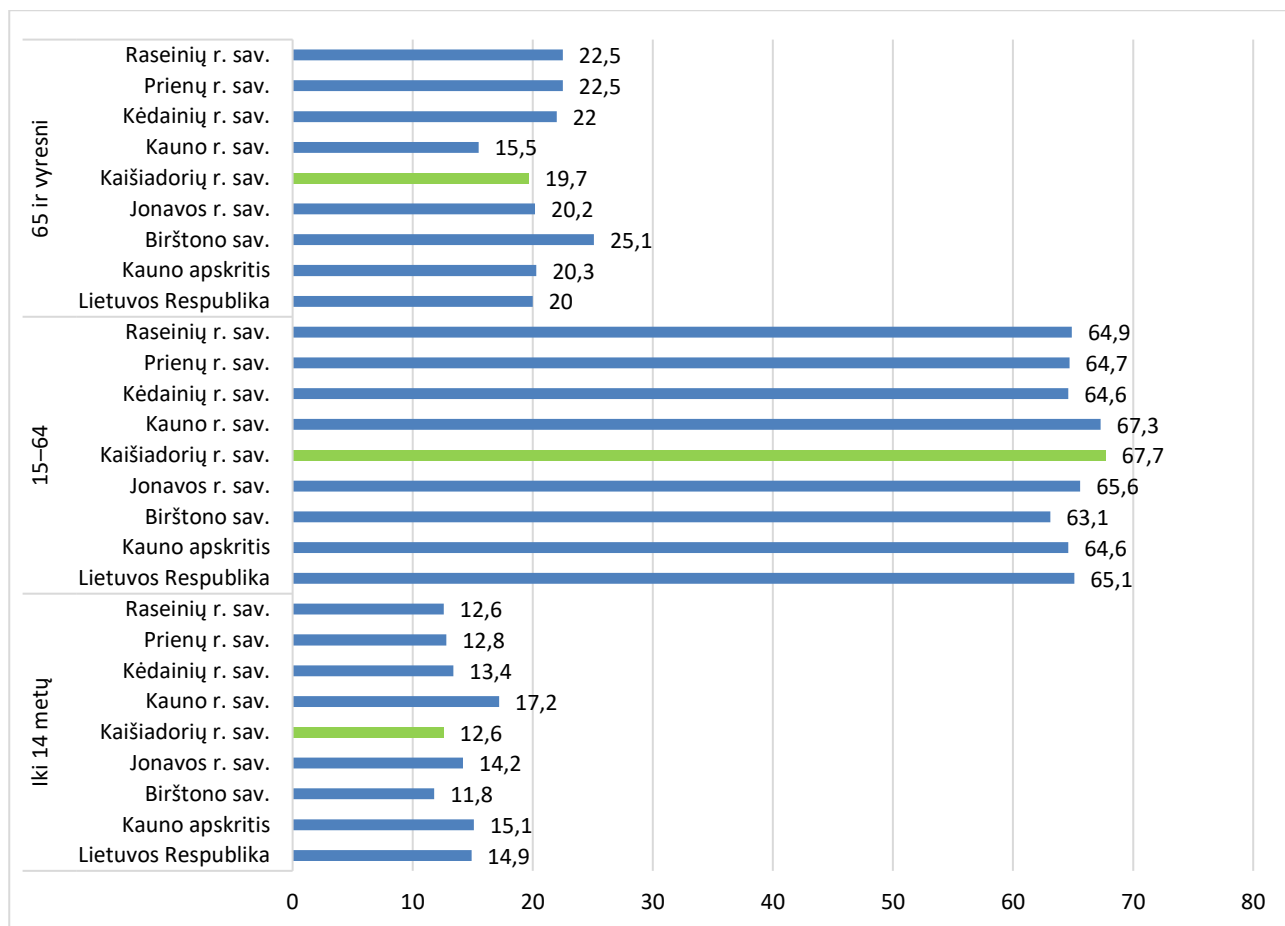


\*pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=dfe5fe49-ac59-4ba4-96d6-a60f2a9e12f9#](https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=dfe5fe49-ac59-4ba4-96d6-a60f2a9e12f9#/).

2022 metus palyginti su 2018 m. Kaišiadorių r. sav. 0,4 proc. punkto išaugo 15-64 metų amžiaus gyventojų dalis, tačiau 0,4 proc. išaugo ir 65 metų ir vyresnių gyventojų dalis ir kas labiausiai neramina, tai 0,8 proc. punkto sumažėjo vaikų (0-14 metų amžiaus) dalis (1.5.3 pav.) (R13).

1.5.3 pav. Gyventojų struktūra pagal amžių 2022 m.



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=dfe5fe49-ac59-4ba4-96d6-a60f2a9e12f9#/>.

Mažėjant jaunų gyventojų skaičiui, reiškiasi neigiamas natūralus gyventojų prieaugis, mažėja gimstamumas. Kaišiadorių r. sav. jaunų žmonių (14-29 m.) skaičius mažėja ne taip sparčiai kaip kitose kaimiškosios apskrities savivaldybėse (1.5.2 lentelė) ir tai rodo, kad esama tam tikro potencialo, leidžiančio teigti, kad ateityje bus galimybių susidoroti su demografinės situacijos keliamais socialiniais – ekonominiais iššūkiais (R14).

**1.5.2 lentelė. Jaunimo (14-29 metų amžiaus) skaičiaus pokyčiai 2014-2023 m. pr.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis per laikotarpį, proc.
Lietuvos Respublika	524050	507533	495952	468215	457925	463889	-2,4
Kauno apskritis	106815	103772	101815	96739	94825	96362	-2
Birštono sav.	741	706	670	644	596	578	-4,8
Jonavos r. sav.	8280	8116	8010	7619	7404	7386	-2,2
<b>Kaišiadorių r. sav.</b>	<b>6015</b>	<b>5694</b>	<b>5468</b>	<b>5695</b>	<b>5473</b>	<b>5305</b>	<b>-2,4</b>
Kauno r. sav.	18357	18380	18481	16875	17023	17452	-0,9
Kėdainių r. sav.	8554	8319	8213	8158	7946	7808	-1,8
Prienų r. sav.	5083	4949	4823	4465	4309	4159	-3,9
Raseinių r. sav.	6397	6184	6009	5660	5463	5205	-4

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=08e844f9-0ccb-4138-acdc-4ac740cbabd0#/>.

Prie demografinės situacijos gerinimo turėtų prisidėti ir tik 2022 metais pasireiškusi teigiama neto migracija, kai į Kaišiadorių r. sav. atvyksta daugiau gyventojų nei išvyksta. Tokiomis tendencijomis pasižymi šešios (tame tarpe ir Kaišiadorių r. sav.) Kauno apskrities savivaldybės iš septynių. Bendrasis neto vidaus migracijos rodiklis 1000 gyventojų 2021 metų duomenimis Kauno apskrities kaimiškose savivaldybėse buvo teigiamas tik Kauno ir Prienų r. sav. O Kaišiadorių r. sav. šis rodiklis buvo neigiamas ir didžiausias iš visų Kauno apskrities savivaldybių. Tai rodo, kad neigiamos migracijos rodiklių tendencijos ir toliau neigiamai veikia demografinę situaciją Kaišiadorių r. sav. (1.53 lentelė) **(R15)**.

**1.5.3 lentelė. Neto migracija 2014-2022 m.**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	-12327	-22403	-30171	-27557	-3292	10794	19993	19653	72372
Kauno apskritis	-2301	-3338	-5293	-4315	585	3510	6330	4289	14204
Birštono sav.	20	-9	-69	-47	-8	-4	8	8	83
Jonavos r. sav.	-441	-529	-416	-305	-181	-294	-58	83	684
<b>Kaišiadorių r. sav.</b>	<b>-217</b>	<b>-239</b>	<b>-366</b>	<b>-348</b>	<b>-159</b>	<b>-162</b>	<b>58</b>	<b>-155</b>	<b>362</b>
Kauno r. sav.	1285	1133	1531	1584	2242	1090	1148	3163	3788
Kėdainių r. sav.	-585	-533	-866	-856	-359	-203	9	149	376
Prienų r. sav.	-116	-230	-306	-355	-81	-30	25	108	227
Raseinių r. sav.	-289	-390	-511	-658	-335	-431	-224	-183	-69

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

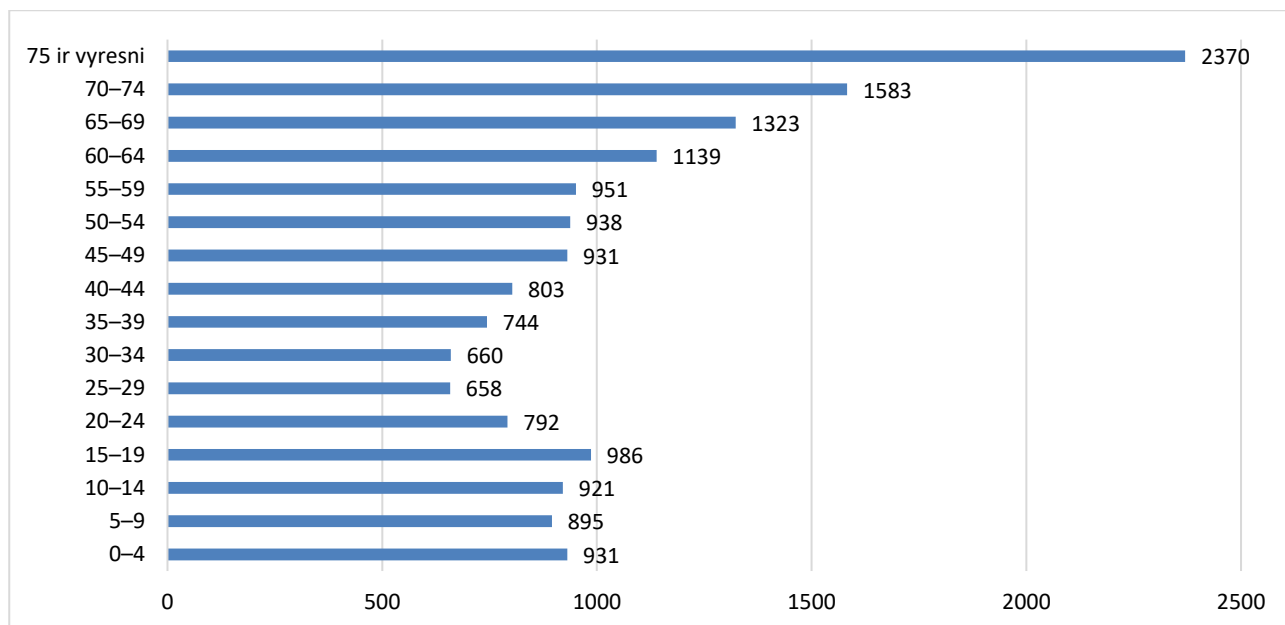
Ir toliau išliekant depopuliacijos tendencijoms, bus vis sunkiau susidoroti su pasekmėmis, kurias kelia mažėjantis gyventojų tankumas. Sprendžiant kaimo vietovių gyvybingumo problemą, nepakanka dėti pastangas išsaugoti vietos gyventojus, tikslinga ieškoti naujų galimybių pritraukti gyventojus iš miesto, taikyti įvairias bendradarbiavimo su miestu formas.

#### ***Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį ir tautybę.***

2021 m. Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje moterų sudarė 47,5 proc. gyventojų, vyrai - 52,5 proc. **(R16)**.

Vertinant pagal moterų skaičių, tenkantį 1 tūkst. vyrų, 2022 m. pradžioje, Kaišiadorių r. sav. kaip ir ankstesniais metais bei kitose Kauno apskrities savivaldybėse stebima disproporcija tarp lyčių pagal amžiaus grupes. Jeigu reprodukcijai tinkamose amžiaus grupėse moterims tenka ženkliai mažiau vyrų, tai pensinio amžiaus grupėje moterų skaičius vyrų skaičių viršija daugiau nei du kartus. Tokia disproporcija viena vertus turi įtakos mažėjančiam gimstamumui, kita vertus rodo, kad pensiniame ir vyresniame amžiuje randasi daug vienišų žmonių (ypač moterų) ir tai kelia didelius iššūkius socialinių paslaugų sričiai (1.5.4 pav.).

#### **1.5.4 pav. Moterų skaičius, tenkantis 1 tūkst. vyrų, 2022 m. pradžioje Kaišiadorių r. sav.**



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=61c608a7-664c-4d12-ba50-3fab567e5277#/>.

2021 m. Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Kaišiadorių r. sav. nėra etniškai labai marga: didžioji dalis rajono gyventojų (93,9 proc.) yra lietuviai. Iš kitų tautybių gyventojų daugiausiai yra rusų (2,1 proc.), lenkų (1,2 proc.) (R17).

#### Gyventojų išsilavinimas ir aktyvumas.

Kaišiadorių r. sav. kaimo gyventojų struktūra pagal išsilavinimą žemesnė nei vidutiniškai šalyje. (1.5.4 lentelė). Palyginus su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis, Kaišiadorių r. sav. kaimo gyventojų išsilavinimo situacija prasčiausia apskrityje, vertinant pagal gyventojų turinčių pagrindinį, pradinį ir neturinčių išsilavinimo dalį. Tai rodo, kad Kaišiadorių r. sav. kaimo vietovių žmogiškiesiems ištekliams palyginti su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis, reikia daugiau žinių ir įgūdžių ugdymo, kurie reikalingi inicijuoti gyvenimo kokybės pokyčius kaimo vietovėse (R18).

1.5.4 lentelė. Kaimo gyventojų (10 m. ir vyresni) struktūra pagal išsilavinimą 2021 m.

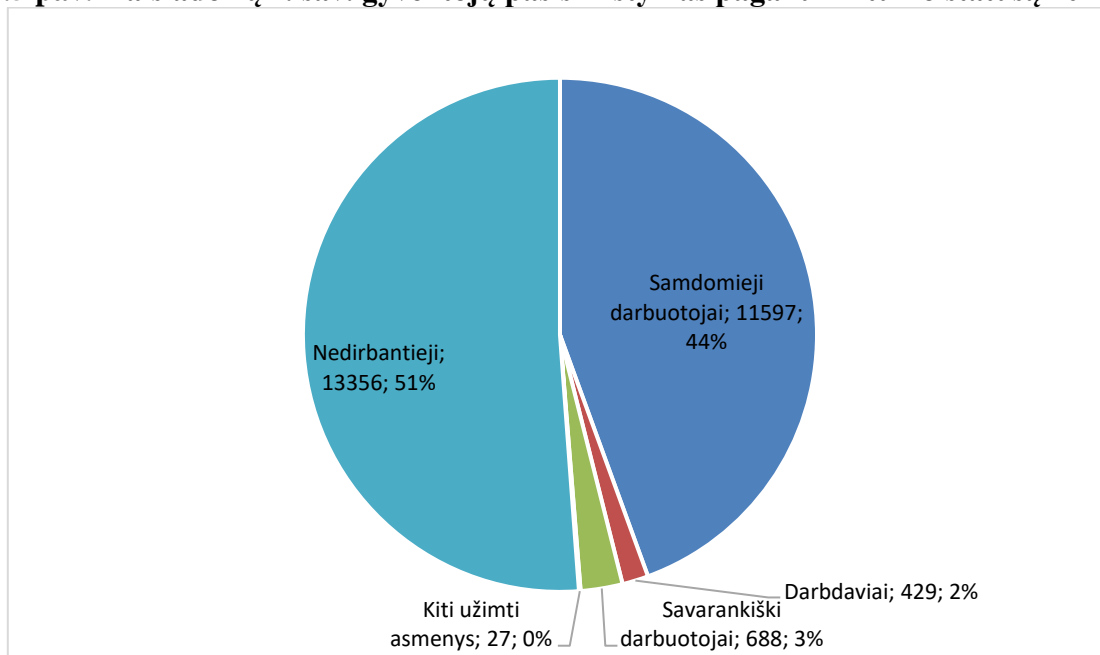
	Aukštasis	Aukštesnysis (įskaitant specialųjį vidurinį)	Vidurinis	Pagrindinis	Pradinis	Nebaigta pradinė mokykla, nelankyta mokykla, neraštingi
Lietuvos Respublika	18,1	14,9	34,6	17,1	13,2	2,1
Kauno apskritis	23,1	13,5	34,0	14,8	12,5	2,0
Birštono sav.	18,6	17,5	32,6	15,6	14,3	1,8
Jonavos r. sav.	14,5	13,3	38,6	18,9	12,8	1,9
<b>Kaišiadorių r. sav.</b>	<b>15,5</b>	<b>12,7</b>	<b>35,1</b>	<b>19,7</b>	<b>14,9</b>	<b>2,2</b>
Kauno r. sav.	33,1	12,2	31,6	10,4	10,7	2,0
Kėdainių r. sav.	14,7	15,6	35,2	18,3	14,2	2,1
Prienų r. sav.	16,1	15,5	36,9	16,0	13,6	1,9
Raseinių r. sav.	12,7	15,7	35,9	19,6	14,2	1,9

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3bbc8159-78aa-4ead-8577-bd9b7d082bf6#/>.

Pagal užimtumo statusą Kaišiadorių r. sav. 51 proc. gyventojų nedirbantieji, 49 proc. samdomi darbuotojai, savarankiški darbuotojai, darbdaviai ir kiti užimti asmenys arba vienam dirbančiajam

tenka 1,1 nedirbančiojo (1.5.5 pav.) (**R19**). Gyventojų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą panašus ir kitose Kauno apskrities savivaldybėse.

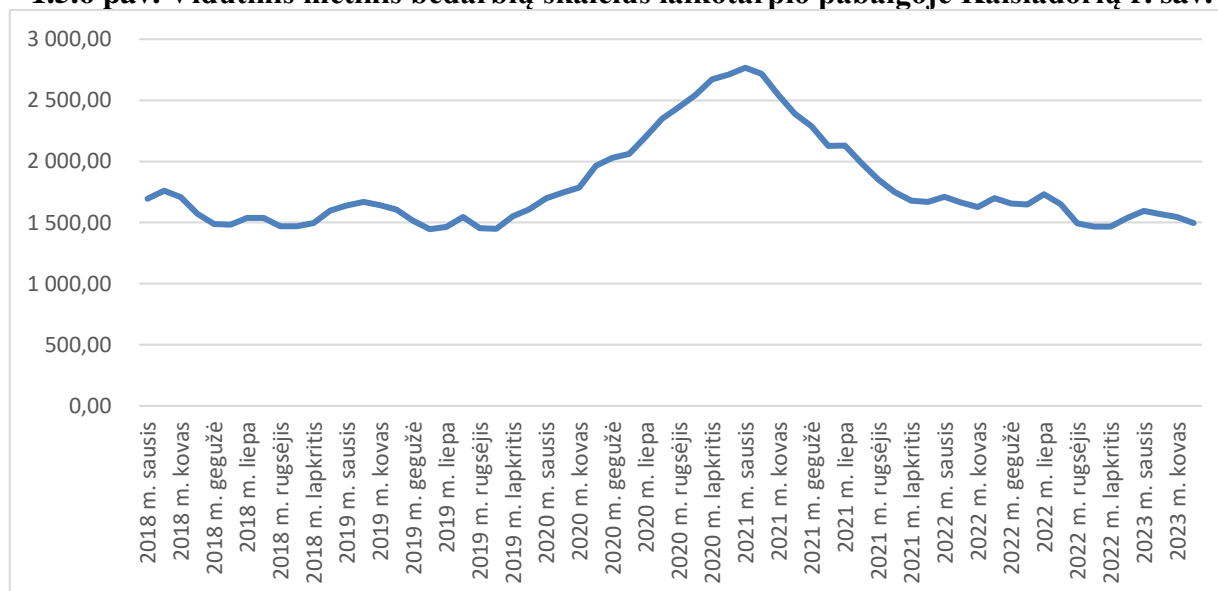
### 1.5.5 pav. Kaišiadorių r. sav. gyventojų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą 2021 m.



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

Nedarbas ir jo lygio augimas yra viena iš opiausių socialinių ir ekonominių problemų, trukdančių ekonomikai augti. Užimtumo tarnybos duomenimis 2023 m. pr. registruotų bedarbių skaičius Kaišiadorių r. sav. siekė 1,5 tūkst. asmenų (1.5.6 pav.). Toks oficialiai nedirbančių asmenų skaičius sumažėjo labai neženkliai lyginant su 2022 m. Apie 16 proc. jų turi ilgalaikio bedarbio statusą (**R20**). Iš visų nedirbančių asmenų vyrai sudaro apie 50 proc.

### 1.5.6 pav. Vidutinis metinis bedarbių skaičius laikotarpio pabaigoje Kaišiadorių r. sav.



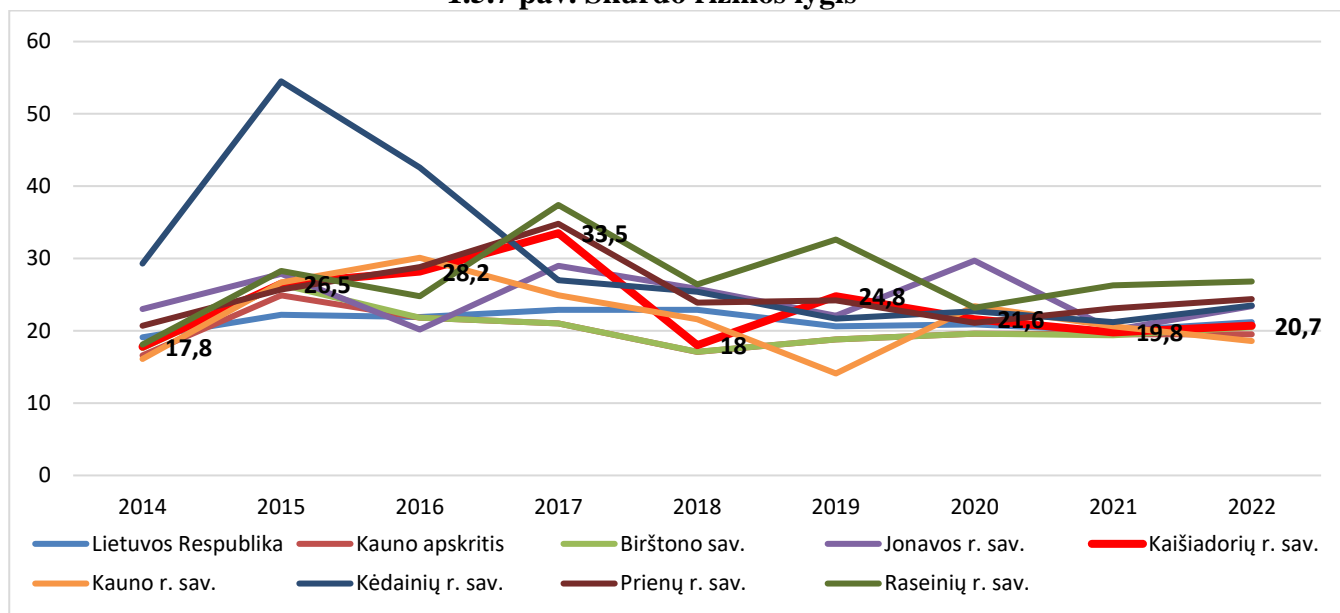
Šaltinis: Užimtumo tarnyba. Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>.

### Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai.

Kaišiadorių r. sav., kaip ir daugelio kaimiškųjų savivaldybių gyventojai, labiau nei miestų savivaldybių gyventojai susiduria su skurdu. 2014–2022 m. laikotarpiu Kaišiadorių r. sav. skurdo rizikos lygis kito netolygiai: didžiausias buvo 2017 m., mažiausiais - 2014 m. Palyginti su kitomis

Kauno apskrities kaimiškosiomis savivaldybėmis, skurdo rizikos lygis kaišiadorių r. sav. yra vienas mažesnių ir mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje (1.5.7 pav.) (R21).

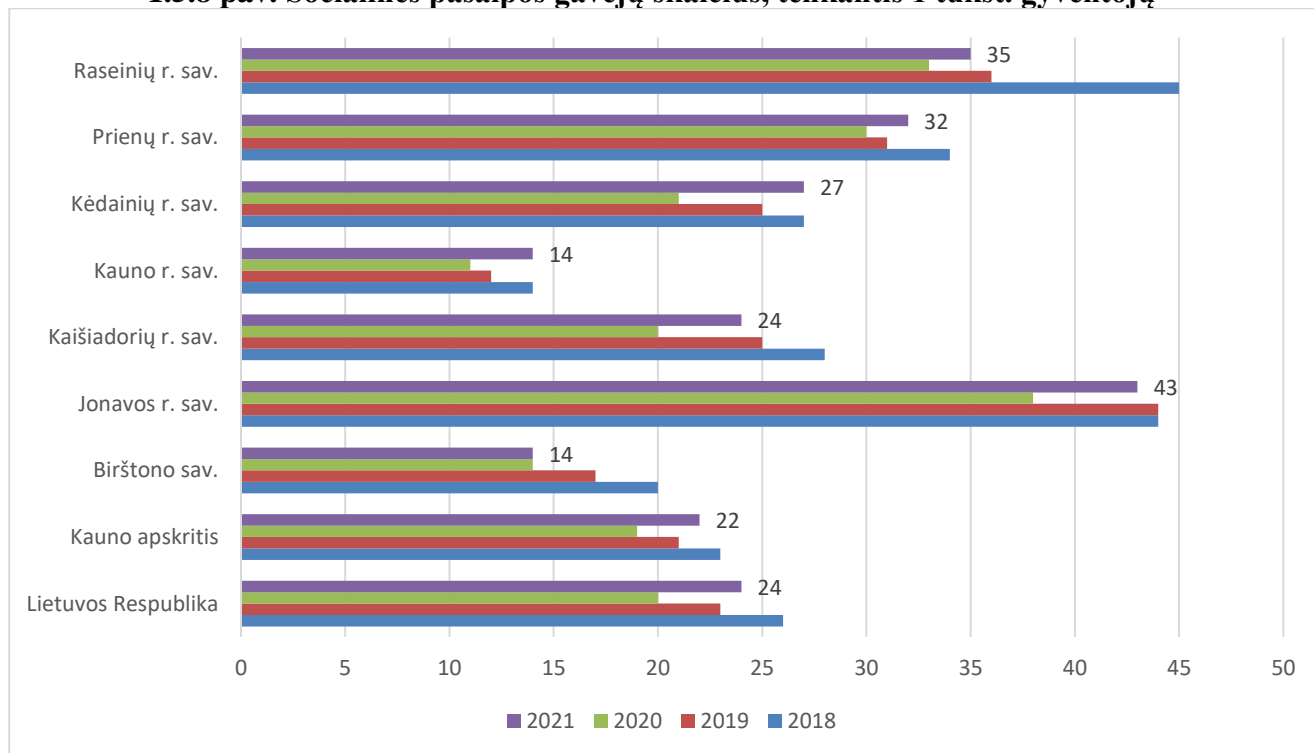
1.5.7 pav. Skurdo rizikos lygis



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/>.

Skurdo rizikos lygis lemia tai, kad nemažėja socialinės pašalpos gavėjų skaičius, auga socialinės rizikos šeimų ir socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius (1.5.8 pav.). Nuo 2018 m. pradėjęs mažėti socialinės pašalpos gavėjų skaičius, 2021 m. vėl paaugo (R22).

1.5.8 pav. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=47c50ac2-50bf-47e2-a5df-d8698e1a64ce#](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=47c50ac2-50bf-47e2-a5df-d8698e1a64ce#/).

Kaišiadorių r. sav. pagrindinis socialinių paslaugų teikimo organizatorius Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, kuriam per 2021 m. buvo pateikti 9548 gyventojų prašymai (R23). Dėl piniginės socialinės paramos kreipėsi 3385 gyventojai iš jų: 1631 –



socialinei pašalpai gauti, 1452 – dėl būsto šildymo išlaidų, išlaidų geriamajam ir karštam vandeniui kompensacijų, 286 šeima kreipėsi dėl socialinės pašalpos ir kompensacijų, 16 – dėl papildomos socialinės pašalpos dalies įsidarbinus.

Nuo 2018 m. mokamos sąlyginės pašalpos asmenims, kurie gydomi nuo priklausomybės ligų psichologinės socialinės reabilitacijos įstaigoje. 2021 m. sąlygines pašalpas gavo 2 asmenys.

Nuo 2021 m. vykdoma socialinė integracija iš pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų. 2021 m. gauta pranešimų apie 28 iš pataisos namų paleistus asmenis, vienkartinė pašalpa suteikta 11 asmenų.

Dėl vienkartinės išmokos įsikurti kreipėsi 11 pilnamečių našlaičių ir likusių be tėvų globos asmenų, Dėl tikslinių kompensacijų kreipėsi 490 gyventojų, iš jų: 196 pateikė prašymus gauti priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, 124 – gauti slaugos išlaidų tikslinę kompensaciją.

Per 2021 metus Socialinės paramos skyriuje gauti ir užregistruoti 466 prašymai (gyventojų prašymai dėl socialinių paslaugų ir Asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio vertinimai) gauti socialines paslaugas. 2021 m. 14 asmenų buvo teikiama asmeninė pagalba.

Per 2021 metus socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos buvo teikiamos 143 šeimoms, kuriose auga 300 nepilnamečių vaikų.

Kaišiadorių r. sav. 2021 m. buvo įgyvendinamas bandomasis modelis, siekiant skatinti gyvenamųjų vietovių bendruomenių savarankiškumą, tenkinant viešuosius jų poreikius, stiprinant jų narių sutelktumą ir tarpusavio pasitikėjimą, bendruomeninę veiklą, sudaryti sąlygas bendruomeninėms, religinėms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti priimant sprendimus dėl bendruomenių narių viešųjų poreikių tenkinimo. 2021 metais bendruomenės veiklos stiprinimo priemonei įgyvendinti buvo gauta 11 paraiškų iš 11 organizacijų. Projektams įgyvendinti buvo skirtos lėšos 8 organizacijoms.

#### *Socialinės situacijos atitikimas VVG teritorijos vizijai*

Neigiamos demografinės tendencijos, sąlyginai didelis socialinė atskirties mastas, skatina imtis veiksmų panaudojant vietos išteklius, kad demografinių praradimų akivaizdoje būtų įgyvendinti Kaišiadorių rajono VVG teritorijos vizijoje iki 2030 m. numatyti siekiai. : užtikrinti kaimo vietovių gyvybingumą ir tvarumą, inicijuoti vietos bendruomenės pasaulėjautos pokyčius ir siekti žmogiškųjų išteklių kokybinių pokyčių, kad bendruomenė, būdama regiono ateities kūrėja, vystytųsi visuomeniška, pilietiškai aktyvi, siekianti keistis, socialiai atsakinga sau bei kiekvienam, gebanti ugdyti atsakomybę už savo aplinką. Socialinių paslaugų poreikis Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje nėra visiškai patenkinamas, nes socialinė infrastruktūra nėra pakankamai išplėtotą, trūksta materialinių išteklių, kvalifikuotų specialistų. Galima išskirti šias socialinių paslaugų plėtros kryptis: pagalbos namuose paslaugos senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia; savarankiško gyvenimo namų steigimas; socialinės globos asmens namuose ir institucijoje paslaugos. Socialinės paslaugos turėtų būti teikiamos kompleksiskai bei derinamos su kitomis institucijomis, teikiančiomis ne tik sveikatos apsaugos paslaugas, bet ir kitas socialinių paslaugų gavėjams priimtinas paslaugas, bendradarbiaujant su savivaldybės institucijomis bei vietos bendruomenėmis. Vietos bendruomenės šioje srityje gali būti ypač aktyvios, socialinių paslaugų organizavimas vietos gyventojams kuriant socialinių verslų kurtų darbo vietas vietos gyventojams bei patenkintų trūkstamų socialinių paslaugų poreikį.

#### 1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

##### ***Bendra informacija apie ekonominę situaciją.***

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 metais Kaišiadorių r. sav. ekonominėse veiklose užimta 13,8 tūkst. gyventojų. Per 2018-2022 metų laikotarpį užimtų gyventojų skaičius Kaišiadorių rajono savivaldybėje vidutiniškai kasmet augo 2,3 proc. (spartesnis augimas buvo tik Kauno r. sav.), atitinkamai vidutiniškai Kauno apskrityje augimas siekė 0,7 proc. **(R24)**.

Daugiausia Kaišiadorių r. sav. užimtųjų dirba pramonėje, didmeninėje bei mažmeninėje prekyboje ir variklinių transporto priemonių bei motociklų remonte. Svarbiomis ekonominės veiklos rūšimis užimtumo požiūriu Kaišiadorių r. sav. laikytinas žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė; viešasis valdymas ir gynyba, privalomasis socialinis draudimas; švietimas; statyba; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (1.6.1 lentelė) (R25).

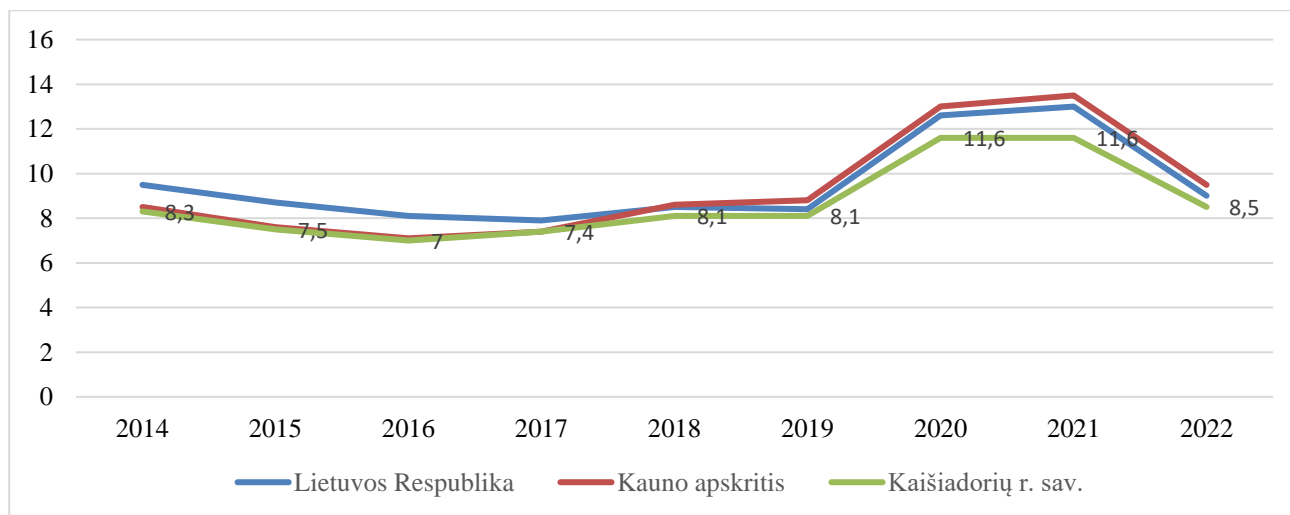
**1.6.1 lentelė. Užimtų gyventojų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis 2021 m. Kaišiadorių r. sav.**

Ekonominės veiklos rūšis	Asmenys, vnt.
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	1463
Pramonė	2753
Statyba	900
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	2071
Transportas ir saugojimas	657
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla; Informacija ir ryšiai	434
Finansinė ir draudimo veikla; Nekilnojamojo turto operacijos	272
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	287
Administracinė ir aptarnavimo veikla	444
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	1070
Švietimas	1052
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	895
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, namų ūkio reikmenų remontas ir kitos paslaugos	449

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3e18eaad-ae91-43b4-a898-b8e324a14f91#/>.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis tiek Lietuvoje, tiek Kauno apskrityje vidutiniškai, tiek Kaišiadorių r. sav. augo ypač 2019–2021 metų laikotarpiu, kuris buvo pažymėtas Covid-19 pandemijos keliamais iššūkiais. Kaišiadorių rajone šis augimas buvo mažiausias palyginus su šalies ir apskrities vidurkiu ir nuo 2021 m. pradėjo mažėti ir išliko mažiausias, palyginu su šalies ir apskrities vidurkiu (1.6.1 pav.) ir parodo, kad mažesnė dalis, nei vidutiniškai, darbingo amžiaus gyventojų neturi darbo ir nedalyvauja kuriant regiono ekonominį produktą (R26).

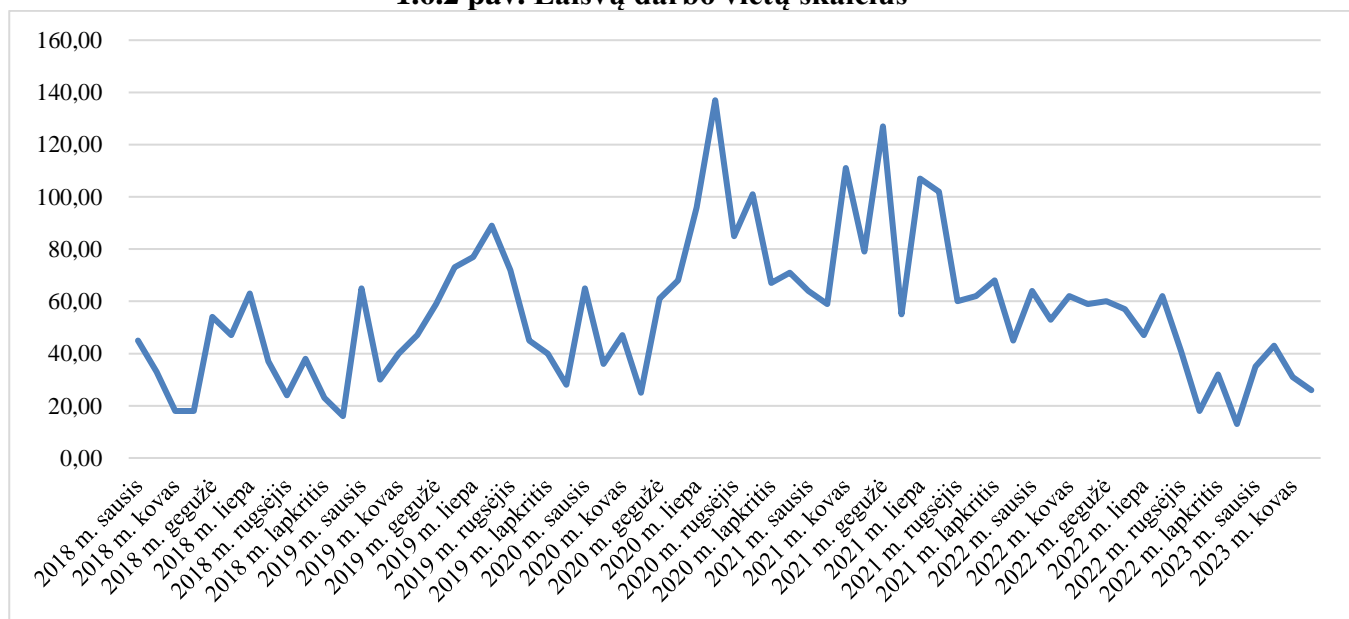
**1.6.1 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.**



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/>.

Užimtumo tarnybos duomenimis, 2023 m. pr. Kaišiadorių rajono savivaldybėje buvo apie 30 laisvų darbo vietų (1.6.2 pav. ) (R27).

1.6.2 pav. Laisvų darbo vietų skaičius

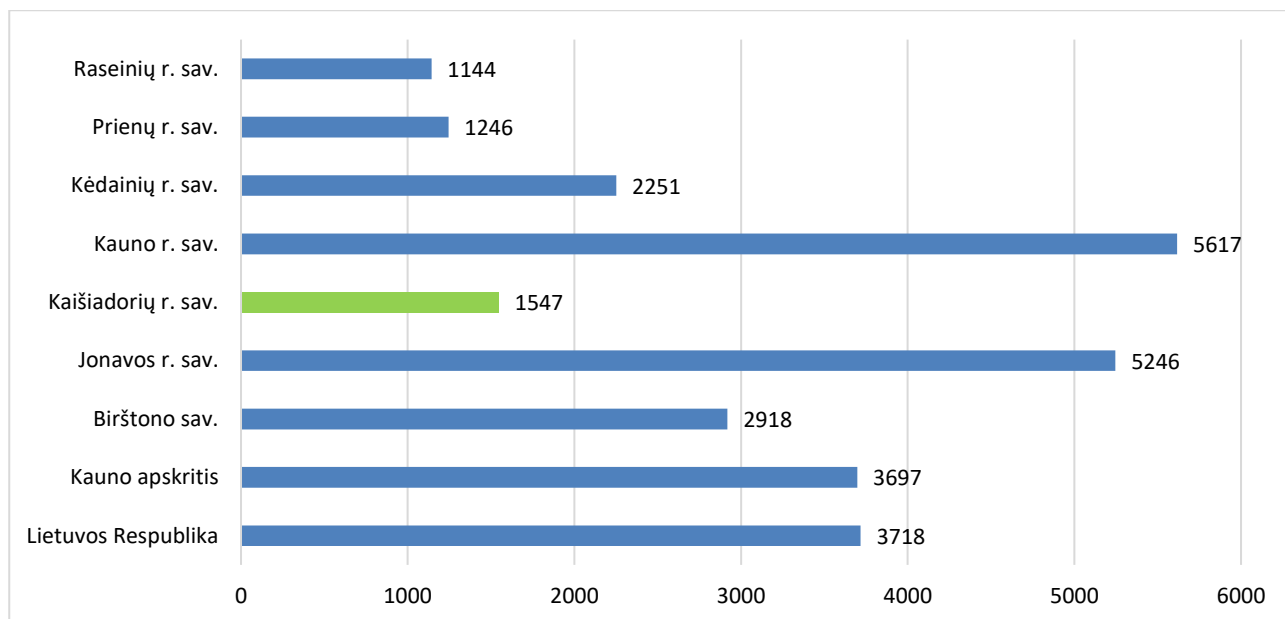


Šaltinis: Užimtumo tarnyba. Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>.

Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija deda pastangas į savivaldybės teritoriją pritraukti ES ir kitus fondus. Informaciniame portale apie ES fondų investicijas 2014-2020 m. laikotarpiu (Prieiga per internetą: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>) nurodyta, kad Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija buvo pateikusi 181 paraišką 2014-2020 m. ES fondų paramai, finansavimui patvirtintos buvo 137 paraiškos 53 519 508,67 eurų sumai (R28).

Materialinės investicijos – investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti ar jo vertei padidinti 2014 - 2021 m. laikotarpiu Kaišiadorių rajono savivaldybėje buvo labai netolygios. Be to, materialinės investicijos, tenkančios vienam Kaišiadorių r. sav. gyventojui buvo vienos mažiausių tarp Kauno apskrities savivaldybių ir 2,4 karto mažesnės nei vidutiniškai Lietuvoje ir Kauno apskrityje (1.6.3 pav. ) (R29).

1.6.3 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, EUR 2021 m.



Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

### Ne žemės ūkio sektorius.

2023 m. pr. Kaišiadorių r. sav. veikė 730 verslo subjektų ir šis skaičius buvo didžiausias nuo 2014 m. (1.6.2 lentelė) (**R30**). Daugiausia įmonių užsiima didmenine bei mažmenine prekyba ir variklinių transporto priemonių bei motociklų remontu; statyba; apdirbamąja gamyba; profesine, moksline ir technine veikla; menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla; transportu ir saugojimu.

**1.6.2 lentelė. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje, vnt. Kaišiadorių r. sav.**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<b>Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis</b>	<b>576</b>	<b>548</b>	<b>575</b>	<b>621</b>	<b>609</b>	<b>625</b>	<b>645</b>	<b>642</b>	<b>644</b>	<b>730</b>
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	42	44	40	40	38	39	40	40	41	37
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Apdirbamoji gamyba	68	71	67	72	72	73	72	69	68	79
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	17	19	17	14	13	12	11	11	7	7
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	3	4	3	3	4	5	5	5	5	5
Statyba	33	38	37	40	40	48	51	57	66	82
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	115	125	133	131	126	132	140	125	129	142
Transportas ir saugojimas	32	35	35	39	37	38	39	36	37	41
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	16	18	17	19	17	18	17	19	20	23
Informacija ir ryšiai	6	6	6	7	9	9	9	10	13	14
Finansinė ir draudimo veikla	4	3	4	5	5	5	4	4	4	4

Nekilnojamojo turto operacijos	11	12	14	13	15	15	18	15	13	13
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	25	30	27	34	41	41	41	45	48	56
Administracinė ir aptarnavimo veikla	7	11	14	16	15	14	16	17	16	25
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5
Švietimas	30	29	30	33	30	30	28	28	29	31
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	28	25	28	29	29	29	27	31	32	29
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	39	16	26	43	40	39	40	43	42	43
Kita aptarnavimo veikla	94	56	71	77	72	73	82	81	69	94

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

75,2 proc. Kaišiadorių r. sav. veikiančių subjektų, tai mažos ir vidutinės įmonės. 2023 m. pr. palyginus su 2016 m. pr. jų skaičius išaugo 3,6 proc. ir toks augimo tempas buvo mažiausias palyginus su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis, kita vertus, subjektų skaičius augo 0,2 proc. punkto sparčiau negu vidutiniškai Lietuvoje (1.6.3 lentelė) (R31).

**1.6.3 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Pokytis per laikotarpį, proc
Lietuvos Respublika	79472	82885	83069	84510	86738	87284	92628	100045	3,4
Kauno apskritis	15775	16498	16770	17248	17679	17774	18906	20808	4,1
Birštono sav.	66	71	68	78	84	84	90	100	6,3
Jonavos r. sav.	589	645	684	690	687	688	751	827	5,1
Kaišiadorių r. sav.	430	454	448	468	482	478	490	548	3,6
Kauno r. sav.	2073	2233	2345	2517	2710	2822	3092	3479	7,7
Kėdainių r. sav.	685	746	725	741	743	738	800	881	3,8
Prienų r. sav.	366	400	410	409	416	432	459	519	5,2
Raseinių r. sav.	492	533	558	555	569	563	596	638	3,8

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. . Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

Vienintelėje iš visų Kauno apskrities savivaldybių Kaišiadorių r. sav. savarankiškai dirbančių asmenų skaičius analizuojamu laikotarpiu svyruoja netolygiai (1.6.4 lentelė). Be to, savarankiškai dirbančių asmenų skaičius yra pats mažiausias palyginus su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis. Analizė rodo, kad Kaišiadorių r. sav. gyventojai labiau linkę steigti juridinius subjektus, nei dirbti pagal individualios veiklos pažymą ar verslo liudijimą, nors ir veikiančių smulkių ir vidutinių įmonių skaičius Kaišiadorių r. sav. auga lėčiausiai, palyginus su kitomis Kauno apskrities kaimiškosiomis savivaldybėmis (R32).

**1.6.4 lentelė. Savarankiškai dirbančių fizinių asmenų (be ūkininkų) ir savininkų skaičius**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika	153096	162342	166684	177646	185861	192607	200806
Kauno apskritis	29647	31728	32944	35440	37920	39515	41444
Birštono sav.	246	303	286	328	351	367	355

Jonavos r. sav.	1832	1986	1906	2060	2169	2264	2266
Kaišiadorių r. sav.	1055	1209	1096	1255	1354	1383	1397
Kauno r. sav.	4413	5426	4997	6423	7091	7308	7868
Kėdainių r. sav.	2134	2308	2096	2286	2287	2340	2315
Prienų r. sav.	1335	1418	1306	1500	1542	1572	1598
Raseinių r. sav.	1472	1542	1373	1414	1502	1505	1527

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/>.

Didžiausios rajono įmonės pagal darbuotojų skaičių: AB „Kaišiadorių paukštynas“, ŽŪB „Nematekas“, UAB „Gudobelė“, G. Kanaševičiaus įmonė „Desė“, UAB „Žiežmarių mėsa“, UAB „Roda“, UAB „Clemence Richard“, UAB „Timber cabins“, UAB „Dovaina“, Kaišiadorių vartotojų kooperatyvas, UAB „Rumšiškių paukštynas“, UAB „Vėjo laukas“, UAB „Dinapolis“, UAB „Savingė“, UAB „Ovalda“, UAB „Kaišiadorių butų ūkis“, UAB „D Line production“, J. Kerševičiaus įmonė, UAB „Vetfarmas“, UAB „Aradva“, UAB „Savex“, UAB „Žiežmarių gėlės“, UAB „Betuna“, UAB „BHJ Baltic“, UAB „A. Jasevičiaus baldai“, UAB „Danish Wood Windows“ (Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/ekonomine-apzvalga/1872>).

Be turizmo objektų, turizmo sektoriuje vieną svarbiausių vietų užima apgyvendinimo paslaugos, kurių pakankamas skaičius ir kokybė taip pat daro įtaką turistų srautams. Kaišiadorių r. sav. veikia 30 sodybų, teikiančių nakvynės, salių nuomos, kaimo turizmo paslaugas, 7 apgyvendinimo įstaigos, iš kurių vienas 3 žvaigždučių viešbutis. Veikia 20 kavinių, picerijų, restoranų, užkandinių, 2 konferencijų centrai, turizmo ir verslo informacijos centras. Rajone yra daugiau nei 10 konferencijų salių, kurių didžiausioje telpa iki 300 žmonių. Vienu metu viešbučiuose ir sodybose galima apgyvendinti apie 1300 turistų (Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/kaisiadoriu-rajono-turizmo-apzvalga/1874>) (R33). Įvertinus Kaišiadorių rajono gamtinį potencialą, kultūros ir istorijos išteklių lobyną, turizmo plėtros tendencijos galėtų būti ryškiau augančios ir galima daryti prielaidą, kad vietos ištekliai nėra pilnai panaudojami turizmo plėtrai. Reikia pastebėti, kad turizmo sektoriaus plėtrai analizuojamo laikotarpio pabaigoje didelį poveikį turėjo Covid-19 pandemijos sukelti neigiami efektai, tokie kaip turizmo paslaugų teikimo ribojimai ir pan. ir ko gero šis sektorius vis dar susiduria su lankytojų skaičiaus buvusio į prieš pandemijos laikotarpį susigrąžinimo iššūkiais.

Turizmo skatinimui ypatingai svarbi yra informacinė turizmo paslaugų sklaida, skelbiant informaciją apie lankomus turizmo objektus, siūlomas paslaugas ir pan. Pagrindinis turizmo informacijos skleidėjas Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centras (Prieiga per internetą: <https://turizmas.kaisiadorys.lt/>). Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centras kasmet kviečia į žygius po rajono vietas pėsčiomis, dviračiais, žaidimus, žinių turnyrus, ekskursijas autobusu bei kitus renginius. Po rajoną galima keliauti TVIC sudarytais maršrutais arba patiems susiplanuoti kelionę, kurioje gali lydėti Kaišiadorių TVIC gidai (R34).

Veikiančio socialinio ar bendruomeninio verslo šiuo metu Kaišiadorių r. sav. teritorijoje nėra, išskyrus tokio pobūdžio verslus, kurie pradėjo veikti gavę finansavimą iš Kaišiadorių rajono VVG įgyvendinamos VPS vietos projektams įgyvendinti skirtos paramos (Prieiga per internetą: <https://www.kaisiadorysvvg.lt/%C4%AFgyvendinti-projektai.html>) (R35).

### **Paslaugų sektorius.**

Kaišiadorių r. sav. susisiekiama paslaugas teikia susisiekiama įmonė „Kaišiadorių paslaugos“ (Prieiga per internetą: <https://www.kaisiadoriupaslaugos.lt/marsrutai/>) (R36).

Komunalinio ūkio paslaugas rajone teikia UAB „Kaišiadorių vandenys“, kuri teikia vartotojams ir abonentams vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas, eksploatuoja Kaišiadorių miesto bei rajono vandentiekio ir nuotekų tinklus. Bendrovės tikslas – patikimai aprūpinti vartotojus tik geros kokybės geriamuoju vandeniu ir gerinti ekologinę rajono būklę, surenkant ir išvalant nuotekas, užtikrinant paslaugų prieinamumą visiems gyventojams, įmonėms ir organizacijoms, patiriant mažiausias išlaidas ir padarant minimalią žalą aplinkai. Bendrovė valdo 35,3 ha žemės plotą, kuriame

išsidėsčiusios 27 vandenvietės, vandenvietėse įrengti 69 giluminiai gręžiniai, iš jų nuolat veikiančios yra 28. Yra 27 vandens bokštai, iš jų 3 veikiančios Vandenvietės užima 21,7 ha žemės plotą, 13,6 ha žemės plotą užima 14 biologinių valymo įrenginių ir 94 pakėlimo stočių. Įmonė turi atestuotą geriamojo vandens ir nuotekų laboratoriją. Geriamojo vandens tiekimo paslaugomis naudojasi 19540 gyventojų, 259 įstaigų. 2021 m. realizuota 932900 m<sup>3</sup> vandens. Nuotekų valymo paslaugomis naudojasi 17276 gyventojai. Per 2021 m. nuotekų valyklose buvo išvalyta 1970927 mln. m<sup>3</sup> nuotekų (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadoriuvandenys.lt/>*) (R37).

UAB „Kaišiadorių šiluma“, kurios pagrindinė ūkinė veikla – garo tiekimas ir oro kondicionavimas. Bendrovė administruoja 31 šilumos gamybos įrenginį (katilinių) bei daugiau nei 19 km šilumos tiekimo tinklą. Bendrovės pagaminta šilumos energija tiekama Kaišiadorių miesto, Žiežmarių, Rumšiškių, Stasiūnų, Mūro Strėvininkų, Gudienos ir Pakertų, Pravieniškių gyvenviečių vartotojams. Kaišiadorių miesto katilinė tiekia šilumos energiją 2678 butams, 25 biudžetinėms įstaigoms ir 72 organizacijoms. Gudienos gyvenvietėje šiluma tiekama vienai biudžetinei įstaigai - Kaišiadorių rajono Gudienos mokyklai - darželiui „Rugelis“. Stasiūnų katilinė tiekia šilumą 207 butams, 2 biudžetinėms organizacijoms. Žiežmariuose – bendrovė aptarnauja 92 butus ir Žiežmarių gimnaziją, Rumšiškėse - 8 butus, 7 biudžetines įstaigas ir 4 organizacijas, Mūro Strėvininkuose – 36 butus ir 1 biudžetinę įstaigą. Pakertų katilinė tiekia šilumą 2 butams ir 1 verslo įmonei; Pravieniškėse 397 butams ir 2 savivaldybės biudžeto įstaigoms. Iš viso aptarnaujami 3536 vartotojai (*Prieiga per internetą: <https://www.kaisiluma.lt/>*) (R38).

### Žemės ūkio sektorius.

Kaišiadorių r. sav., kaip ir vidutiniškai Kauno apskrityje dominuoja maži ūkiai, užimantys iki 10 ha plotą. Ūkių nuo 2 iki 5 ha sparčiai mažėja, taip kaip ir vidutiniškai Kauno apskrityje (1.6.5 lentelė) (R39). Labiau tik į pajamas iš žemės ūkio veiklos orientuotų ūkių valdančių 30-50 ha ir daugiau kaip 50 ha žemės skaičius Kaišiadorių r. sav. auga pakankamai sparčiai ir ši tendencija iš esmės skiriasi nuo vidutinės situacijos Kauno apskrityje, kur tokių ūkių skaičius mažėja. Tai rodo, kad Kaišiadorių r. sav. stiprinamos ūkininkavimo tradicijos (R40).

1.6.5 lentelė. Ūkių skaičius, vnt.

		2013	2016	2020	Vidutinis metinis pokytis, proc.	Struktūra, proc. 2020 m.
Kauno apskritis	Visi ūkiai	21256	18314	15841	-13,7	100,0
	0-2 ha	3541	3185	3596	1,4	22,7
	2-5 ha	8175	6278	4751	-23,8	30,0
	5-10 ha	4429	3881	2974	-17,9	18,8
	10-20 ha	2327	1988	1853	-10,7	11,7
	20-30 ha	808	839	642	-9,8	4,1
	30-50 ha	596	583	529	-5,7	3,3
	Daugiau negu 50 ha	1380	1561	1496	4,5	9,4
Kaišiadorių r. sav.	Visi ūkiai	2993	2368	2138	-15,3	100,0
	0-2 ha	518	*	491	-5,2	23,0
	2-5 ha	1107	829	621	-25,1	29,0
	5-10 ha	703	674	435	-19,8	20,3
	10-20 ha	369	257	242	-18,1	11,3
	20-30 ha	94	92	78	-8,7	3,6
	30-50 ha	58	79	68	11,1	3,2

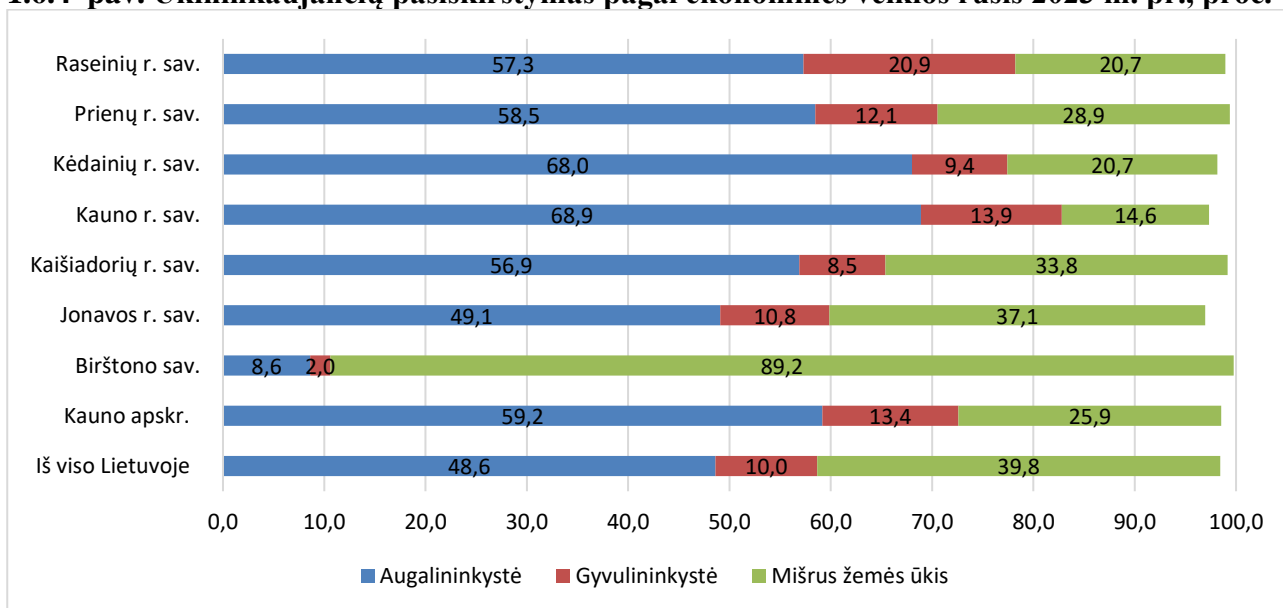


	Daugiau negu 50 ha	144	197	203	19,9	9,5
--	--------------------	-----	-----	-----	------	-----

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.

Kaišiadorių r. sav. ūkininkaujantys daugiausiai renkasi augalininkystę ir mišrų ūkininkavimo būdą. Gyvulininkystėje specializuojasi mažiausia ūkininkujančių dalis, palyginus su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis, tik 8,5 proc. ūkininkujančių (1.6.4 pav.). Tai lemia menkos pieno supirkimo kainos. Be to, gyvulininkystės plėtojimas reikalauja daug darbo sąnaudų, gyvūnų gerovės ir aplinkosaugos standartų įgyvendinimo, kas reikalauja didelių finansinių išteklių. Nesant pakankamo valstybės skatinimo, tai neigiamai veikia ūkių ekonominės veiklos rezultatus ir neskatina imtis specializuoto gyvulininkystės verslo. Todėl, Kaišiadorių r. sav. ūkininkai gyvulininkystę plėtoja derindami ją su augalininkyste (**R41**).

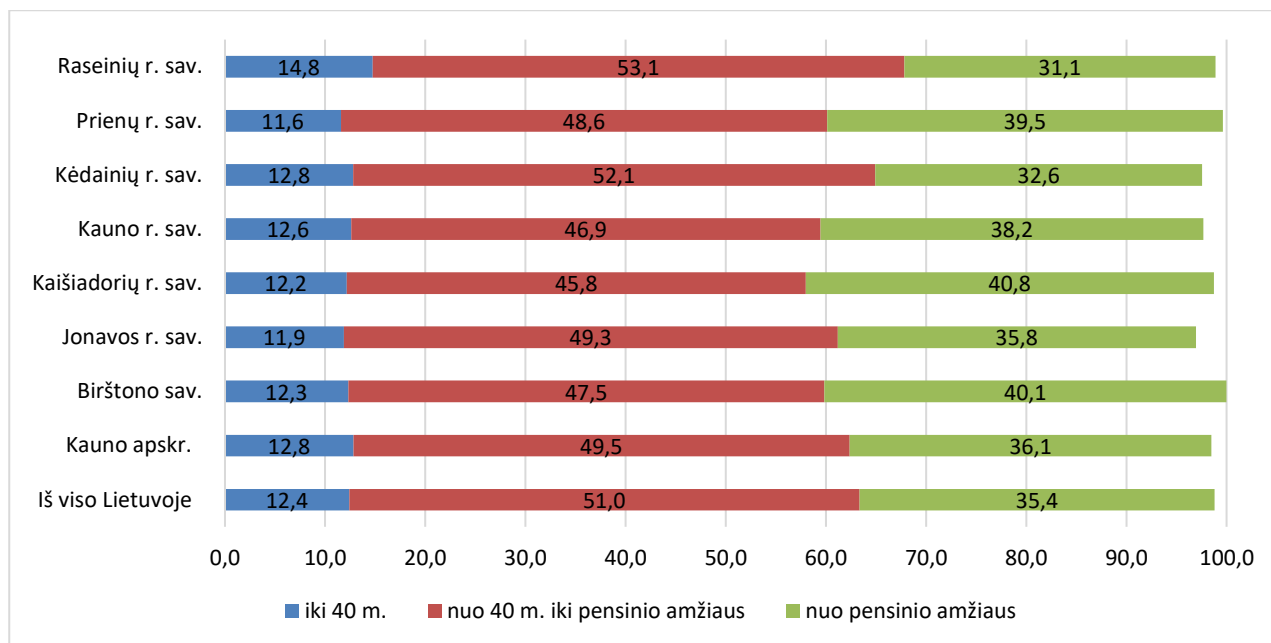
#### 1.6.4 pav. Ūkininkujančių pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis 2023 m. pr., proc.



Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieigą per internetą: <https://ismain.vic.lt/VurapPublic/>.

Kaišiadorių r. sav. pagal ūkininkujančių amžiaus struktūrą išsiskiria mažiausia nuo 40 m. iki pensinio amžiaus ūkininkujančių dalimi ir didžiausia pensinio amžiaus ūkininkujančių dalimi, palyginus su kitomis apskrities savivaldybėmis. Jaunų iki 40 metų amžiaus valdų valdytojų dalis Kaišiadorių r. sav. atitinka Kauno apskrities vidurkį (1.6.5 pav.) (**R42**).

#### 1.6.5 pav. Ūkininkujančių pasiskirstymas pagal amžių 2023 m. pr., proc.



Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieigą per internetą: <https://ismain.vic.lt/VurapPublic/>.

Kaišiadorių r. sav. vis labiau plėtojamas ekologinis ūkininkavimas. VŠĮ „Ekoagros“ duomenimis, savivaldybės teritorijoje ekologiškai ūkininkauja 46 ūkiai (Prieiga per internetą: [https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ekoagros.lt%2Fmedia%2F1%2FSertifikuotu\\_ukiu\\_skaicius\\_pagal\\_rajonus\\_\\_2015\\_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ekoagros.lt%2Fmedia%2F1%2FSertifikuotu_ukiu_skaicius_pagal_rajonus__2015_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK)). Ekologinio ūkininkavimo plotų dalis bendrame deklaruotame plote sudaro 8,1 proc. t. y. 0,8 proc. punkto mažiau negu vidutiniškai Lietuvoje. Plotas kuriama ekologiškai ūkininkaujama nuo 3,2 tūkst. ha 2020 m. išaugo iki 3,4 tūkst. ha 2022 m. (R43).

Ūkininkaujantys stengiasi įvairinti žemės ūkio veiklą ir taip užsidirbti papildomų pajamų. 2023 m. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras duomenimis, Kaišiadorių r. sav. žemės ūkiui būdingų paslaugų veikla užsiima 4, miškininkystė ir jai būdingų paslaugų veikla – 16 (tam palankios prielaidos, nes Kaišiadorių r. sav. miškingas kraštas), alternatyvia žemės ūkiui veikla - 4 ūkininkaujantys asmenys (R44).

#### Ekonominės situacijos atitikimas VVG teritorijos vizijai

Kaimiškose, retai apgyvendintose teritorijose sunku pradėti verslą dėl mažos vietinės rinkos ir darbuotojų trūkumo. Vietos gyventojams trūksta įvairių verslo teikiamų paslaugų. Be to, augant viešojo sektoriaus įstaigų išlaikymo kaštams, tenkantiems vienam gyventojui, traukiasi gyvybiškai svarbių viešojo sektoriaus įstaigų (mokyklų, darželių, bibliotekų, sveikatos priežiūros, susisiekimo paslaugų ir pan.) tinklas. Dėl šios priežasties atsiranda verslo nišos vietos gyventojams ar kaimo bendruomenėms kurti vietos rinkai paslaugas teikiančius verslus.

Verslumo lygį Kaišiadorių r. sav. galime vertinti kaip vidutinį. Nors Kaišiadorių r. sav. dominuoja maži ūkiai, užimantys iki 10 ha plotą, bet kartu auga labiau tik į pajamas iš žemės ūkio veiklos orientuotų ūkių skaičius. Ūkiai specializuojasi augalininkystėje arba derina augalininkystę su gyvulininkyste.

Kaišiadorių r. sav. individualios veiklos, privatūs verslai, turintys bendruomeninio ir (arba) socialinio verslo požymių, neturi ryškios plėtros tendencijos. Tačiau vykdant priemones ir programas, kuriomis remiama bendruomeninė veikla, pastebima, kad kiekvienoje seniūnijoje yra veikiančių, aktyvių bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, kurios siekia prisidėti prie vietos gyventojų gerovės. Visgi, socialinio verslo tendencijos kol kas nėra ryškios ir ši sritis galėtų būti vystoma sparčiau.

## 1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

### *Nevyriausybinis sektorius.*

Kaišiadorių r. sav. įregistruota apie 150 NVO, kurios veikia švietimo, mokslo, vietos bendruomenių stiprinimo, vaikų ir jaunimo, kultūros ir laisvalaikio, pilietiškumo, aplinkos apsaugos, socialinės atskirties mažinimo, sveikatos ir sveikos gyvensenos, socialinių paslaugų, verslumo skatinimo ir kt. srityse. Būtina pastebėti, kad šis skaičius neatspindi realios NVO situacijos rajone, nes didelė dalis organizacijų įregistruoja veiklą, o jos nevykdant, organizacijos nėra išregistruojamos. Informacija apie rajono nevyriausybinės organizacijas nėra centralizuotai kaupiama, todėl analizuoti šį sektorių sudėtinga. Svarbiausios kliūtys nevyriausybinių sektoriaus plėtrai yra nepakankamas gyventojų aktyvumas, menki nevyriausybinių organizacijų administraciniai ir finansiniai ištekliai bei nepakankamai išplėtotas nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas.

Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje aktyviausiai veikiančios NVO yra kaimo bendruomenės (2023 m. duomenimis 46 kaimo bendruomenės. Prieiga per internetą:

<https://www.kaisiadorysvvg.lt/bendruomenes.html>) (R45).

Kaimo bendruomenės, susiformavusios atskirų gyvenamųjų vietovių pagrindu, veikia visose Kaišiadorių rajono seniūnijose. Daugiausiai bendruomenių veikia didžiausio ploto seniūnijose – Kruonio, Palomenės, Žaslių, Rumšiškių seniūnijose. Kaišiadorių r. kaimo bendruomenės tolygiai pasiskirstę po visą savivaldybės teritoriją.

Bendruomenės ieško būdų, kaip pagerinti kaimo žmonių gyvenimo kokybę, sprendžia kaimo žmonėms aktualias problemas, bendradarbiauja su socialiniais ir ekonominiais partneriais, rengia ir įgyvendina projektus, organizuoja kultūrinę ir švietėjišką veiklą bendruomenių namuose, vis aktyviau ieško sprendimų verslumo iniciatyvų įgyvendinimui. Tačiau dalies kaimo bendruomenių ekonominis gyvybingumas nėra didelis (R46). Kaimo bendruomenių veikla grindžiama savanorystės pagrindu, tačiau šioje veikloje kaimuose trūksta jaunų ir iniciatyvių žmonių, gebančių suburti ir ieškoti inovatyvių sprendimų. Lyderystės problema ypač svarbus veiksnys, lemiantis sėkmingą ir kryptingą bendruomenių veiklą. Aktyviausios kaimo bendruomenės veikia Kruonio seniūnijoje, Žaslių, Rumšiškių bei Palomenės seniūnijose.

Kaišiadorių r. kaimo bendruomenės ypač aktyviai dalyvavo įgyvendinat Kaišiadorių r. VVG vietos plėtros strategiją „Vietos plėtros 2008-2014 metų strategija“. Per visą finansavimo laikotarpį bendruomenės įgyvendino 41 vietos projektą, bendra investicijų vertė – 1 128 654,00 Eur. Investicijos į kaimus buvo tikslinės ir atliepė gyventojų poreikį. Praeitame finansavimo laikotarpyje 10 kaimo bendruomenių rekonstravo-suremontavo ir bendruomenių ir vietos gyventojų poreikiams pritaikė pastatus, kurie naudojami pagal paskirtį tapo vietos gyventojų susibūrimo centrais, juose organizuojamas vaikų ir pagyvenusių žmonių užimtumas, tradiciniai vietos bendruomenių renginiai, didžiosios metų šventės. Pastatų atnaujinimui įgyvendinta projektų už 675 055,00 Eur VVG strategijos lėšų, dauguma pastatų be šių lėšų nebūtų tinkami naudojimui, kai kurių būklė buvo avarinė, todėl investicijos į kaimuose nenaudojamą materialinę bazę pakeitė vizualinį kaimų veidą bei pagerino gyvenimo kokybę ir sukūrė prielaidas vietos bendruomenių verslumui plėtotis. Kruonio seniūnijoje bendruomenės ir vietos gyventojų poreikiams pritaikyti 4, Paparčių seniūnijoje 2, Palomenės, Rumšiškių, Nemaitonių ir Pravieniškių seniūnijose po vieną pastatą. Atnaujinusios pastatus bendruomenės sukūrė materialinę bazę ir teikia pastatų nuomos, apgyvendinimo, maitinimo organizavimo paslaugas, kurios generuoja pajamas, naudojamas bendruomenių veiklai. Turima atnaujinta materialinė bazė nėra visiškai išnaudojama, kai kurios bendruomenės nevykdo jokios pajamas generuojančios veiklos.

2014-2020 m. VPS strategijos lėšomis buvo paremti ir įgyvendinti 22 kaimo bendruomenių vietos projektai, kuriems įgyvendinti skiriama paramos suma siekė 608 681,29 Eur (R47).

Susipažinti su kaimo bendruomenių 2014-2023 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintais vietos projektais galima <https://www.kaisiadorysvvg.lt/%C4%AFgyvendinti-projektai.html>, įgyvendinamais vietos projektais <https://www.kaisiadorysvvg.lt/%C4%AFgyvendinami-projektai.html>.

### **Švietimas ir sportas.**

Švietimo sistema rajone turi užtikrinti teisingą gyventojų socializacijos procesą, kompetencijų ugdymą, visapusišką raštingumą. Kaišiadorių r. sav. 2023 m. duomenimis veikia 4 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 3 mokyklos- darželiai, 6 pagrindinės mokyklos, 1 progimnazija, 4 gimnazijos, 1 – Suaugusiųjų mokykla, 2 neformaliojo švietimo įstaigos – Kaišiadorių švietimo ir sporto centras ir Kaišiadorių meno mokykla. 2021 m. buvo atidaryta Neformaliojo švietimo skyriaus dalis Atvirasis jaunimo centras „Mazgas“. Atviraime jaunimo centre (AJC) dirba du jaunimo darbuotojai, garso operatorius. Centre bendradarbiaujant su Kaišiadorių r. sav. Visuomenės sveikatos biuru, pagal projektą „Sveikas ir išmanus jaunimas“ su jaunimu papildomai dirba: psichologas bei du Kaišiadorių r. sav. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojai. AJC turi savo logotipą, veikia pinai įrengta konferencinė-kino salė, erdvės jaunimui per kelis aukštus: laisvalaikio užimtumo erdvė, kūrybinių dirbtuvių/seminarų salė, sveikos gyvensenos/kasdieninių įpročių formavimo erdvė, specialistų darbo kabinetas. Taip pat veikia Kaišiadorių vyskupijos Carito VŠĮ Paparčių Šv. Juozapo vaikų globos namai **(R48)** (*Prieiga per internetą: <https://kaiiadorys.lt/struktura-ir-kontaktai/imoniu-ir-istaigu-kontaktai/svietimo-istaigos/1674>*).

Kintant moksleivių skaičiui, ypač jų mažėjant kaimo mokyklose, vyksta reorganizacijos mokyklose ir švietimo įstaigų skaičius mažėja. Moksleivių skaičius visame rajone, neeliminuoiant Kaišiadorių miesto, tendencingai mažėja nuo 4211 moksleivių (2014-2015 mokslo metais) iki 3429 moksleivių (2022-2023 mokslo metais) (*Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/?](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/)*). Mažėjant moksleivių skaičiui, mokyklos uždaromos, iš atokesnių teritorijų vaikai vežiojami į artimiausias mokyklas, taip prarasdami galimybę užsiimti papildomomis ugdomosiomis veiklomis **(R49)**.

Kaišiadorių r. sav. išlaidos tenkančios vienam mokiniui yra didžiausios palyginti su kitomis Kauno apskrities kaimiškosiomis savivaldybėmis ir siekia 4,5 tūkst. Eurų tiek ikimokyklinio, tiek bendrojo ugdymo įstaigose **(R50)** (*Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/?](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/)*). Todėl, galima daryti prielaidą, kad švietimo kokybės skirtumai, palyginti su miestų savivaldybėmis, Kaišiadorių r. sav. neturėtų būti ženklūs.

Kaišiadorių r. sav. 2022 m. duomenimis neformaliame ugdyme dalyvauja 23,2 proc. mokinių, tai 3,1 proc. punkto mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje ir 1,4 proc. punkto mažiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje. Didžiausia visoje apskrityje neformaliame ugdyme dalyvaujančių mokinių dalis Raseinių r. sav. - 33,8 proc. (*Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/?](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/)*) **(R51)**.

Be švietimo įstaigų rajone veikia Pedagoginė psichologinė tarnyba, kurios paskirtis – didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumą, teikiant psichologinę pagalbą mokykloms ir mokytojams. Pastaruoju metu daugėja mokinių, turinčių psichologinių ir asmenybės problemų. Ši tarnyba padeda jas spręsti, bet akivaizdu, kad šių specialistų trūksta **(R52)**. 2021 m. Tarnyba įgyvendino projektą „Smurto mažinimas Kaišiadorių rajono savivaldybės mokyklose“.

Kaišiadorių švietimo ir sporto centro Sportinio ugdymo skyrius yra pagrindinis sporto užsiėmimų, renginių organizatorius ir vykdytojas **(R53)**. Vykdomos formalųjį švietimą papildančio ugdymo, neformaliojo sportinio ugdymo bei Vaikų mokymo plaukti Kaišiadorių rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose programos, dalyvaujama projekte „Sportuok ir pažink Kaišiadorių kraštą“, vykdomi vietiniai projektai „Lauko teniso pamokos Kaišiadorių miesto stadione“ (šiltuoju sezonu), „Suaugusiųjų mokymas plaukti“, „Vaikų mokymas plaukti“. Vyksta dziudo, futbolo, krepšinio, lengvosios atletikos, plaukimo, sportinių žaidimų treniruotės 32 grupėse. Kaišiadorių rajono savivaldybės gyventojai aktyviai naudojami plaukimo baseino bei pramankštos salės paslaugomis, per savaitę vidutiniškai apsilanko apie 300 gyventojų. Šiomis paslaugomis taip pat naudojami įvairios Kaišiadorių įmonės, Kaišiadorių krašto neįgaliųjų sąjungos nariai, Strėvininkų socialinės globos namų gyventojai. Kaišiadorių trečiojo amžiaus universiteto klausytojai kartą per savaitę dalyvauja mankštose senjorams, kurios vyksta Sportinio ugdymo skyriaus sporto salėje. 2021 m. rugpjūčio 26 d. buvo atidarytas Kaišiadorių miesto stadionas, kuriame ne tik vyko futbolo ir lengvosios atletikos treniruotės bei varžybos, bet ir rajono gyventojai gali aktyviai sportuoti bėgimo takeliuose, teniso kortuose, futbolo aikštėje (*Prieiga per internetą: <https://kaiiadoryssc.lt/kontaktai/>*). Nors

kaimiškose seniūnijose sporto bazė pagerinta VVG finansuotais projektais, kuriuos įgyvendino bendruomenės ir įrengė krepšinio aikštes (bendruomenės bei rajono savivaldybė įrengė 12 krepšinio aikštelių, kurios yra viešose erdvėse arba prie ugdymo įstaigų), nepakanka kitos sporto ir aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros **(R54)**. Ne visose kaimiškose teritorijose sutvarkytos viešosios erdvės, kuriose vietos gyventojai šiltuoju metu gali leisti laisvalaikį.

### ***Visuomenės sveikatos gerinimas ir socialinės paslaugos.***

Medicininės paslaugas Kaišiadorių r. sav. teikia 8 savivaldybei pavaldžios asmens sveikatos priežiūros įstaigos (VšĮ Kaišiadorių ligoninė, VšĮ Kaišiadorių greitosios medicinos pagalbos stoties, VšĮ Kaišiadorių PSPC, VšĮ Kruonio PSPC, VšĮ Rumšiškių PSPC, VšĮ Žaslių PSPC, VšĮ Žiežmarių PSPC ir VšĮ Kaišiadorių psichikos sveikatos centro), 2 privačios pirminės sveikatos priežiūros įstaigos (UAB Kaišiadorių šeimos medicinos centro, VšĮ Moters sveikatos centro) ir Kaišiadorių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. VšĮ Kaišiadorių ligoninė Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje teikia trumpalaikes socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/doclib/2xslmaclgasaewjepf19tv8ru1pws5b>*) **(R55)**.

Visuomenės sveikatos priežiūrą organizuoja ir vykdo Kaišiadorių rajono Visuomenės sveikatos biuras, kuris koordinuoja visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo lavinimo mokyklose, veiklą yra atsakingas už Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo įgyvendinimą, organizuoja visuomenės sveikatos stiprinimą bendruomenėse, vykdo vaikų ir jaunimo visuomenės sveikatos priežiūrą, visuomenės sveikatos stebėseną, konsultuoja gyventojus sveikatos ugdymo klausimais, įgyvendina sveikatos programas (*Prieiga per internetą: <https://www.kaisiadorysvsb.lt/>*).

Pagrindinis socialinių paslaugų organizatorius yra Savivaldybė, o socialines paslaugas teikia įvairaus tipo ir pavaldumo, įvairioms klientų grupėms skirtos socialinių paslaugų įstaigos bei nevyriausybines organizacijos. Socialines paslaugas Kaišiadorių rajono savivaldybėje teikia 11 įstaigų, šešių įstaigų – VšĮ Rumšiškių senelių globos namų „Auksinis amžius“, Dovainonių darbo terapijos centro paramos ir labdaros fondo, VšĮ Rumšiškių dienos centro, Neįgaliųjų draugijos, VšĮ Paparčių šv. Juozapo šeimos namų, Nemuno dienos centro – steigėjai yra nevyriausybines organizacijos arba religinės bendruomenės. Kaišiadorių socialinių paslaugų centro steigėja – Kaišiadorių rajono savivaldybės taryba, Strėvininkų socialinės globos namai pavaldūs Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Taip pat licencijas socialinei globai yra gavusi ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas teikia VšĮ Kaišiadorių ligoninė, Kaišiadorių šventosios Faustinos mokykla-daugiafunkcinis centras. Rajone nuo 2019 m. pabaigos veikia naujai įsikūrusi VšĮ „Akacijų žiedai“, kuri yra privati ir teikia ilgalaikės bei trumpalaikės socialinės globos paslaugas **(R56)**.

Jau keleri metai iš eilės vyksta socialinių paslaugų tinklo plėtra, vis daugiau teikiama socialinių paslaugų. Prie socialinių paslaugų teikėjų prisijungia naujos nevyriausybines organizacijos. Savivaldybės administracijos iniciatyva, laikantis nustatyto prioriteto paslaugas teikti per NVO bei bendradarbiaujant su nevyriausybėmis organizacijomis, nuo 2018 m. liepos 1 d. buvo įkurtas Globos centras (Paparčių šv. Juozapo šeimos namų padalinys). Taip pat 2018 m. pavasarį veiklą pradėjo Anglininkų bendruomenės Nemuno dienos centras. O 2019 metais veiklą pradėjo Paramos šeimai centras Antakalnio kaime (Kaišiadorių socialinių paslaugų centro padalinys) bei antrieji rajone bendruomeniniai vaikų globos namai, kurie įsikūrė Kaišiadorių mieste (pirmieji įkurti Paparčių kaime). Nuo 2021 m. spalio 1 d. Kaišiadorių šv. Faustinos mokykla-daugiafunkcis centras pradėjo teikti asmeninę pagalbą asmenims su negalia. Nuo 2022 m. veiklą pradėjo antras vaikų dienos centras Kaišiadorių mieste. Rajone vyksta socialinis darbas dėl iš pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinės integracijos, bendradarbiaujama su pataisos įstaigomis (kalėjimais) (*Kaišiadorių rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planas. Prieiga per internetą: <https://teisineinformacija.lt/kaisiadorys/document/9550>*) **(R57)**.

Žiežmariuose pradėjo veiklą grupiniai gyvenimo namai, kurių steigėjas yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, tačiau trūksta užimtumo paslaugų kitose rajono vietose, ypač Žiežmarių apylinkėse, kur nustatytas didesnis poreikis nei kitose rajono vietovėse. Kaišiadorių šventosios Faustinos

mokykloje-daugiafunkciame centre teikiamos dienos ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos, sprendžiant vaiko ir jo šeimos asmens gerovės ir socialinės pagalbos teikimo klausimus. Paslaugos labai paklausios.

Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, vykstantis visuomenės senėjimo procesas, sumažėjęs gimstamumas aktualūs ir Kaišiadorių rajono savivaldybei. Šie veiksniai sąlygoja socialinių paslaugų poreikį senyvo amžiaus asmenų grupei. Didėjančių socialinių paslaugų poreikį sąlygoja ir tai, kad pastaruoju metu daugėja šeimų, dėl įvairiausių priežasčių (didėjančio socialinių ryšių nykimo, darbingo amžiaus asmenų emigracijos į užsienį ir kt.) negalinčių, o kartais tiesiog nenorinčių globoti ir slaugyti neįgalių senyvo amžiaus tėvų. Siekiant išvengti institucinės globos ir sudaryti sąlygas kuo ilgiau gyventi savo namuose, prioritetas teikiamas ir paklausios išlieka Kaišiadorių rajono savivaldybėje pagalbos į namus bei dienos socialinės globos paslaugos. Didėja poreikis ir trumpalaikiai bei ilgalaikiai socialinei globai. O vykstant šalyje institucinei globos pertvarkai asmenų, turinčių proto ir (ar) psichinę negalią, poreikis auga šių asmenų bendruomenėje teikiamoms paslaugoms.

Dėl nepakankamai pritaikytos aplinkos ir kitų priežasčių šeimoms, auginančioms neįgalų vaiką, ypač vaiką su sunkia negalia, sudėtinga spręsti sveikatos ir buitinius klausimus, tenkinti ugdymosi ir užimtumo poreikius. Šios šeimos dažnai susiduria su psichologinėmis, darbo problemomis, patiria vienišumo ir izoliacijos jausmus, todėl tikslinga plėtoti pagalbos šeimai, auginančiai neįgalų vaiką, paslaugas.

Analizuojant teikiamas socialines paslaugas, esant susiklosčiusiai demografiniai situacijai ir jos tendencijoms, akivaizdu, kad vis daugiau senyvo amžiaus žmonių lieka vieniši ir neprižiūrėti. Ateityje šie rodikliai gali tendencingai didėti. Šiems žmonėms reikalinga priežiūra ir pagalba. Per mažai paslaugų teikiama asmenims su proto negalia. Išlieka opios vaikų užimtumo problemos. Savivaldybėje vis dar išlieka poreikis mažesnių vaikų dienos centrų plėtrai atokesnėse kaimo vietovėse. Jų alternatyva galėtų būti visos dienos mokykla.

### ***Kultūra ir kultūros ištekliai.***

Kaišiadorių r. sav. veiklą vykdo Kaišiadorių viešoji biblioteka ir 23 jos padaliniai kaimiškose vietovėse (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadoriuvb.lt/struktura/filialai/>*). Viešoji biblioteka dalyvauja visuomeniniame gyvenime, tenkina informacinius ir kultūrinius gyventojų poreikius. Tai yra švietimo ir informacijos įstaiga, kurioje kaupiami, tvarkomi, saugomi ir teikiami rajono visuomenei naudotis dokumentai: knygos, periodiniai leidiniai, elektroniniai ir kiti dokumentai, sisteminamos ir platinamos juose užfiksuotos žinios. Viešoji biblioteka taip pat dalyvauja projektinėje veikloje ir įvairioms veikloms teikia projektus. Renginiai yra neatsiejama bibliotekos veiklos dalis. Jie populiarina knygą ir biblioteką, formuoja bibliotekos įvaizdį ir tuo pačiu visuomenės požiūrį į biblioteką, atkreipia skaitytojų dėmesį ir suteikia jiems progą tobulėti, sužinoti kažką naujo, domėtis krašto kultūra, naujienomis, literatūra, menu. Dažniausiai pasitaikančios renginių formos – susitikimai su rašytojais, poetais, knygų leidėjais, spaudinių parodos, meno ir tautodailės parodos **(R58)**.

Aktyviai dirba Kaišiadorių muziejus skiria daug dėmesio knygų leidybai taip populiarindamas Kaišiadorių krašto istoriją, įvairias tradicijas. Kaišiadorių muziejus – Savivaldybės kultūros įstaiga, kaupianti ir sauganti Kaišiadorių miesto ir rajono kultūros istoriją bei gamtą atspindinčius rinkinius, tyrinėjanti ir populiarinanti vietovės kultūros raidą. Muziejuje komplektuojami archeologijos, etnografijos, istorijos, dailės ir gamtos rinkiniai. Archyve kaupiamos tyrinėjimų bylos, vaizdo medžiaga, fotomedžiaga ir garso medžiaga, o bibliotekoje – leidiniai, atitinkantys muziejaus veiklos pobūdį. Muziejaus veikla siekiama ne tik kaupti ir išsaugoti autentiškus daiktus, liudijančius vietovės praeitį, bet ir pažinti bei populiarinti kultūrinį paveldą (*Prieiga per internetą: <https://www.kaisiadoriumuziejus.lt/apie-muzieju/muziejus-siandien/>*) **(R59)**.

Kaišiadorių r. sav. aktyvią kultūrinę veiklą vykdo šeši kultūros centrai (Kaišiadorių, Kruonio, Palomenės, Rumšiškių, Žaslių ir Žiežmarių). Kultūros centrai savo veikla puoselėja etninę kultūrą ir mėgėjų meną, populiarina senąsias kultūros tradicijas ir papročius, plėtoja kultūrinę, meninę, švietėjišką (edukacinę) ir pramoginę veiklą bei organizuoja profesionalaus meno sklaidą Kaišiadorių

rajone. Tuo pačiu skatina, tenkina ir ugdo bendruomenės kultūrinius poreikius, stiprina regiono savitumą (*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/doclib/2xslmaclgasaeewjepf19tv8ru1pws5b>*) **(R60)**.

Vieni didžiausių kultūrinių renginių, vykstančių Kaišiadorių r. sav. – Pasaulio kultūros dienos šventė, Poezijos pavasaris, Koncertų ciklas „Muzikos oazės“, Miesto šventė „Skambėkit, Kaišiadorys“, Dainuojamosios poezijos festivalis „Aukštyn širdis“, Tradicinė Žiežmarių miesto šventė, Sakralinės muzikos festivalis „Giesmių vainikas“, Pažaislio muzikos festivalis, Joninių ir Rasų šventės, Regioninis vokalinių kolektyvų festivalis „Kur teka Neris“, Renesanso naktys Kruonyje, Teatralų scena Kalviuose, Šiltų susitikimų vakarai, Spurgų šventė, Vokalinės muzikos šventė „Grįžtu atgal į gelsvą rudenį“, Tradicinių amatų ir folkloro šventė, Šakočių kepimo čempionatai, Baltų vienybės diena prie Maisiejūnų piliakalnio, Festivalis „Aš ir daina“, Rudens šventė „Derliaus kraitė“, Kalėdų mugės, Eglės įžiebimo renginiai. Ypatingai didelis, respublikinio masto renginys, vykstantis Lietuvos liaudies buities muziejuje, pritraukiantis tūkstančius svečių iš didžiųjų Lietuvos miestų, yra Užgavėnių šventė. Organizuojami renginiai vaikams, kultūros įstaigose veikia vaikų vasaros dienos stovyklos. Taip pat organizuojami renginiai, susiję su Lietuvos valstybingumu ir istorinėmis sukaktimis **(R61)**.

Mėgėjų meno veikla – viena pagrindinių priemonių, kuria sėkmingai reprezentuojamas Kaišiadorių kraštas. Mėgėjų meno veikla padeda išlaikyti tautinę tapatybę, ugdo visuomenės tautiškumą, patriotizmą, kūrybiškumą. 2021 m. kultūros centruose veikė 40 mėgėjų meno kolektyvų, kuriuos lanko daugiau nei 600 asmenų.

(*Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/doclib/2xslmaclgasaeewjepf19tv8ru1pws5b>*) **(R62)**.

Plečia veiklą Žaslių tradicinių amatų centras. Iš jo siūlomų 17 edukacinių programų net 9 įtrauktos į Kultūros pasą – priemonę visų Lietuvos mokinių, besimokančių pagal bendrojo ugdymo programas, kultūros pažinimo įpročiams ugdyti ir jų kultūros patirčiai plėsti, teikiant jiems atitinkamas kultūros ir meno paslaugas. Amatus galima išmėginti Paparčių bendruomenės namuose Kaišiadorių kultūros centre, Lietuvos liaudies buities muziejuje, Audronės Skarbaliūtės keramikos dirbtuvėse, Kristinos Zazerskienės „Molio virtuvėje“ ir kitur. Kaišiadorių rajone iš viso 58 sertifikuoti tautinio paveldo produktai, kuriuos gamina 25 tradiciniai amatininkai (iš jų vienas tradicinių amatų meistras ir ir 2 įmonės) (*Prieiga per internetą:*

*[https://www.tautinispaveldas.lt/listings/?search\\_keywords=&search\\_categories%5B%5D=&job\\_region\\_select%5B%5D=234&submit=](https://www.tautinispaveldas.lt/listings/?search_keywords=&search_categories%5B%5D=&job_region_select%5B%5D=234&submit=)*) **(R63)**.

### ***Visuomenės saugumo užtikrinimas.***

Viešąjį saugumą Kaišiadorių r. sav. užtikrina Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kaišiadorių rajono policijos komisariatas, kuris kartu su Kaišiadorių r. sav. administracija propaguoja ir bendruomenės saugumo idėjas, diegia savisaugos ir turto apsaugos įgūdžius, sudaro saugias gyvenimo sąlygas, skatina visuomenės aktyvumą bei pilietiškumą nusikalstamumo prevencijos srityje **(R64)**.

Vertinant Kaišiadorių r. viešojo saugumo statistiką, 2021 m. rajone, neeliminuojuant Kaišiadorių miesto, užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų buvo didžiausias visoje Kauno apskrityje ir sudarė 2266 užregistruotus nusikaltimus, baudžiamuosius nusižengimus (palyginimui vidutiniškai Lietuvoje užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius siekė 1516) (*Oficialios statistikos portalas. Prieigą per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>*) **(R65)**.

Rajono viešasis saugumas priklauso nuo tokių kriterijų kaip: bendradarbiaujančių su policija įstaigų bei institucijų skaičius; policijos rėmėjų skaičius ir kt. Siekiant, kad nusikaltimų prevencija būtų efektyvi, Kaišiadorių rajono policijos komisariatas bendradarbiauja su seniūnijų darbuotojais, seniūnaisiais, kaimo bendruomenių atstovais.

*Socialinės infrastruktūros ir jos veiklos, taip pat kultūros išteklių atitikimas VVG teritorijos vizijai*  
Nevyriausybinių organizacijų rajone gausu, tačiau jos neišnaudoja turimo potencialo, menkos jų iniciatyvos sprendžiant socialines problemas. Perspektyvoje NVO, plėtodamos socialinį verslą,



galėtų vykdyti komercinę veiklą, spręsti regiono problemas, organizuoti kokybišką laisvalaikį. Socialinės paslaugos reikalingos daugeliui asmenų: pagalbos namuose paslaugos senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia; savarankiško gyvenimo namų steigimas; socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir jose gyvenantiems vaikams; socialinės globos asmens namuose ir institucijoje paslaugos; laikinos nakvynės paslaugos socialinės rizikos asmenims.

Bendruomenė, būdama regiono ateities kūrėja, ir toliau vystysis visuomeniška, pilietiškai aktyvi, siekianti keistis, socialiai atsakinga sau bei kiekvienam, gebanti ugdyti atsakomybę už savo aplinką. Ir toliau bendruomenės ir NVO, kurdamos regiono ateitį, kartu puoselės ir jo savitumą, kultūros išteklius, tradicijas ir jas pritaikys šiandienos poreikiams, užtikrindamos jų tęstinumą. Socialinėms problemoms spręsti vis labiau bus skatinamos bendruomeninio ir socialinio verslo iniciatyvos.

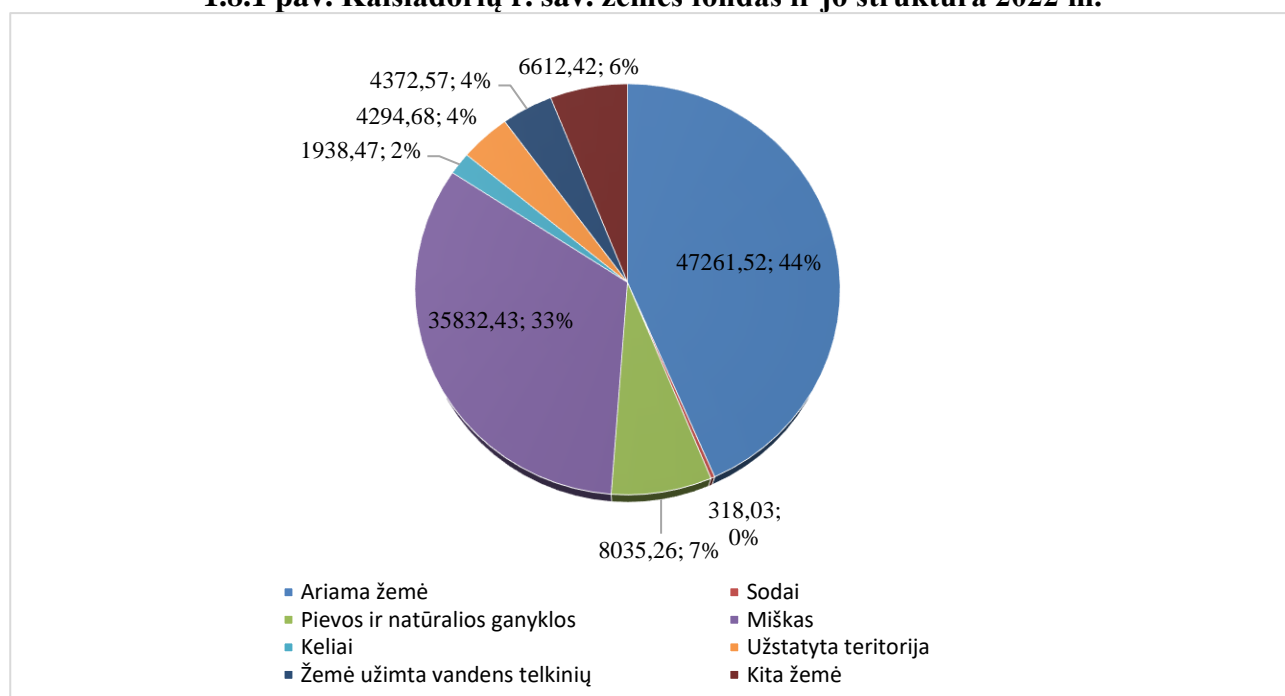
## 1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

### Žemės fondas.

Kaišiadorių r. krašto reljefas pagal geomorfologinę sandarą priskiriamas Pabaltijo žemumos sričiai, kuriai būdinga žemės paviršiaus formų įvairovė – lygumos, nuolaidos ir slėniai, plynaukštės ir pakilumos.

Kaišiadorių r. sav. teritorijos bendras plotas sudaro 108665,38 ha. Miškingumas, kaip ir vidutiniškai Lietuvoje, siekia 33 proc. (1.8.1 pav.).

1.8.1 pav. Kaišiadorių r. sav. žemės fondas ir jo struktūra 2022 m.



Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Prieiga per internetą: <https://www.nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas>

Kaišiadorių r. sav. santykinai daugiausiai deklaruojama ariamos žemės ir daugiamečių ganyklų bei natūralių ir pusiau natūralių pievų (1.8.1 lentelė). Palyginti su vidutiniais Lietuvoje žemės deklaravimo duomenimis, deklaruotų plotų struktūra artima Lietuvos vidurkiui. Tai iš dalies galima paaiškinti tuo, kad vidutinis žemės ūkio naudmenų našumo balas Kaišiadorių r. sav. siekia 38,6 balo ir yra tik neženkliai mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje (39,7).

Mažiausias žemės ūkio naudmenų našumas Kalviuose (29,5) ir Žašliuose (32,7), didžiausias – Tauckūnuose (48,2) ir Antakalnyje (50,7) (Prieiga per internetą: <http://agrolab.lt>). Seniūnijose, kuriose žemės ūkio naudmenos labai nenašios labiau tinka auginti mažiau reiklius augalus. Mažai reiklūs dirvožemiui yra lubinai, grikliai, avižos, rugiai, vienmetės žolės, iš dalies bulvės ir kt.

augalai, kurie gali išauginti neblogus derlius net ir smėlžemiuose, kur kiti augalai, kaip žieminiai kviečiai, cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai, labai menkai derą.

### 1.8.1 lentelė. Kaišiadorių r. sav. deklaruoti plotai ir jų struktūra 2022 m.

Žemės kategorijos	Plotas, ha	Dalis bendrame deklaruotame plote, proc.
Ariama žemė	33833,58	80,06
iš jos ariama žemė	31956,71	75,62
ganyklos arba pievos iki 5 metų	1414,54	3,35
daugiametės žolės	462,33	1,09
Daugiametės ganyklos - pievos (5 metai ir daugiau) ir natūralios pievos, šlapynės	7646,18	18,09
Daugjamečiai sodiniai	445,29	1,05
Kiti plotai	171,40	0,41
Miško plotai	162,23	0,38
Bendras deklaruotas plotas	42258,68	100

Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieiga per internetą <https://www.vic.lt/ppis/statistine-informacija/>

2022 metais Kaišiadorių r. sav. buvo deklaruota 614,27 ha didesnio intensyvumo gamtinius trūkumus turinčiose vietovėse ir 10312,21 ha – mažesnio intensyvumo gamtinius trūkumus turinčiose vietovėse. Gamtinius trūkumus turinčiose vietovėse deklaruoti plotai užima 25,9 proc. bendro deklaruoto ploto. Kaip rodo deklaravimo duomenys, didžioji gamtinius trūkumus turinčių deklaruotų plotų dalis yra mažesnio intensyvumo (VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieiga per internetą <https://www.vic.lt/ppis/statistine-informacija/>).

Vis daugiau ūkininkaujančių Kaišiadorių r. sav. renkasi ekologinį ūkininkavimą, kaip vieną iš tvaraus ūkininkavimo krypčių: 2017-2022 m. laikotarpiu deklaruojamas ekologinio ūkininkavimo plotas kasmet vidutiniškai augo po 2,33 proc., tačiau lėčiau nei nei vidutiniškai Lietuvoje. 2022 metais toks ekologinio ūkininkavimo plotas Kaišiadorių r. sav. jau siekė 3,4 tūkst. ha ir sudarė 8,1 proc. viso deklaruoto ploto (palyginimui vidutiniškai Lietuvoje ekologinio ūkininkavimo plotas sudarė 8,9 proc. viso deklaruoto ploto) (1.8.2 lentelė) (R66).

### 1.8.2 lentelė. Ekologinio ūkininkavimo situacija Kaišiadorių r. sav. ir vidutiniškai Lietuvoje

Rodikliai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Vidutinis metinis pokytis, proc. 2017-2022 m.
Kaišiadorių r. sav.							
Deklaruotas plotas iš viso, ha	44076,59	44328,86	44663,58	43951,69	44403,42	42258,68	-0,81
iš jo ekologinio ūkininkavimo	3162,00	3115,48	3123,73	2597,46	3117,29	3418,74	2,33
Ekologinio ūkininkavimo plotų dalis bendrame deklaruotame plote, proc.	7,2	7,0	7,0	5,9	7,0	8,1	3,20
Lietuvoje							
Deklaruotas plotas iš viso, ha	2894525,9	2910282	2926751,3	2937302,7	2925691,04	2900068	0,04
iš jo ekologinio ūkininkavimo	208092,86	201523,62	200895,26	188486,34	248117,19	259251,23	5,30
Ekologinio ūkininkavimo plotų dalis bendrame deklaruotame plote, proc.	7,2	6,9	6,9	6,4	8,5	8,9	5,30

Šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieiga per internetą <https://www.vic.lt/ppis/statistine-informacija/>

**Kraštovaizdis, biologinė įvairovė, vandens telkiniai, saugomos teritorijos.**

Miškų plotai dengia 33 proc. rajono teritorijos (*Nacionalinė žemės tarnyba. LR žemės fondas. Prieiga per internetą: file:///C:/Users/Erika/Downloads/20230101Zemesfondas%20(9).pdf*). Kiek didesni masyvai Palomenės, Paparčių, Pravieniškių, Rumšiškių, Žaslių, Kruonio seniūnijose. Vyrauja spygliuočių miškai. Apie 55,6 proc. medelynų sudaro eglynai ir pušynai, minkštieji lapuočiai (beržai, juodalksniai) sudaro 38,1 proc., ažuolynai ir uosynai – apie 4,6 proc. Pagal naudojimo paskirtį didžiausius plotus užima ūkiniai miškai (69,4 proc.), antroje vietoje – specialiosios paskirties (18,1 proc.), trečioje – apsauginiai miškai (12,5 proc.) (*Valstybinių miškų urėdija. Prieiga per internetą: https://vmu.lt/*).

Kaišiadorių r. miškininkai daug dėmesio skiria pritaikydami miškus poilsiui, turizmui. Miškų teritorijoje yra daug lankytinų vietų, tad miškininkai stengiasi kuo geriau išnaudoti turimus rekreacinius išteklius, kuo gražiau ir patogiau įrengti poilsiavietes, rekreacinius takus, apžvalgos aikšteles ir atokvėpio vietas. Žiežmarių girininkijoje įrengtas Girelės pažintinis takas. Mergakalnio regykla įkurta Pravieniškių girininkijoje, Kauno marių regioniniame parke prie Dovainonių gyvenvietės. Ji yra aukščiausioje Kauno marių pakrantės vietoje, siekiančioje 47 metrus virš vandens, iš kurios matosi įspūdingos pakrančių atodangos, mariose stūksančios salos bei hidroakumuliacinės elektrinės baseinas. Tai pamėgta vietos jaunimo ir keliautojų vieta. Žaslių girininkijos miške, netoli Mikalauskiškių, 2004 m. buvo pradėtas sodinti „Europos miškas“. Taip pažymėtas Lietuvos įstojimas į Europos sąjungą. Pravieniškių girininkijos Gastilonių miške, Kauno marių regioniniame parke auga Rumšiškių miško pušis. Tai storiausia pušis Lietuvoje, jos aukštis 32 metrai, apimtis 4-5 metrai, priklausomai nuo to kurioje vietoje matuojama, nes pušies kamienas labai gumbuotas, amžius apie 300 metų. Pravieniškių girininkijoje, Kauno marių regioniniame parke, vaizdingoje Strėvos pakrantėje yra Lašinių piliakalnis, ant kurio, kaip manoma, stovėjęs Strėvos pilis. Dar vienas valstybės saugomas gamtos paminklas – Antakalnio liepa (**R67**).

Yra keletas saugomų akmenų: Nemaitonių krašto akmenys – galima aptikti 17 akmenų – gamtos paminklų; Kovaičių Statusis akmuo – 3,62 m aukščio, Kovaičių gulsčiasis akmuo – 3,51 m ilgio; Laukagalio akmuo Žaslių seniūnijoje, vadinamas Didžiuoju, Aukuru, Velnio sostu, laikomas pagoniško tikėjimo apeigų vieta. Rumšiškių apylinkėse didžiausias akmuo – Lašinių akmuo. Jo ilgis – 4 m. Jis yra šalia Lašinių konglomeratų atodangos. Atodanga susidarė kalkiniame gargždo sluoksnyje. Pasklidus požeminiams vandenims, atsirado sąlygos konglomeratui susidaryti. Atodangos susidarymo pradžia siejama su paskutiniu oju apledėjimo ledynu. Atodangoje gausu konglomerato nuolaužų (**R68**).

Netoli nuo Darsūniškio yra Lapainios kaimas. Tai senas kaimas, kuriame galima aptikti senosios kaimo architektūros elementų. Per kaimą teka Lapainios, Palapainio ir Padobrio upeliai. Naginukų Miške yra apie 200 pusrutulio formos pilkapių supiltų iš smėlio (**R69**).

. Pilkapiai žmonių vadinami Milžinkapėmis, Prancūzkapiais. Atmainų pilkapynas - didžiausias Kaišiadorių rajono pilkapynas.

Dasrūniškyje yra mineralinio vandens šaltinis, kuro versmė pasklidusi 0,2 aro teritorijoje. Tyrimai parodė, kad šio šaltinio natūrali sudėtis atitinka mineralinio vandens sudėtį. Jame aptinkama kalcio, kalio, magnio, natrio ir kitų mineralų (**R70**).

Vienas svarbiausių rajono draustinių yra – Paparčių botaninis draustinis. Draustinis išsiskiria savo reljefu bei aplinkos sąlygų kompleksu, turinčiu įtakos augalijai. Jis užima 72 ha plotą. Jame rasta 341 augalų rūšis, tarp kurių 8 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Teritorijoje vingiuoja upelis Žiežmara, kurio pakrantėse gausu žolinių augalų rūšių, šalia yra piliakalnis, vadinamas „Žydkapiu“ (**R71**).

Kaišiadorių r. priskiriamas neežeringoms teritorijoms – vandenys padengia tik 3,95 proc. rajono teritorijos. Didžiausiais laikomi Kalvių (180 ha), Žaslių (101 ha), Neprėkštos (40,5 ha) ežerai. Žmonės ežerų trūkumą kompensuoja dirbtiniais tvenkiniais. Vienas didžiausių Lietuvos dirbtinių vandens telkinių Kauno marios, užliejusios 6400 ha sausumos ploto. Jos telkšo žemiausioje rajono vietoje – tik 44 m. aukštyje virš jūros lygio. Apie trečdalis šių marių priklauso Kaišiadorių rajono

savivaldybei. Greta marių įrengta viena didžiausių šalies vandens talpyklų – Kauno hidroakumuliacinės elektrinės baseinas (R72).

Per rajoną tekančios upės ir upeliai taip pat nėra vandeningi. Rajono upių tinklas maitina Nemuno ir Neries baseinus. Šios didžiosios Lietuvos upės teka Kaišiadorių rajono šiauriniu ir pietiniu paribiais. Taip pat per savivaldybę teka Strėva, Lapainia, Žiežmara, Lomena ir kitos.

Kaip unikalų gamtos išteklių galima paminėti Kaukinės ežerą – tai vienintelis Lietuvoje meteorinės kilmės ežeras. Jo pavadinimas „Žiedelis“ siejamas su miniatiūrine, beveik apvalia ežero forma. Ežero gylis – 18 m. Pakilesni negu aplinkinis reljefas krantai bei ežero forma rodo, kad ežeras gali būti meteoritinės kilmės. Šalia ežero skirtinguose krantuose auga išpūdingos Kaukinės liepos, kurių amžius siekia per 100 metų, aukštis – daugiau nei 30 metų, o kamienų apimtys – virš 5 metų (R73). Vandens turizmui patrauklios rajone esančios upės Strėva ir Neris. Šiltuoju sezonu čia aktyviai plaukiama baidarėmis, plaustais – Nerimi. Prie Neries Palomenės, Zūbiškių seniūnijose yra keletas privačių paslaugų teikėjų, orientuotų į paslaugas turistams (R74).

Valstybės saugomų draustinių Kaišiadorių r. yra 8. Gamtiniai draustiniai yra Gabriuliavos, Lapainios, Būdos, Kaukinės, Paklarsčio. Kompelksiniai draustiniai Budelių, Lomenos, Strošiūnų. Savivaldybės saugomų teritorijų yra 12: Laukagalio, Midegos, Paparčių, Pūstakiemio, Šešuvos, Šventininkų (botaniniai), Beičiūnų ir Dabintos (ornitologiniai), Žaslių (herpetologinis), Šnipelių (entomologinis), Rumšiškių ir Strošiūnų (teritologiniai) (*Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Prieiga per internetą: <https://vstt.lrv.lt/>*) (R75).

### ***Vandens kokybė.***

Aplinkos apsaugos agentūros 2021 m. duomenimis, Kaišiadorių r. sav. vandens telkinių būklė yra gera ir labai gera (R76) (*Upių, ežerų ir tvenkinių vandens kokybės žemėlapiai ir diagramos. Prieiga per internetą <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vanduo/upes-ezerai-ir-tvenkiniai/valstybinis-upiu-ezeru-ir-tvenkinu-monitoringas/upiu-ezeru-ir-tvenkinu-vandens-kokybes-zemelapiai-ir-diagramos>*). Tikėtina, kad viena aktualiausių galimų Kaišiadorių r. sav. paviršinių vandens kokybės problemų, kaip ir visoje šalyje, yra jų užterštumas biogeninėmis ir organinėmis medžiagomis. Pagrindiniai vandens taršos biogeninėmis medžiagomis šaltiniai yra pasklidoji tarša iš žemės ūkio teritorijų, ypač azoto ir fosforo trąšų naudojimas, bei ūkio buities ir gamybinės nuotekos, su kuriomis į vandens telkinius patenka teršalai.

### ***Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys ištekliai.***

Kaišiadorių rajono savivaldybės geografinė padėtis dėkinga sugeneruoti energiją įvairiais atsinaujinančiais energijos šaltiniais.

Kaišiadorių savivaldybė pasižymi išvystyta AEI infrastruktūra: rajone veikia net 9 vėjo elektrinės, 2 hidroelektrinės, vienintelė visose Baltijos šalyse hidroakumuliacinė Kruonio elektrinė, vis daugiau gyventojų įsirengia saulės elektrines, jų įrengimas vykdomas ir viešuosiuose pastatuose. Prasčiau išvystyta transporto infrastruktūra – tik 2021 m. įrengta pirmoji elektromobilių įkrovimo stotelė, viešajame transporte naudojamos vien dyzelinu varomos transporto priemonės (R77).

Bendra šiuo metu Kaišiadorių rajono savivaldybėje veikiančių vėjo elektrinių galia siekia net 7,6 MW. Lietuvos energetikos instituto 2017 m. ataskaitoje (*M. Marčiukaitis. Perspektyvinių VE plėtrai teritorijų ir prijungimo prie elektros tinklo Lietuvoje galimybių studija. 2017 m. vasaris. Prieiga per internetą: [http://corpi.lt/venbis/files/reports/VENBIS\\_LEI\\_galimybiu\\_studija.pdf](http://corpi.lt/venbis/files/reports/VENBIS_LEI_galimybiu_studija.pdf)*) Kaišiadorių r. sav. yra įvardinama kaip vieta, kurioje yra tikėtinos palankios vėjingumo sąlygos, yra pakankamos galimybės prijungti vėjo elektrines prie perdavimo ir skirstymo tinklo, tačiau vėjo elektrinių plėtra tik iš dalies atitinka teritorijų planavimo dokumentus. Nepaisant paskutiniojo punkto, Kaišiadorių savivaldybė priskirta prie 1 prioriteto vėjo plėtros savivaldybių. Kaišiadorių rajono savivaldybė turi 2010 m. parengtą vėjo jėgainių išdėstymo Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje specialųjį planą, pagal kurį numatomos vėjo jėgainių išdėstymo vietos (*UAB „Vildara“. „Vėjo jėgainių išdėstymo Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas“. 2010 m. Prieiga per internetą:*

<http://195.182.79.118/Vejo%20Jegainiu%20Isdestymo%20Kaisiadoriu%20Rajono%20Savivaldybes%20teritorijoje%20specialusis%20planas.zip>).

Kaišiadorių rajono savivaldybėje veikia 2 hidroelektrinės. Pastrėvio HE, kurios galia 320 kW, įrengta Bačkonių gyvenvietėje Pastrėvio tvenkinyje, kuri maitina Strėvos upė. Bublių HE įrengta Bijautonių kaime iš Bublių tvenkinio ištekančiame kanale. Bublių HE sugeneruoja 450 kW galią.

Savivaldybėje taip pat veikia nemažai saulės elektrinių, naudojamų savininkų elektros energijos vartojimo poreikiams. Tiksliai individualiuose gyventojų namuose įrengtų saulės elektrinių galia nėra žinoma, tačiau remiantis ESO duomenimis, 2019 m. Kaišiadorių rajono savivaldybėje buvo 41 gaminantis vartotojas, t. y. gaminantis ir naudojantis elektrą toje pačioje vietoje, kur įrengtas skaitiklis apskaito elektros kiekį.

Šalyje vis labiau populiarėjantis biokuras tampa nauju pajamų šaltiniu Lietuvos ūkininkams. Kaišiadorių r. Kaišiadorių paukštynas savo paukštynuose Darsūniškyje, Kaišiadoryse ir Kalniškėse kūrena šiaudais, kuriuos superka iš ūkininkų. Be paukštyno dar du ūkiai naudoja šį biokurą šildymui ir šiaudų džiovimui. Šis energijos šaltinis nėra rajone maksimaliai išnaudojamas (**R78**).

Kaišiadorių rajono savivaldybės Administracijos direktoriaus 2021-10-16 įsakymu Nr. V1E-1628 patvirtintas Kaišiadorių rajono atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas, kuriame numatyta 2030 m. pasiekti, kad Kaišiadorių r. sav. AEI galutiniame energijos suvartojime turėtų sudaryti 45 proc. (*Prieiga per internetą:*

<https://kaisiadorys.lt/doclib/kez0nkfnlaym5trum5j12c5g398xwv5x>) (**R79**).

#### *Gamtos išteklių, jų būklės atitikimas VVG teritorijos vizijai*

Kaišiadorių rajonas turi potencialą turizmo plėtrai apjungiant istorinius ir kultūros paveldo objektus kartu su gamtos ištekliais. Rekreacinės miškų zonos puikiai įrengtos, jas tereikia palaikyti ir plėtoti. Rekreacinės vietos prie vandens telkinių yra labai ribotos, jų yra mažai, nei gyventojų, nei atvažiuojančių poreikiai nėra pilnai tenkinami. Siekiant gerinti gyvenimo kokybę kaime, šiai sričiai turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys. Labai svarbu dviračių takų įrengimas, kad poilsio vietos gamtoje būtų lengvai pasiekiamos. VVG teritorijoje plėtojamas ekologinis ūkininkavimas, kuris prisideda prie žemės ūkio veiklos neigiamo poveikio aplinkai, tame tarpe ir paviršiniams vandens telkiniams, mažinimo. Taip pat nuosekliai planuojamas atsinaujinančių energijos išteklių inžinerinės infrastruktūros vystymas. Tai sudaro prielaidas gyvybingai ir darniai aplinkai kurti ir taip siekti VVG teritorijos vystymo vizijos iki 2030 m.

### 1.9. Papildoma informacija

## 2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Žr. VPS II dalies (Excel) 2 lapą.

## 3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

### 3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 3 lapą.

### 3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

#### 4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

##### VPS tema – Vietos ekonomikos ekosistemų plėtra, diegiant tvarios energetikos ir sveikatinimo poreikių tenkinimo sprendimus

Europos Komisijos (EK) komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų bei regionų komitetams „Maisto ir ūkininkavimo ateitis“ (2017 m. lapkričio 29 d.) pažymima, kad daugelyje ES kaimo vietovių yra struktūrinių problemų. Viena iš svarbiausių – patrauklių užimtumo galimybių stoka. Todėl BŽŪP, ypač kaimo plėtros politika, turi atlikti svarbų vaidmenį, remiant darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą kaimo vietovėse.

Tvari energetika yra svarbi Kaišiadorių rajono VVG teritorijos vietos ekonomikos ekosistemų plėtrai, nes:

Mažina energetikos sąnaudas	Skatina efektyvų energijos naudojimą, energijos taupymą ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą. Šie veiksmai leidžia sumažinti energijos sąnaudas ir išlaidas vietos bendruomenei ir verslui. Mažesnės energijos sąnaudos reiškia mažesnes sąskaitas už elektros energiją ir šildymą/arba mažesnes išlaidas transportui, kas ilgalaikėje perspektyvoje skatina vietos ekonomikos augimą.
Kuria darbo vietas	Skatina naujų darbo vietų kūrimą. Investicijos į atsinaujinančios energijos šaltinius, energijos efektyvumo technologijas ir tvarius energetikos projektus kuria darbo vietas, susijusias su projektų vystymu, įgyvendinimu ir palaikymu. Tai prisideda prie vietos ekonomikos plėtros ir didina užimtumą.
Skatina inovacijas	Skatina naujovių ir technologijų plėtrą. Didėjantis susidomėjimas atsinaujinančia energija ir energijos efektyvumu skatina mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą ir naujų sprendimų kūrimą. Vietos įmonės ir verslininkai, kurie yra inovatyvūs ir prisitaiko prie tvarumo principų, gali išnaudoti šias galimybes. Tai leidžia kurti darbo vietas, pritraukti investicijas ir didinti ekonomikos konkurencingumą.
Saugo aplinką	Padedą mažinti taršą ir apsaugoti vietos aplinką. Atsinaujinantys energijos šaltiniai, palyginti su tradiciniais iškastiniais kuro šaltiniais, mažiau teršia orą, vandenį ir dirvožemį. Mažesnė aplinkos tarša reiškia geresnę gyvenimo kokybę vietos gyventojams ir geresnes sąlygas verslui. Be to, investuojant į tvarius energetikos projektus, mažinama priklausomybė nuo importuojamo energijos ir didinamas energetinis saugumas.

Visa tai padeda kurti tvarią ir gyvybingą vietos ekonomiką, didinant jos atsparumą kintantiems energetikos sektoriaus iššūkiams bei prisidedant prie vietos gyventojų gerovės ir aplinkos apsaugos, ypač klimato kaitos, poveikio žmonių sveikatai mažinimo.

VVG teritorijos situacijos analizės rodikliai pagrindžiantys pasirinktą temą:

R1, R2, R30-R33, R39-R44, R66, R10-R15, R77-R79.

SSGG analizės teiginiai, kurie tiesiogiai pagrindžia pasirinktą temą:

##### STIPRYBĖS

1	2	3	4	5	6	7	8
1 stiprybė	Patogi geografinė padėtis – šalia didieji Lietuvos miestai Vilnius ir Kaunas, gera susisiekimo infrastruktūra verslo, logistikos ir turizmo plėtrai						
4 stiprybė	Palyginti didelė dalis savarankiškai dirbančių asmenų, turinčių verslo plėtojimo patirties ir galinčių prisidėti prie verslo plėtros, paslaugų teikimo						
7 stiprybė	Pakankamas potencialas ūkininkauti, plėtoti ekologinį ūkininkavimą, gaminti išskirtinius produktus ir taikyti aplinkai palankius ūkininkavimo metodus						

##### SILPNYBĖS

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---



1 silpnybė	Dėl natūralios kaimo gyventojų kaitos, migracijos nepalanki demografinė situacija vietos verslo plėtrai
6 silpnybė	Nepakankamai panaudojami atsinaujinantys energijos šaltiniai

## GALIMYBĖS

1	2	3	4	5	6
1 galimybė	Kintantis požiūris į kaimo vietas ir jų teikiamas paslaugas atvers papildomas galimybes kurti tiesioginius ryšius tarp vartotojų ir gamintojų				
3 galimybė	Augantis poreikis švariai ir sveikai aplinkai, skatins gaminti ir naudoti energiją iš atsinaujinančių energijos šaltinių, tvariai naudoti išteklius				
5 galimybė	Ekosisteminių paslaugų, tokių kaip švarus oras, vanduo, dirvožemis, paklausos augimas didins vartotojų pasirengimą mokėti už šias paslaugas				

## GRĖSMĖS

1	2	3	4	5	6
1 grėsmė	Didėjantys skirtumai tarp kaimo ir miesto dėl įsidarbinimo galimybių, pajamų ir gyvenimo kokybės, nesudarantys galimybių sklandžiai kartu kaitai				
2 grėsmė	Brangstantys energetiniai ištekliai įtakos teikiamų paslaugų ir produktų kainodarą, mažins konkurencingumą				
3 grėsmė	Klimato kaitos pokyčiai, galimos pandemijos lems inovacijų diegimo būtinumą, teik versle, tiek teikiant paslaugas				
5 grėsmė	Sunkumai verslo pradžioje, nepasitikėjimas valstybinėmis verslą administruojančiomis institucijomis, neskatins kurti darbo vietas ir plėtoti verslą				
6 grėsmė	Dėl nepakankamų tiesioginių investicijų ir toliau mažės kaimo regionų konkurencingumas, nebus sudarytos galimybės kurtis naujoms darbo vietoms				

Su pasirinkta tema tiesiogiai susiję *keturi iš aštuonių* VVG teritorijos poreikių:

1 poreikis	Sudaryti palankias sąlygas ekonomikos augimui, remiant gyventojų verslo pradžios iniciatyvas, verslo plėtrą
6 poreikis	Skatinti taikyti naujoves klimato kaitos pokyčiams švelninti ir plėtoti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą
7 poreikis	Didinti kaimo vietovių gyvybingumą, kuriant laisvalaikui ir sveikai gyvenimui reikalingą infrastruktūrą
8 poreikis	Tobulinti VVG teritorijos gyventojų kompetencijas, ugdyti sumaniems sprendimams priimti reikalingus įgūdžius, skatinti dalijimąsi žiniomis

Visuose susitikimuose su VVG teritorijos gyventojais ir socialiniais partneriais buvo pristatyta VPS tema, kuriai pritarta. VPS temą pagrindžia ir VVG teritorijos gyventojų įvardintos opiausios problemos ir poreikiai. Paramą ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai kaip labai svarbią ir svarbią veiklą nurodė 91,8 proc. apklausoje dalyvavusių gyventojų. Parama tvariai energetikai ir gyventojų sveikatinimui kaip labai svarbi ir svarbi veikla pažymima ir kitose paramos kryptyse: (detaliai pristatyta 8 priede).

Temos pasirinkimą sąlygojo ir Kaišiadorių rajono VVG bendradarbiavimas su Lietuvos Energetikos institutu bei įgyvendinami tarptautinio bendradarbiavimo projektai (detalus aprašymas VPS 13.4 dalyje bei prie paraiškos pridėta bendradarbiavimo su Lietuvos Energetikos institutu sutartis).



## 5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

### 5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2004-08-05
5.1.2. VVG būstinės adresas	Gedimino g. 55, LT-56121, Kaišiadorys
5.1.3. VVG narių skaičius	56 VVG narių sąrašas pateiktas <b>1 priede.</b>
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	20 VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas <b>2 priede.</b>
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 4 Etatų skaičius: 4 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas <b>3 priede.</b>
5.1.6. VVG pirmininkas	Janina Augustinavičienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Tomas Stelmokas
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Janina Augustinavičienė

### 5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

Žr. VPS II dalies (Excel) 18 lapą.

### 5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
<input type="checkbox"/> VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; <input type="checkbox"/> VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; <input checked="" type="checkbox"/> VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; <input type="checkbox"/> Netaikoma.	Kaišiadorių rajono VVG yra sudariusi bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga Lietuvos energetikos institutu turinčiu žinių numatytoms kompetencijoms. Bendradarbiavimo sutartis pasirašyta 2022-05-30. Sutartis pridedama prie paraiškos.

#### 5.4. VVG vertybės

VVG vykdydama veiklą siekia kurti tokią aplinką, kuri sudarytų sąlygas VVG teritorijos tvariai, ilgalaikiai ir nuosekliai pažangai. VVG siekia, kad pažangos vertybės taptų sąmoningu kiekvieno VVG teritorijos gyventojų siekiu, kuriant pokyčius VVG teritorijoje, kad vertybių laikymasis generuotų visų kitų organizacinių vertybių atsiradimo prielaidas. Todėl VVG vertybės atliepia modernios organizacijos vertybes:

- **Solidarumas ir socialinis teisingumas:** siekiama stiprinti bendruomenės dviasią ir skatinti visų jos narių bendradarbiavimą, pagrįstą pagarba įvairovei bei skirtingoms raiškos formoms, ir paramą vienas kitam, siekiama užtikrinti socialinį teisingumą ir lygybę, bendruomenės narių gerovę;
- **Tvarumas ir aplinkosauga:** akcentuojamos vertybės, susijusios su aplinkosauga, tvarumo principais ir gebėjimu tausoti gamtos išteklius, skatinant naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius, mažinti atliekas ir kt.
- **Kompetencija ir pareiškimas** – praktinio patyrimo, žinių ir įgūdžių taikymas, kartu tinkamai ir savalaikiai vykdant pareigas ir/ar išsipareigojimus;
- **Skaidrumas ir objektyvumas:** nešališkas elgesys kitų asmenų atžvilgiu, pasitikėjimas komandiniais sprendimais, nuomonės pagrindimas faktais, atskiriant žmonių lūkesčius, norus, nuomones, emocijas;
- **Kūrybiškumas ir inovatyvumas:** naujų idėjų paieškos, savarankiško ir nestereotipiško mąstymo, greito orientavimosi sudėtingoje situacijoje ir inovatyvių sprendimų priėmimo skatinimas, siekiant rasti naujus galimų problemų sprendimus, generuoti naujas idėjas;
- **Bendradarbiavimas ir partnerystė:** didelę reikšmę teikiant bendradarbiavimui, partnerystei ir dialogui su kitomis organizacijomis, bendruomenės nariais ir suinteresuotaisiais subjektais, taip stiprinant tinklaveiką ir veiksmingai įgyvendinant bendrus tikslus.

#### 5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.



Gyvena versli, socialiai atsakinga, kūrybinga ir atvira, sveika bendruomenė



Verslas remiasi žiedinės ekonomikos principais ir inovacijomis



Plėtojamos sveiką, turiningą, įtraukų gyvenimą kuriančios iniciatyvos



Puoselėjamas ir populiarinamas, tvariai naudojamas teritorijos tapatumas



Klimato kaitos švelninimui taikomi sumanūs sprendimai

#### 5.6. VVG misija

**VVG misija**

Kaišiadorių rajono VVG – efektyviai veikianti moderni organizacija, savo veiklą grindžia bendradarbiavimu su visomis jos teritorijos vystyme dalyvaujančiomis kaimo bendruomenėmis ir kitomis institucijomis. VVG teritorijos dalyvių įtraukimas į tinklaveikos procesus, pagrįstas tvaraus teritorijų vystymo principais, akcentuojant vietos ekonomikos plėtrą, ES Žaliosios darbotvarkės įgyvendinimą, ją grindžiant gerosios praktikos pavyzdžiais ir mokslo žiniomis.

**Kaišiadorių rajono VVG misija - apjungus įvairių socialinių grupių interesus, skatinti kaimo bendruomenes, vietos valdžios, verslo atstovus, ugdyti gebėjimus ir motyvaciją aktyviau dalyvauti ekonominėje, socialinėje, aplinkosaugos, kultūros paveldo priežiūros ir išsaugojimo veikloje, rengti ir įgyvendinti kaimo plėtros planus. VVG misija sėkmingai įgyvendinama.**

## II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

### 6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

### 7. Kiekybiniai VPS tikslai

#### 7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

#### 7.2. Metinės rodiklių reikšmės

##### 1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

##### 2. VPS rodikliai (produkto, rezultato):

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies 11.1 lapą (4 lentelė).

## 8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

## 9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

### III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

#### 10. VPS priemonės

##### 10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

##### 10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

##### 10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

##### 10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

##### 10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

##### 10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti **4 priede**.



## 11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 15 lapą.

## 12. VPS finansinis planas

### 12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

### 12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

## 13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

### 13.1. Subregioninės vietovės principas

#### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Subregioninės vietovės principas yra Kaišiadorių rajono VVG vietos plėtros strategijos pagrindas. Remiantis į vietovę orientuotu metodu, tikslinė VVG politikos įgyvendinimo srities teritorija yra vienalytė, socialiai nesusiskaldžiusi, siejama bendrų tradicijų, vietos ypatumų, bendrų poreikių ir lūkesčių. Subregioninės vietovės principas plėtros procese apima socialiai ir ekonomiškai susietą švietimą, aplinkos apsaugą, viešąsias paslaugas, apgyvendinimo problemas, lyderystės ir vadovavimo gebėjimus bei daugelį kitų bendruomenės sambūvio dalykų. Kaišiadorių rajono VVG, vadovaudamasi subregioninės vietovės principu, VPS rengimo procese stengėsi aprėpti visų seniūnijose esančių socialinių grupių interesus ekonominiu, socialiniu ir aplinkos požiūriu, kad būtų numatytos priemonės jų poreikių tenkinimui VVG teritorijoje. Kiekviena seniūnija yra susijusi su esama infrastruktūra: ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, mokyklomis, vietos valdžios institucijomis; žmogiškaisiais ištekliais: verslininkais, ūkininkais, įvairiais specialistais, jaunimu, aktyviais bendruomenių žmonėmis, bedarbiais. Tam, kad principas taptų veiksmingu, svarbu sutelkti žmones, atkreipiant dėmesį į socialinę įtrauktį.

VVG siekdama išsiaiškinti konkrečių vietovių problemas, surinkti pasiūlymus, sužinoti esamos situacijos vertinimus, organizavo susitikimus/kūrybines dirbtuves VVG teritorijos gyventojams.

Siekdama identifikuoti ilgalaikiai vietos plėtrai svarbiausias problemas ir vietos išteklių racionalų panaudojimą, VVG suorganizavo susitikimus su kaimo gyventojais, bendruomenių ir kitų NVO atstovais, vietos valdžios atstovais. Planuojant rengti VPS, gyventojai, bendruomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai buvo skatinami aktyviai dalyvauti naujojo laikotarpio VPS rengime. Taip buvo siekiama sutelkti vietos bendruomenę bendriems tikslams dėl VPS įgyvendinimo 2023-2029 m. laikotarpiu. Pradėjus rengti VPS, buvo organizuojami susitikimai, kurių metu buvo identifikuojamos problemos ir galimi problemų sprendimų būdai konkrečiai teritorijai, nustatomi VVG teritorijos socialiniai ryšiai, teritorijos išskirtinumo ir identiteto įtaka vietos bendruomenės bendram požiūriui į ilgalaikę VVG teritorijos plėtrą. Siekiant ištirti kaimo gyventojų poreikius, Kaišiadorių rajono VVG teritorijos poreikiai buvo identifikuoti anketavimo metodu. Apklausa buvo vykdoma visose seniūnijose. Vėliau ši medžiaga buvo susisteminta, apibendrinta ir panaudota rengiant VPS. Buvo parengta vieninga, visą Kaišiadorių rajono VVG teritoriją atstovaujanti, gyventojų poreikių analizė, bei atlikta SSGG analizė.

#### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

Įgyvendinant Kaišiadorių rajono VVG teritorijos VPS, bus laikomasi teritorinio principo, siekiant:

- užtikrinti vietos išteklių tinkamą panaudojimą, vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu užtikrinant integruotą VVG teritorijos plėtrą, įgyvendinant bendradarbiavimo veiklas, kurių tikslas skatinti įvairias bendradarbiavimo, kuriame dalyvauja ne mažiau kaip du subjektai, formas ne vienos bendruomenės ar seniūnijos ribose. Tai sudarys prielaidas ieškoti inovacinių būdų ir metodų susidariusioms problemoms spręsti, bendrai veiklai apjungti turimas žinias, patirtį ir gebėjimus, žmogiškuosius, kultūrinius, gamtinius, infrastruktūrinius išteklius visos VVG teritorijos išteklius. Tai reiškia, kad vietos išteklius bus siekiama sukcentruoti ir panaudoti optimaliai, tvariai ir efektyviai. Vietos išteklių koncentruotas, tvarus ir efektyvus išnaudojimas sudaro galimybę įgyti specifinį (konkurencinį) pranašumą, taigi ir prielaidas didesnei pridėtinei vertei kurti VVG teritorijoje;
- užtikrinti VVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą, VVG teritorijos didesnės pridėtinės vertės kūrimą, kurių bus tiesiogiai siekiama, įgyvendinant VPS priemones ir taip didinti kaimo vietovių patrauklumą ir kartu propaguoti viso krašto kultūros vertybes.

Siekiant kurti VVG teritorijos pridėtinę vertę ir ją pristatyti, numatoma remti inovatyvias veiklas, skirtas krašto savitumo, tradicijų, kultūrinių vertybių pristatymui į šis veiklas skatinant kuo aktyviau įsitraukti ir NVO. Pareiškėjai bus skatinami naudoti teritorijos išteklius, juos stiprinti, kartu kuriant didesnę pridėtinę vertę. Teritorijos specifinių poreikių patenkinimas ir teritorijos galimybių efektyvus išnaudojimas – pagrindinis vietos projektų tinkamumo principas. Siekiant efektyviai užtikrinti pricipo laikymąsi, informacija apie teritorijos poreikius bus atnaujinama po kiekvieno vietos projektų paraiškų kvietimo, kurio metu nebus gauta paraiškų. Siekiant visos VVG teritorijos darnaus vystymosi, bus siekiama, kad remiami VP aprėptų visą teritoriją, kad parama pasiskirstytų kiek įmanoma tolygiau visoje VVG teritorijoje.

### 13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

#### Principo laikymasis rengiant VPS:

Vienas pagrindinių principų, kuriuo vadovavosi Kaišiadorių rajono VVG, rengdama VPS, yra principas „iš apačios į viršų“. Nuo pat VPS rengimo pradžios VVG teritorijos gyventojai buvo informuojami apie naujas ES paramos galimybes ir vykdomą VPS rengimo projektą.

- atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG, nustatant VVG gyventojų poreikius, pasirenkant VPS priemones, planuojant VPS įgyvendinimo etapus VVG teritorijos gyventojų prie VPS rengimo buvo prašoma prisidėti aktyviu dalyvavimu. Gyventojai buvo aktyvinami ir įtraukiami pačiais įvairiausiais būdais – prašant užpildyti apklausos anketas, renkant projektinius pasiūlymus-idėjas iš pavienių asmenų, galvojančių apie verslo kūrimą ir plėtrą, taip pat kviečiant į susitikimus gyvenamosios vietovės stiprybių ir silpnybių analizei atlikti. Susitikimai buvo suorganizuoti VVG teritorijos seniūnijose, kviečiant į juos visus suinteresuotus kaimo plėtros dalyvius, seniūnus, Savivaldybės administracijos darbuotojus ir kt. Parengta vietos plėtros strategija buvo pristatyta visuomenės derinimui interneto svetainėje [www.kaisiadoriuvg.lt](http://www.kaisiadoriuvg.lt), nustatant 20 d. d. terminą pastaboms ir pasiūlymams pateikti. VPS pirmiausia bus siekiama socialinio ir ekonominio poveikio, kad jos priemonių įgyvendinimas padėtų spręsti problemas, kurios aktualios vietos gyventojams ar jų grupėms, tačiau kurių sprendimai sunkiai įgyvendinami valstybiniu ar savivaldos lygmeniu.

Kaišiadorių rajono VVG visą VPS rengimo laikotarpį aktyviai bendravo su VVG teritorijos gyventojais „gyvuose“ susitikimuose. Tam, kad dalintis mintimis ir idėjomis, ko ateityje siekia Kaišiadorių rajono kaimo vietovių bendruomenių, kitų nevyriausybinų organizacijų, verslo ir turizmo potencialo atstovai, ūkininkai, aktyvūs seniūnijų gyventojai, Savivaldybės administracijos specialistai, politikai, buvo suorganizuoti penki susitikimai:

Data	Vieta	Dalyvių skaičius
2022-11-10	“LEADER ateities galimybės”. I-asis susitikimas. Kaišiadorys	14
2022-11-15	“LEADER ateities galimybės”. II-asis susitikimas. Žiežmariai	5
2022-11-17	“LEADER ateities galimybės”. III-asis susitikimas. Rumšiškės	3
2022-11-23	“LEADER ateities galimybės”. IV-asis susitikimas. Žašliai	9
2022-11-30	“LEADER ateities galimybės”. V-asis susitikimas. Kruonis	3

Be to, 2022 11 24 VVG visuotiniame susirinkime pristatyta informacija apie planuojamą naują VPS. 2022 12 15 VVG valdyboje vyko diskusijos apie VPS naujas galimybes. 2023 02 08 įvyko pirminis naujos VPS projekto pristatymas visuomenei. 2023 02 21 naujos VPS projektas buvo pristatytas verslo atstovams seminare "Parama verslui". 2023 03 09 įvyko informacinis renginys apie VVG veiklą, kvietimus, naujas galimybes. 2023 03 24 naujos VPS projekto priemonės buvo pristatytos

renginyje „Kaišiadorys – Lietuvos kultūros sostinė 2024“. 2023 04 25 VPS patvirtinta VVG visuotiniame susirinkime.

- planuojant finansinius išteklius VPS įgyvendinti ir rezultatus, atsižvelgta į potencialių vietos projektų vykdytojų pateiktus projektinius pasiūlymus ir idėjas, pagrindžiant būtinas projekto įgyvendinimo išlaidas ir projektų įgyvendinimo rezultatus.

### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

Principo „iš apačios į viršų“ bus laikomasi visuose Kaišiadorių rajono VVG teritorijos VPS įgyvendinimo etapuose: tiek rengiant kvietimų teikti VP dokumentaciją, tiek kviečiant teikti VP paraiškas, tiek tvirtinant VP, tiek pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną, tiek vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas.

- rengiant kvietimų teikti VP dokumentaciją, apie tai iš anksto bus skelbiama VVG interneto svetainėje, socialinio tinklo Facebook paskyroje, informacija siunčiama turimais elektroninio pašto adresais VVG nariams, bendruomenių ir įvairių organizacijų atstovams; VVG valdybai patvirtintus kvietimų dokumentaciją, ji bus paskelbta viešai;
- kvietimai teikti VP paraiškas bus skelbiami VVG ir NMA interneto svetainėje, VVG socialinio tinklo Facebook paskyroje, informacija siunčiama turimais elektroninio pašto adresais VVG nariams, seniūnijoms, bendruomenių ir įvairių organizacijų atstovams, informuojant įvairiuose renginiuose. Bus stengiamasi aktyvinti VVG teritorijos lyderius savanoriškai teikti informaciją apie kvietimus teikti VP paraiškas. Savo ruožtu Kaišiadorių rajono VVG administracija teiks konsultacijas paraiškų rengimo klausimais, atsižvelgiant į reikalavimus VP atrankai ir įgyvendinimui;
- tvirtinant VP principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimą užtikrins VVG valdyba, kuri tvirtins finansuotinus VP ir kurios sudėtis atitinka principo „iš apačios į viršų“ reikalavimus. Be to, informacija apie VVG valdybos posėdžius, kuriuose bus tvirtinami finansuoti VP, bus skelbiama interneto svetainėje [www.kaisiadoriuvvg.lt](http://www.kaisiadoriuvvg.lt);
- pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, kiekvienais metais bus pateikiama informacija interneto svetainėje [www.kaisiadoriuvvg.lt](http://www.kaisiadoriuvvg.lt), organizuojami informaciniai renginiai bei dalinamasi informacija Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje vykšančių bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, verslo, vietos valdžios organizuojamų renginių metu. VP vykdytojai bus įpareigojami viešinti VP įgyvendinimo rezultatus ir pristatyti jų indėlį į VPS įgyvendinimą;
- vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną, kiekvieniems metams pasibaigus bus vykdomas tarpinis VPS įgyvendinimo vertinimas. Vertinimui atlikti bus vykdomi parengiamieji darbai (informacijos rinkimas, sisteminimas, esant poreikiui, įvairios apklausos). VPS įgyvendinimo tarpinis vertinimas bus aptartas VVG valdyboje, visuotiniame narių susirinkime. Taip pat vertinimo ataskaita bus pristatyta visuomenei. VVG teritorijos gyventojams kasmet interneto svetainėje [www.kaisiadoriuvvg.lt](http://www.kaisiadoriuvvg.lt) bus pristatomi VVG administracijos surinkti privalomi VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenys ir rodikliai;
- vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, kiekvienais metais su bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovais bus aptariamas VPS numatytas VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmų planas, diskutuojama dėl numatytų aktyvinimo veiksmų turinio. VVG teritorijos gyventojai skatinami įsitraukti į aktyvinimo veiklų organizavimą ir įgyvendinimą pvz. teikti VP gerosios patirties pavyzdžius, teikti siūlymus dėl numatomų organizuoti aktyvinimo renginių pavadinimo, vietos ir laiko, dėl konkrečios gyventojų kompetencijų ugdymo tematikos, vietos, laiko, tikslinės klausytojų grupės ir pan.

### 13.3. Partnerystės principas

#### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Kaišiadorių rajono VVG – tris sektorius apimanti (pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios) subalansuota organizacija užtikrinanti partnerystę tarp pilietinės visuomenės verslo ir vietos valdžios. VVG veikloje nuolat aktyviai dalyvauja suinteresuotų grupių atstovai iš įvairių sektorių. Kaišiadorių rajono VVG – atvira organizacija naujiems nariams, užtikriną lanksčią ir nediskriminuojančią naujų narių priėmimo tvarką. Šiuo metu VVG priklauso 56 nariai, kurie atstovauja Kaišiadorių rajono VVG teritorijoje veikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims (privatūs asmenys, ūkininkai, vietos verslininkai, kaimo bendruomenių atstovai, kitų NVO atstovai, vietos valdžios atstovai).

Kaišiadorių rajono VVG valdyba sudaryta iš 20 narių (narių išrinkimo procedūra aprašyta organizacijos įstatuose). VVG nariai renkami visuotiniame susirinkime nepažeidžiant partnerystės principo t. y. skirtingų sektorių atstovai sudaro tokias proporcijas: pilietinę visuomenę atstovauja 9 (45 proc.) valdybos nariai, verslo sektorių atstovauja 7 valdybos nariai (35 proc.) ir 4 valdybos nariai (20 proc.) atstovauja vietos valdžią.

Rengdama VPS, Kaišiadorių rajono VVG periodiškai organizavo susitikimus su valdybos nariais, kurių metu buvo priimami sprendimai dėl VPS atitikimo ES BŽŪP tikslams, priemonių ir rezultatų, poveikio rodiklių ir jų reikšmių, finansinio plano, planuojami VPS įgyvendinimo etapai ir kt. VPS projektas pristatytas visuotiniame susirinkime. Informacijos archyvas apie kvietimus ir įvykusius susitikimus/kūrybines dirbtuves pateiktas interneto svetainėje [www.kaisiadoriuvg.lt](http://www.kaisiadoriuvg.lt).

### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

Įgyvendinant VPS, Kaišiadorių rajono VVG ir toliau veiks, laikydamasi partnerystės principo (atitinkama partnerystei keliamus reikalavimus). Partneriai (bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovai), siekdami VVG teritorijos vizijos ir jos siekiančių prioritetų įgyvendinimo, vadovaudamiesi nešališkumo, skaidrumo, atvirumo, viešų ir privačių interesų derinimo principais, atstovaus kaimo plėtros partnerius, rengiant ir tvirtinant VP finansavimo sąlygų aprašus, rengiant ir tvirtinant kvietimus teikti VP paraiškas, įgyvendinant partnerių aktyvinimo veiksmus, priimant sprendimus dėl VP finansavimo, stebint ir vertinant VPS įgyvendinimo eigą bei rezultatus. Su VPS įgyvendinimo tvarka, sprendimų dėl VP finansavimo priėmimo eiga ir rezultatais, VPS įgyvendinimo rezultatais bus supažindinami visi kaimo plėtros partneriai, skelbiant informaciją [www.kaisiadoriuvg.lt](http://www.kaisiadoriuvg.lt), rajono informaciniame portale, partnerių neformaliuose susitikimuose, taip sudarant jiems galimybę ir skatinant palaikyti „grįžtamąjį ryšį“ ir suteikti žinių partnerių atstovams VVG valdyboje, VVG administracijai dėl VPS konkrečių priemonių įgyvendinimo.

## **13.4. Bendradarbiavimo principas**

### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Kaišiadorių rajono VVG nuo 2007 metų yra vietos veiklos grupių tinklo (VVG T) narys, dalyvauja konferencijose, seminaruose, darbo grupėse, pasitarimuose rengiant ir derinant dokumentus su ŽŪM ir NMA. Dalyvaujama Kauno regiono VVG susitikimuose, taip pat VVG tinklo organizuotose konferencijose, kuriose susirenka visos Lietuvos VVG atstovai (iniciatorius ir dalyvis).

Įgyvendinant 2014-2020 m. VPS, buvo įgyvendintas teritorinio bendradarbiavimo projektas „Žydinti Lietuva“. Kaišiadorių rajono VVG buvo šio projekto koordinatorius. Nuo 2020-10-05 iki 2022-09-15 įgyvendinamame teritorinio bendradarbiavimo projekte dalyvavo 9 partneriai: Kaišiadorių, Jonavos, Kėdainių, Kauno, Raseinių, Prienų Širvintų Alytaus rajonų ir Elektrėnų savivaldybių VVG, „Raseinių Krašto Bendrija“. Sukurtas video reportažas [ŽYDINTI LIETUVA 2022 - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...).

Kaišiadorių rajono VVG įgyvendino tarptautinį projektą „Atsinaujanti energija kaimo plėtrai“ /OFF GRID“ su Latvija, Estija, Suomija ir Švedija ir viso buvo partneriai iš 5 šalių. Kaišiadorių rajono VVG buvo partneriais, projekto koordinatorius buvo Latvijos VVG. Buvo dalyvauta Suomijoje susitikime su projekto partneriais.



#### Estonia

LAG Pärnu Bay Partnership  
Hiiumaa LAG



#### Finland

LAG Aktion Österbotten  
LAG Oulujarvi Leader  
LAG Pyhajarviseutu  
Maaseudun Sivistysliitto  
ProAgria Länsi-Suomi  
Novia UAS



#### Latvia

LAG Abulas Rural Partnership  
LAG Liepajas District Partnership  
LAG Daugavpils  
Ilukste Districts Partnership



#### Lithuania

LAG Association Kasiadorys district



#### Sweden

LAG LEADER Gute  
RELEARN Suderbyn

Projekto rezultatai: knyga [Nepriklausomybė - atsijunk nuo tinklo.pdf \(kasiadorysvvg.lt\)](#); video [Atsinaujinanti energija kaimo plėtrai: platformos www.Off-Grid.Rocks pristatymas - YouTube](#); [platforma ISETEHTAVAD VÕRGUVABAD TAASTUVENERGIA LAHENDUSED - Home \(off-grid.rocks\)](#).

Šio projekto rezultatai buvo ypač naudingi ir vertingi diskutuojant ir pasirenkant naujojo laikotarpio Kaišiadorių rajono VVG VPS temą „Vietos ekonomikos ekosistemų plėtra, diegiant tvarios energetikos ir sveikatinimo poreikių tenkinimo sprendimus“.

Rezultatai panaudoti vietos projektuose (sporto aikštynas su saulės elektrinės apšvietimu, vandens šildytuvai su saulės kolektoriais, lauko apšvietimai su saulės elementais ir kt.): *64 vietovės tapo patrauklesnės savo įvaizdžiu.*

Kaišiadorių rajono VVG:

- kaip partneris dalyvavo TT projektuose „Šildanti šviesa“ ir „Tobulėjanti bendruomenė“;
- priėmė atstovus iš Lenkijos VVG <https://www.zielonesiolo.pl/>, <https://zascianekmazowska.pl/>;
- dalyvavo ir skaitė pranešimą Bulgarijos VVG tarptautiniame renginyje (2017 10 10-13) daugiau informacijos pateikta VVG [Facebook](#) profilyje;
- dalyvavo ir skaitė pranešimą Briuselyje organizuotoje konferencijoje LEADER tema (2019 04 11) *Pranešimas [Kasiadorys district LAG by Auksė Lebeckienė \(prezi.com\)](#)*;
- yra užpildę anketą ES VVG kontaktų bazėje [Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupė | The European Network for Rural Development \(ENRD\) \(europa.eu\)](#) (iniciatorius).

Kaišiadorių rajono VVG dalyvavo konferencijoje „Kaišiadorys2022: darbai ir perspektyvos“ ir skaitė pranešimą [Konferencija Kaišiadorys 2022: darbai ir perspektyvos - DELFI TV](#) .



**KONFERENCIJA**  
**KAIŠIADORYS 2022: DARBAI IR**  
**PERSPEKTYVOS**  
 Sausio 25 d. 14 Val.

 <b>Vytenis Tomkus</b> <small>Kaišiadorių meras</small>	 <b>Arenijus Jackus</b> <small>Vadovas, Rai Baltica</small>
 <b>Alius Jankauskas</b> <small>NT Vystytojas</small>	 <b>Doc. dr. Jonas Čeponis</b> <small>Studijų prorektorius, KTU</small>
 <b>Stanislavas Bernikas</b> <small>Vadovas, KABG</small>	 <b>Janina Augustinavičienė</b> <small>Vadovė, Kaišiadorių r. VVG</small>
 <b>Albinas Čėpla</b> <small>Vadovas, UAB "Komfovent"</small>	 <b>Mindaugas Saikauskas</b> <small>NT Vystytojas</small>

Transliacija DELFI bei Kaišiadorių r. savivaldybės Facebook paskyrose

--	--	--	--	--

Kaišiadorių rajono VVG dalyvavo MRU konferencijoje „Socialinės investicijos: kas skatina verslus veikti?“ ir skaitė pranešimą. [Socialinės investicijos: kas skatina verslus veikti? \(google.com\)](https://www.google.com).



**SOCIALINĖS INVESTICIJOS:  
KAS SKATINA VERSLUS VEIKTI?**

—  
2022 02 10  
9:00

--	--	--	--

Kaišiadorių rajono VVG partneriai Lietuvos liaudies buities muziejus, Užimtumo tarnyba, Kaišiadorių miesto VVG (bendri renginiai keistis patirtimi rengiant ir įgyvendinant VPS), Lietuvos energetikos institutas (projektinė konsultacinė veikla, atsinaujinantys energijos šaltiniai), Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centras (iniciatorius).

Inicijuotas Kauno apskrities bendruomeninių organizacijų susitikimas Kaišiadorių rajone [Kauno apskrities BO tarybų susitikimas - Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjunga \(LVBOS\)](#). Dalyvauta Europos kaimo parlamente 2019 [Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga \(lkbs.lt\)](#) (dalyvis).



VVGT konferencijoje „LEADER 20. Partneriai. Projektai. Patirtis. Rezultatai. Sumanumas“ (2022 04) kartu su Vilūnų kaimo bendruomene skaitytas pranešimas (dalyvis, pranešėjas).

Kaišiadorių rajono VVG lankėsi atstovai iš Utenos r. VVG, Šakių r. VVG, Širvintų r. VVG, Alytaus r. VVG su kuriais buvo pasidalinta VP įgyvendinimo aktualijomis.

Be to, rengiant naujojo laikotarpio VPS, kartu su kitomis VVG bendradarbiavome dėl Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių (2023-01-06 įsakymas Nr. 3D-4), parengtų dokumentų formų, analizuodami sistemingai aiškinomės dėl kylančių klausimų, teikėme pastabas į ŽŪM, NMA (iniciatorius ir dalyvis).

### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

Kaišiadorių rajono VVG bendradarbiavimas yra svarbus įgyvendinant tiek VVG projektus, tiek planuojant VP, bei juos įgyvendinant. Bendradarbiavimo bus siekiama patraukliais mainų forumais, motyvaciją skatinančia veikla ir įvairias galimybes kaimo plėtros procesuose suteikiančiomis priemonėmis. Siekiant pasisemti idėjų, susipažinti su gerąja praktika ir inovacijomis, esant galimybei dalyvausime LEADER priemonės pasiekimų pristatymo renginiuose, forumuose, konferencijose ne tik Lietuvos, bet ir Europos mastu.

Įgyvendinant naująją VPS, bus tęsiamas bendradarbiavimas su jau esančiais partneriais: Kauno regiono VVG bendradarbiavimas yra nuoseklus ir neatsiejama VVG darbo dalis dalinantis patirtimi, idėjomis bei praktika. Ketinama ir toliau tęsti tarptautinį bendradarbiavimą su Latvijos, Estijos, Suomijos ir Švedijos kolegomis, taip pat laukiame naujų bendradarbiavimo projektų su Graikijos, Sakartvelo kolegomis.

Dalyvaujant VVGT, numatoma inicijuoti VPS įgyvendinimui aktualių klausimų sprendimus, dalyvauti susitikimuose, dalintis gerąja patirtimi, dalyvauti VVG tinklo projektų įgyvendinime.

Kaišiadorių rajono VVG atstovė Raminta Neniškienė yra Europos kaimo energetikos bendrijų konkurso ekspertė, kurią 2021 m. ELARD įtraukė į ekspertų sąrašus projekte „Kaimo energijos bendruomenės“, kurį finansuoja Europos Komisijos Energetikos generalinis direktoratas (Techninės pagalbos tvarios energijos srityje teikimas kaimo energijos bendruomenėms kaimo vietovėse Nr. ENER/2021/OP/0009).

## 13.5. Inovacijų principas

### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Kaišiadorių rajono VVG organizuotose susitikimuose ir diskusijose su kaimo bendruomenių ir kitų įstaigų bei organizacijų atstovais, jaunimo ir verslo atstovais, seniūnais, VVG valdybos nariais, administracijos darbuotojais ieškojo idėjų, kaip diegiant naujoves, kurti alternatyvas esamai situacijai, siekiant užtikrinti tvarumą, į ateitį orientuotą VVG teritorijos vystymąsi, įgyvendinti ES Žaliąją darbotvarkę ir spręsti socialines problemas. VPS rengimo metu buvo ieškoma naujų ir inovatyvių būdų kurti veiklas, kurios tiek padėtų visuomenei spręsti individualias ir bendruomenines problemas, ir kad tos veiklos būtų finansiškai, socialiai ir aplinkos požiūriu tvarios. Skatinant į problemas pažvelgti „kitu kampu“, VPS rengimo metu buvo aprobuotos galimybės socialinės partnerystės pagrindu diegti įvairias socialines inovacijas tame tarpe socialinio verslo kūrimą. Renginių dėl VPS rengimo dalyviai buvo supažindinti su socialinio verslo gerosios patirties pavyzdžiais. Ieškant VPS pagrindinių sprendimų, VVG atstovai susitikimuose su vietos gyventojais akcentavo visos teritorijos plėtros poreikius. Todėl naujuoju laikotarpiu galimybės spręsti vietos plėtros klausimus yra siejamos ne tiek su atskirų naujų socialinių, ekonominių, aplinkosauginių ar technologinių sprendinių parengimu, kiek su naujomis strateginėmis VPS kryptimis ir valdymo

inovacijomis. Atskiromis priemonėmis planuojant kurti naujas paslaugas, susitikimų metu buvo perteikiama svarba vietiniams gyventojams taikyti kuo įvairesnes rinkodaros priemonės, įvairius rinkoje esančius finansinius instrumentus, kas skatintų verslo ekonominį tvarumą ir atsparumą. Kaišiadorių rajono VVG, akcentuodama pasirinktinas VPS priemonės, atkreipė dėmesį į naują aplinkosaugos inovacijų diegimą, kas leistų efektyviai panaudoti vietos išteklius. Siekiant paskatinti per VPS priemonės diegti technologines inovacijas buvo kalbama ir apie verslo, ir socialinių procesų skaitmenizavimo galimybes. VVG susitikimuose su vietos gyventojais viešai deklaravo būtinybę diegti kuo daugiau naujovių. Susitikimuose dalyvavę vietos gyventojai ir verslo bei valdžios atstovai sutiko su socialinių inovacijų diegimo svarba. Dėmesys ūkinei veiklai, efektyviai panaudojant vietos išteklius, turėtų formuoti naują požiūrį į aplinkosaugą, diegti aplinkosaugos inovacijas nes, išmokus efektyviai pasinaudoti vietos ištekliais, vietos gyventojams atsiras interesas saugoti savo aplinką, kuri tamprausiai susijusi su gyventojų pragyvenimo šaltinių išsaugojimu.

#### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

Įgyvendinant VPS, inovacija bus traktuojama kaip naujų socialinių, ekonominių, aplinkosauginių ar technologinių sprendinių VVG teritorijos poreikiams patenkinti suradimas (inovacija galės būti naujo produkto, naujo gamybos būdo, naujos organizacijos modelio ar naujos rinkos įvedimas, taip pat kitose vietovėse įgyvendintų inovacijų perkėlimas ir pritaikymas VVG teritorijai).

Be to, įgyvendinant VPS, Kaišiadorių rajono VVG didelį dėmesį numato skirti informacinių technologijų taikymui VVG valdyme, gyventojų aktyvinimo veiksmų įgyvendinime, numatoma kuo plačiau pasitelkti socialinių tinklų teikiamas galimybes. Inovacijų principas bus įgyvendinimas organizuojant patirties mainus, dalyvaujant VVG tinkle, ugdant gyventojų kompetencijas, įgyvendinant tarptautinio bendradarbiavimo veiklas.

Įgyvendinant VPS, didelis dėmesys bus skiriamas valdymo inovacijai – VPS įgyvendinimo stebėsenai, inovacinių projektų atrankai ir jų gerosios patirties sklaidai.

#### Siekiant paskatinti inovacijų kūrimą, diegimą ir sklaidą:

- VP atrankos metu pagal VPS priemonės pirmumas bus taikomas tiems projektams, kurie įgyvendina inovacijas šalies ir (arba) teritorijos mastu. VP atrankos metu taikoma balų sistema leis atrinkti pačius geriausius novatoriškus vietos projektus, kuriems bus skirtas finansavimas iš VPS;
- inovacinių VP įgyvendinimo metu VP vykdytojams numatoma teikti konsultacinę pagalbą, ugdyti jų gebėjimus visuose VP įgyvendinimo etapuose. Inovacinių VP įgyvendintojams bus suteikta galimybė semtis inovacinių projektų įgyvendinimo patirties;
- inovacinių VP rezultatų sklaidos metu numatoma siekti, kad inovaciniai VP įgautų projekto-prototipo vaidmenį t. y. tokie projektai, jų valdymo modeliai galėtų būti įgyvendinami ir kitų pareiškėjų, ypač socialinio ir bendruomeninio verslo, bendradarbiavimo srityje.

## 13.6. Jaunimas

#### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Jauni asmenys buvo pasitelkti atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę bei SSGG: jauni asmenys kartu su aktyviais bendruomenės nariais atsiliepė į kvietimus dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojama esama VVG teritorijos situacija; Kaišiadorių rajono VVG siekdama įvertinti jaunimo situaciją Kaišiadorių rajono kaimo vietovėse, jaunimo nuomonėms pareikšti apie gyvenamosios vietovės esamą situaciją ir svarbiausias problemas, išplatintame klausimyne išskyrė 18-29 metų ir 30-40 metų jaunų žmonių grupes. Klausimynas buvo parengtas ir patalpintas [www.kaisiadoriuvvg.lt](http://www.kaisiadoriuvvg.lt) svetainėje ir buvo sudaryta galimybė jį užpildyti online formatu. Taip buvo užtikrintas jo prieinamumas visiems jauniems VVG teritorijos gyventojams. 37,4 proc. apklausoje sudalyvavusiųjų buvo jauni žmonės. Jauni asmenys taip pat buvo kviečiami kartu su visais bendruomenės nariais dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojami VVG teritorijos ištekliai, krašto stiprybės ir silpnybės bei siektini pokyčiai iki 2030 m.

Šių susitikimų metu ypatingas dėmesys buvo skiriamas nustatyti geriausiai jaunimo interesus tenkinančius VPS sprendimus.

Kaišiadorių rajono VVG bendradarbiauja su bendruomenėmis, kt. NVO, kad pritrauktų jaunimą, kuris gali sukurti įdomias veiklas, yra imlus pokyčiams, skatina jaunimą savanoriauti.

#### **Principo laikymasis įgyvendinant VPS:**

- organizuojant VVG valdymo organo darbą – į VVG valdybą įtraukti jauni žmonės (du asmenys iki 29 metų (imtinai) ir 7 asmenys nuo 30 iki 40 metų (imtinai)). Tokiu būdu jiems sudaryta galimybė atstovauti jaunimą, priimant sprendimus ir įgyvendinant veiklas, priskirtas VVG valdymo organo funkcijoms. Per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi principo, jog dalis VVG valdybos narių būtų jauni asmenys;
- organizuojant VPS administracijos darbą - VVG į administravimo veiklų įgyvendinimą yra įtraukusi jaunos žmonės – vieną darbuotoją iki 29 metų amžiaus, du darbuotojus nuo 30 iki 40 metų amžiaus. Kaišiadorių rajono VVG yra akredituota savanorius priimanti organizacija. 2022 metais VPS biure savanoriavo viena savanorė. 2023 m. VPS administracijos darbą palengvina VVG administravimo veiklose savanoriaujančios 14-29 metų amžiaus savanorės;
- kviečiant teikti vietos projektų paraišką - papildomai bus teikiama informacija, kokios yra galimybės rengti ir įgyvendinti vietos jaunimui skirtus iš VPS lėšų finansuojamus projektus. Taip pat bus atkreipiamas potencialių pareiškėjų dėmesys, jog projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas ir/ar jauni asmenys, bus skiriami papildomi naudos ir kokybės balai;
- pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną - numatoma VPS įgyvendinimo rezultatų analizę atlikti, išskiriant jaunimo horizontalaus principo įgyvendinimą. Bus vertinama kiek VP pateikė jauni žmonės, kiek jaunų žmonių įdarbinta, kiek jaunimo naudojami pagerinta infrastruktūra, kiek jaunų žmonių įsitraukė į socialinio ir bendruomeninio verslumo, bendradarbiavimo veiklas. Vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną ir pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, bus peržiūrėti pasiekti rezultatai ir atrenkami pavyzdiniai, jaunimui ir jauniems asmenims skirti projektai, kurie bus viešinami kaip gerosios praktikos pavyzdžiai;
- įgyvendinant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai, bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų (priklausančių 14-29 m. ar 30-40 m. amžiaus grupei) poreikius atitinkančius projektus. Vietos bendruomenės bus raginamos kartu, sutelktai gerinti jaunų asmenų įtraukimą į veiklų planavimą, skatinimą bendruomenėje veikti ir kurti kartu.

### 13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

#### **Principo laikymasis rengiant VPS:**

Kaišiadorių rajono VVG VPS rengimo procese užtikrino visų suinteresuotųjų vietos plėtros dalyvių dalyvavimą. Nustatant gyventojų poreikius, apklausoje, susitikimuose su Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojais dalyvauti buvo kviečiami tiek moterys, tiek vyrai. Gyventojai nebuvo diskriminuojami dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos. Informacija apie gyventojų poreikių tyrimą (kvietimai dalyvauti, diskutuoti, nustatyti poreikius) buvo talpinama internetiniame puslapyje [www.kaisiadoriuvvg.lt](http://www.kaisiadoriuvvg.lt) ir buvo prieinama visiems VVG teritorijos gyventojams. Į SSSG analizę ir nustatytus gyventojų poreikius įtraukti įvairių Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų grupių poreikiai.

Moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo principų įgyvendinimą užtikrina VVG valdymo organo, priimančio sprendimus dėl vietos projektų finansavimo, sudėtis. Jame subalansuotas moterų ir vyrų, pilietinio, verslo ir valdžios sektorių, įvairaus amžiaus VVG teritorijos gyventojų atstovavimas.

Kaišiadorių rajono VVG teritorijos statistinių duomenų analizė, gyventojų apklausos ir susitikimų su įvairiomis gyventojų grupėmis analizė atskleidė socialinės atskirties apraiškas Kaišiadorių rajono VVG teritorijos vietovėse.

### Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

- organizuojant VVG narystę – VVG nariais gali tapti visi norintys fiziniai ar juridiniai asmenys, veikiantys VVG teritorijoje, nepriklausimai nuo lyties, tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos ir kt.;
- organizuojant VVG valdymo organo darbą – į VVG valdybą atitinkamai moterų ir vyrų lygių galimybių principui įtrauktos moterys (50 proc.) ir vyrai (50 proc.). Tokiu būdu jiems sudarytos lygios galimybės atstovauti tiek moteris, tiek vyrus, priimant sprendimus ir įgyvendinant veiklas, priskirtas VVG valdymo organo funkcijoms;
- kviečiant teikti vietos projektų paraišką - VVG administracija su visų kvietimų sąlygomis ir dokumentacija sudarys galimybes susipažinti tiek moterims, tiek vyrams, taip pat įvairios tautinės kilmės, skirtingos religijos ar įsitikinimų, turintiems negalią, skirtingo amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos asmenims. Tiek moterims, tiek vyrams, tiek taikant nediskriminavimo skatinimo principą, bus sudarytos vienodos galimybės kurti darbo vietas. Be to, vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus individualiai konsultuojami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo klausimais, esant poreikiui potencialiems pareiškėjams bus teikiama kita metodinė pagalba;
- tvirtinant VP – Moterų ir vyrų dalyvavimas VVG valdymo organe, priimant sprendimus dėl VP finansavimo, užtikrins moterų ir vyrų interesų atstovavimą. Taip pat VVG valdymo organui planuojama pateikti informaciją moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo tema, kad šis principas nebūtų pažeistas, tvirtinant VP. VP vykdytojai savo ruožtu VP paraiškoje turės įsipareigoti, kad įgyvendindami VP, nepažeis moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo;
- pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną - numatoma VPS įgyvendinimo rezultatų analizę atlikti, išskiriant moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo horizontalaus principo įgyvendinimą. Bus vertinama kiek VP pateikė moterys ir vyrai, skirtingos tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos asmenys, atitinkamai kiek jų įdarbinta, kiek jų naudojasi pagerinta infrastruktūra, kiek jų įsitraukė į socialinio ir bendruomeninio verslumo, bendradarbiavimo veiklas. VVG organizuojamuose renginiuose, vykdomose konsultacijose galės dalyvauti visi asmenys, nepriklausomai nuo lyties, tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos ir kt. VPS įgyvendinimo rezultatai bus pristatomi internetiniame puslapyje [www.kaisiadoriuvg.lt](http://www.kaisiadoriuvg.lt), viešinami leidiniuose ir/ar renginiuose.

## 14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

### 14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

Kaišiadorių rajono VVG, rengdama Kaišiadorių rajono VVG vietos plėtros strategiją 2023–2027 metams, 2022 m. lapkričio 10 d. pradėjo renginių ciklą, skirtą Kaišiadorių rajono kaimo vietovių (VVG teritorijos) situacijos ir gyventojų poreikių tyrimui, rengiant VPS 2023-2027 m. Įvadiniamie renginyje dalyvavo bendruomenių, kitų nevyriausybinų organizacijų, verslo atstovai, ūkininkai, aktyvūs gyventojai, Savivaldybės administracijos specialistai, politikai. Renginio dalyviai buvo supažindinti su naujojo LEADER laikotarpio - BIVP perspektyvomis: Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos tikslais, bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai keliamais tikslais ir poreikiais bei siektiniais rezultatais naujuoju finansavimo laikotarpiu, Europos Sąjungos ir nacionaliniais horizontaliaisiais principais prie kurių įgyvendinimo turi prisidėti bendruomenės inicijuota vietos plėtra, vietos plėtros strategijų kokybinio vertinimo svarbiausiais aspektais. Dalyviai taip pat buvo informuoti apie vietos veiklos grupės Facebook profilyje ir interneto svetainėje pateiktą Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų poreikių tyrimo interaktyvios anketos nuorodą,



prašant kuo aktyviau dalyvauti apklausoje ir atsakyti į anketoje pateiktus klausimus, nurodant aktualiausias gyvenamųjų vietovių problemas bei svarbiausius poreikius, kurie galėtų būti finansuojami pagal 2023-2027 m. vietos plėtros strategiją. Informacinio renginio pabaigoje vyko diskusija dėl Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės teritorijos ateities perspektyvų.

Taip pat buvo suorganizuoti susitikimai/diskusijos seniūnijose su bendruomenėmis, NVO, verslo ir turizmo, kaimo vietovėse veikiančių organizacijų ir institucijų atstovais, ūkininkais, aktyviais gyventojais. Susitikimų metu buvo diskutuojama, ko reikia Kaišiadorių rajono kaimo vietovių gyventojams, ūkininkams, verslo ir turizmo atstovams, kad kaimo vietovėse pagerėtų gyvenimo kokybė, būtų kuriamos darbo vietos, gerėtų paslaugų prieinamumas, kurtųsi jaunos šeimos ir kt. Susitikimuose dalyvavo 361 suinteresuotas kaimo plėtros dalyvis.

Buvo išsiųsti informaciniai pranešimai el. paštu 45 bendruomeninėms ir kitoms 24 nevyriausybinėms organizacijoms, verslo, biudžetinių įstaigų atstovams, kuriuose buvo pateikiama informacija apie VPS rengimą, prašoma užpildyti apklausos anketą, teikti pastabas ir pasiūlymus, pasidalinti informacija su kitais asmenimis.

Visa informacija apie VPS rengimą buvo viešinama <https://www.kaisiadorysvvg.lt/>, VVG internetinėje svetainėje ir VVG socialinio tinklo Facebook paskyroje <https://www.facebook.com/KaisiadoriuRajonoVietosVeiklosGrupe>.

VPS buvo pristatyta Kauno Regiono plėtros tarybai 2023-05-02 Nr.4.2-87.

Siekiant užtikrinti VVG teritorijos gyventojų aktyvumą ir įsitraukimą į VPS rengimą, informacija buvo teikiama, panaudojant įvairius viešinimo įrankius, informacija apie susitikimus skelbiama iš anksto, susitikimuose su gyventojais ir socialiniais partneriais galėjo dalyvauti visi norintys, susitikimo vietos būdavo viešųjų įstaigų patalpose (seniūnijose, bendruomenių namuose, VVG biure ir kt.).

Parengta Kaišiadorių rajono VVG VPS naujam finansavimo laikotarpiui buvo pateikta viešai derinti su visuomene. Derinimo metu pastabų ir pasiūlymų gauta nebuvo. Tik žodžiu buvo gautos pastabos dėl finansavimo intensyvumo (40 proc.) viešosios infrastruktūros projektams įgyvendinti, kuris nustatytas teisės aktais ir VVG jo patikslinimui imtis veiksmų neturi galimybės.

#### 14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu:

Veiksmas	Veiksmą įgyvendinančios veiklos	Laikotarpis/dažnumas
<b>VVG interneto svetainės* modifikavimas, palaikymas ir priežiūra</b>	informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas, kvietimų ir posėdžių informacijos skelbimas, metodinės medžiagos talpinimas, pateiktos informacijos atnaujinimas	nuolat
	ateinančių metų kvietimų pagal VPS priemonės grafiko paviešinimas	iki einamųjų metų gruodžio 15 d.
<b>VVG socialinio tinklo Facebook paskyros atnaujinimas ir palaikymas</b>	informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą talpinimas, kvietimų ir posėdžių informacijos skelbimas, metodinės medžiagos talpinimas	nuolat
	ateinančių metų kvietimų pagal VPS priemonės grafiko paviešinimas	iki einamųjų metų gruodžio 15 d.
<b>Aiškinamojo stendo įrengimas</b>	pagal Viešinimo taisyklėse nurodytus detalius reikalavimus	VPS įgyvendinimo pradžioje

<b>Konferencijos organizavimas</b>	organizuojama konferencija VVG teritorijos gyventojams ir kitiems suinteresuotiems kaimo plėtros dalyviams VPS įgyvendinimo rezultatų pristatymui	VVG	VPS įgyvendinimo pabaigoje
<b>Potencialių vietos projektų pareiškėjų aktyvinimas</b>	aktyvinimo renginių organizavimas potencialiems vietos projektų pareiškėjams		nuolat
<b>Potencialių vietos projektų pareiškėjų konsultavimas</b>	informacinių-konsultacinių organizavimas potencialiems projektų pareiškėjams	renginių vietos	paskelbus vietos projektų paraiškų surinkimo kvietimą
<b>Vietos projektų vykdytojų konsultavimas</b>	konsultavimas tiesiogiai ir nuotoliniu būdu		nuolat

\* *Detalūs reikalavimai VPS vykdytojos interneto svetainei nurodyti vietos plėtros strategijū, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių 56 punkte*

Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus viešinami VVG interneto svetainėje, socialinio tinklo Facebook paskyroje, informacinių renginių, mokymų bei susitikimų su gyventojais metu. Informaciniai renginiai paskatins suinteresuotus asmenis domėtis kvietimo medžiaga ir teikti paraiškas.

Potencialiems pareiškėjams ir vietos projektų vykdytojams nuolat bus teikiamos konsultacijos telefonu, el. paštu, atvykus į VVG biurą, vyks informaciniai renginiai. VVG internetinėje svetainėje bus talpinama metodinės pagalbos medžiaga, kuri padės tinkamai parengti paraiškas ir įgyvendinti projektus.

Viešinimo ir aktyvinimo strategijos veiksmų įgyvendinimo funkcijas VVG administracijoje atliks viešųjų ryšių specialistas.

## 15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

### 15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

Kaišiadorių rajono VVG už VPS įgyvendinimo rezultatus, įskaitant įgyvendintus VPS įgyvendinimo vidaus stebėsenos veiksmus, atsiskaitys teikdama metines VPS įgyvendinimo ataskaitas.

VVG, vadovaudamasi metiniais VPS įgyvendinimo rezultatais, rengs ir iki kiekvienų einamųjų metų vasario 1 d. teiks NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus. Metinėje VPS įgyvendinimo ataskaitoje bus pateikiami duomenys apie VPS įgyvendinimo pažangą ir rezultatus nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. Metinė VPS įgyvendinimo ataskaita bus patvirtinta VPS vykdytojos kolegialaus valdymo organo.

VPS įgyvendinimo valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos tikslas – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo, VPS įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų panaudojimą, VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę, tenkančią įgyvendinant VPS.

Svarbiausias vaidmuo užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją (žr. VPS 15.2.2 punktą) svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus, tvirtina vietos projektų finansavimo sąlygų aprašus. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus pateiktos VPS 15.2 poskyryje.

Svarbi sėkmingo VPS įgyvendinimo sąlyga yra tinkamai organizuotas reikalingos statistinės informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizės apie VPS numatytų tikslų, uždavinių, priemonių įgyvendinimą, atlikimas. Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai

atlikti bei ataskaitai parengti rinkimo, sisteminimo ir analizės, susijusios su VPS įgyvendinimu, organizavimą atsakingas VPS administravimo vadovas, o už reikalingos informacijos surinkimą VPS administratorius, viešųjų ryšių specialistas.

Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų, susijusių su VPS įgyvendinimu ir kitų informacijos šaltinių. VVG administracija pagal šiuos duomenis rengia ataskaitas.

VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių iniciuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus bei pateikiama VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, o galiausiai ataskaita pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą viešai svarsto. Ataskaita taip pat viešai skelbiama VVG interneto svetainėje. Už jos parengimą atsakingas VPS administravimo vadovas, o už pateikimą VVG valdybai - VVG pirmininkas. VVG valdybai nepritarus metinei ataskaitai, ji gražinama VVG administracijai tobulinti. Visi VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui. VPS administravimo vadovas už savo veiklą tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai. VVG administracijos veiklą kontroliuoja VVG pirmininkas. VVG valdyba kartu su VVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą.

VVG administracijos darbą, teises ir pareigas, atsakomybę reglamentuoja VVG administracijos darbo tvarkos taisyklės, pareigybių aprašymai, VVG pirmininko įsakymai. Darbuotojai už funkcijų bei pareigų vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. VPS administruojantiems darbuotojams už darbo drausmės pažeidimus gali būti skiriamos drausminės nuobaudos Darbo kodekso nustatyta tvarka. Pastebėjus ar nustačius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VVG valdyba priima sprendimus dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų. Nustačius ar įtarus dėl teisės aktų pažeidimų, VVG pirmininkas kreipiasi į kompetentingas institucijas (ŽŪM, NMA, Viešųjų pirkimų tarnybą, Specialiųjų tyrimų tarnybą ir pan.) dėl tyrimų pradėjimo ir atsakomybės nustatymo VVG administracijos darbuotojams. Dėl VVG valdybos narių veiksmų (neteisėto veikimo arba neveikimo), sprendimus priima VVG narių visuotinis susirinkimas.

VVG vertina VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenis ir rodiklius, identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas. Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė VPS įgyvendinimo ataskaita. Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, VVG valdybos sprendimu gali būti pasitelkiami ekspertai ar VVG nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

Informacija apie VPS įgyvendinimo eigą teikiama VPS įgyvendinime dalyvaujantiems VVG teritorijos subjektams. VVG organizuoja įvairias informavimo veiklas, kurių metu VPS įgyvendinime dalyvaujantys subjektai informuojami apie VPS eigą, planuojamus kvietimus teikti vietos projektų paraiškas. Kiekvienais metais VVG organizuoja visuotinį atskaitinį VVG susirinkimą, kurio metu yra tvirtinama VVG administracijos, VVG pirmininko ataskaitos. Susirinkimo metu yra pateikiama visa informacija susijusi su VPS įgyvendinimu. Taip pat, kaip jau buvo minėta, VVG dirba darbuotojas - viešųjų ryšių specialistas - tiesiogiai susijęs su informacijos pateikimu visiems VPS įgyvendinime dalyvaujantiems subjektams ir visai visuomenei.

## 15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	Išklauso VVG pirmininko ataskaitą apie VPS įgyvendinimo eigą; Teikia rekomendacijas/siūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo proceso tobulinimo.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą ir VPS pakeitimus; Priima sprendimus dėl VPS įgyvendinimo; Svarsto ir tvirtina kvietimų teikti vietos projektų paraiškas finansavimo sąlygų aprašus; Priima sprendimus dėl paramos skyrimo vietos projektams; Svarsto vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų skundus bei priima sprendimus; Priima sprendimus dėl VVG administracijos veiklos.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	Organizuoja VPS įgyvendinimą ir stebėseną; Rengia VPS įgyvendinimo ataskaitas, VPS pakeitimų projektus bei kitus su VPS įgyvendinimu susijusių dokumentus; Organizuoja vietos projektų vertinimą, patikrų vietoje atlikimą; Rengia vietos projektų vykdymo sutarčių projektus ir organizuoja jų pasirašymą; Kontroliuoja kitų VVG administracijos darbuotojų veiklą; Teikia pasiūlymus VVG valdybai ir pirmininkui dėl VPS įgyvendinimo; Rengia ir administruoja teritorinio ir (arba) tarptautinio bendradarbiavimo projektus; Rengia VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimą; Konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus klausimais, susijusiais su vietos projektų rengimu ir vykdymu; Informuoja NMA ir (arba) ŽŪM apie VPS įgyvendinimo problemas, o taip pat pateikia siūlymus dėl jų sprendimo;
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui; Tvarko VPS įgyvendinimo projekto buhalterinę apskaitą; Atlieka finansinius pavedimus; Rengia VPS įgyvendinimo projekto mokėjimo prašymų finansinius dokumentus ir teikia informaciją VVG administravimo vadovui apie lėšų panaudojimą; Formuoja, kaupia ir saugo su VPS įgyvendinimu susijusius finansinius dokumentus.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	Konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus klausimais, susijusiais su vietos projektų rengimu ir vykdymu; Vykdo vietos projektų paraiškų surinkimą ir vertinimą; Vertina vietos projektų viešuosius pirkimus, mokėjimo prašymus ir ataskaitas; Rengia VPS įgyvendinimo projekto mokėjimo prašymus; Vykdo VPS įgyvendinimo projekto viešuosius pirkimus; Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS administravimo vadovui; Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus. Rengia kvietimų teikti vietos projektų paraiškas taisyklių projektus; Konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus klausimais, susijusiais su vietos projektų rengimu ir vykdymu.



15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Skatina VVG teritorijos gyventojų aktyvumą – vykdo animatoriaus funkcijas; Viešina VPS įgyvendinimo eigą; Prižiūri VVG internetinę svetainę ir socialinio tinklo Facebook paskyrą; Organizuoja informacinius renginius, mokymus ir konferencijas; Teikia informaciją apie atliktus VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmus rengiant metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą.
---------	--------------------------------------	--

## IV dalis: VPS priedai

<b>Priedas</b>	<b>Priedo pavadinimas</b>
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Kaišiadorių rajono savivaldybės geografinės padėties ir seniūnijų išsidėstymo vizualizacija
8 priedas	Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimo rezultatų apibendrinimas
9 priedas	Kaišiadorių rajono savivaldybės kaimo vietovių (VVG teritorijos) gyventojų poreikių tyrimo anketa
10 priedas	
11 priedas	
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

## 1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.		Janina Augustinavičienė	Verslo	Žiežmarių sen	Prog.kodas596131007
2.	UAB "Scan technika"	Mindaugas Šimkūnas	Verslo	Žiežmarių sen	
3.	Žiežmarių laisvalaikio centras	Arvydas Pūras	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių sen	Prog.kodas396131007
4.	Kaimo bendruomenė "Pakertai"	Remigijus Klimavičius	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių sen	Nuo 30-40 m. amžiaus
5.	Žiežmarių bendruomenė	Vytautas Šimkūnas	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių sen	Nuo 30-40 m. amžiaus
6.	Asociacija "Žiežmara"	Irena Taukinaitienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių sen	
7.	Žiežmarių miesto bendruomenė	Nerijus Meškauskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių sen	
8.	Liutonių krašto bendruomenė	Danielius Meidus	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių apylinkės seniūnija	
9.	Vladikiškių bendruomenė	Joana Jocienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žiežmarių apylinkės seniūnija	
10.	Kaišiadorių Antakalnio bendruomenė	Andrius Navardauskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Rumšiškių seniūnija	
11.		Vaida Babeckienė	Verslo	Rumšiškių seniūnija	Prog.kodas396131007
12.	Rumšiškių bendruomenė „Kokalnis“	Darijus Rimkus	Pilietinės visuomenės sektorius	Rumšiškių seniūnija	
13.		Jurgita Navickienė	Verslo	Rumšiškių seniūnija	
14.	Karčiupio bendruomenė	Rimantė Daniulienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Rumšiškių seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
15.	Karčiupio bendruomenė „Marių krantas“	Rasa Stankienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Rumšiškių seniūnija	Prog.kodas596131007
16.	Dovainonių bendruomenė	Jovita Petravičienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Rumšiškių seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
17.	Morkūnų bendruomenė	Darius Kardokas	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
18.	Vilūnų kaimo bendruomenė	Mindaugas Cikanavičius	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	Iki 29 m amžiaus
19.		Nerijus Pašvenskas	Verslo	Kruonio seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
20.	Kalvių bendruomenė	Lina Brazionienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
21.	Kruonio bendruomenė	Teresė Meškaitienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	
22.	Darsūniškio bendruomenė	Tautvydas Gurskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
23.	Anglininkų bendruomenė	Linas Babenskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Kruonio seniūnija	Prog.kodas396131007 Atitinkti VPS 12.4.9 punktui
24.		Jolita Pūrienė	Verslo	Kruonio seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
25.	Pravieniškių 1 bendruomenės veiklos centras "Praviena"	Deimantė Kuconytė – Budelienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Pravieniškių seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
26.	UAB „Elucida“	Laimis Gerulaitis	Verslo	Pravieniškių seniūnija	
27.		Jūratė Pakatilevičienė	Pilietinė visuomenė	Pravieniškių seniūnija	
28.	Beloniškių bendruomenė	Giedrė Pavasarytė	Pilietinės visuomenės sektorius	Palomenės seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
29.	Asociacija Zūbiškių bendruomenė	Vaidas Mitkus	Pilietinės visuomenės sektorius	Palomenės seniūnija	
30.		Marijonas Mitkus	Verslo	Palomenės seniūnija	Prog.kodas396131007
31.	Neprėkštos bendruomenė	Banga Grendienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Palomenės seniūnija	
32.	Kaimo bendruomenė "Rusių pakrantė"	Nemira Abloževičienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Palomenės seniūnija	
33.	Asociacija "Stabintiškių bendruomenė"	Violeta Ratkevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žaslių seniūnija	
34.	Žaslių geležinkelio stoties bendruomenė	Karolina Mlečkaitė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žaslių seniūnija	Iki 29 m. amžiaus
35.	Mikalaučiškių bendruomenė	Alma Rapalienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žaslių seniūnija	
36.		Daiva Vaitkūnienė	Verslo	Žaslių seniūnija	
37.		Erlanda Vitkauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Žaslių seniūnija	Prog.kodas396131007
38.		Aldona Šidlauskienė	Verslo	Nemaitonių seniūnija	Prog.kodas396131007
39.	Nemaitonių seniūnijos bendruomenė	Aldona Kamantauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Nemaitonių seniūnija	
40.	Mičiūnų bendruomenė	Neringa Ašmenaitė	Pilietinės visuomenės sektorius	Nemaitonių seniūnija	Iki 29 m. amžiaus
41.	Kaimų bendruomenė "Viltija"	Justas Nėniškis	Pilietinės visuomenės sektorius	Paparčių seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus Prog.kodas396131007
42.		Audronė Nėniškienė	Verslo	Paparčių seniūnija	Prog.kodas396131007
43.	Dainavos krašto bendruomenė "Ateitija"	Ramutė Čebonienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Paparčių seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
44.	Paparčių krašto bendruomenė	Valentina Skorbuviene	Pilietinės visuomenės sektorius	Paparčių seniūnija	
45.	Kaugonių krašto bendruomenė "Bendrystė"	Nijolė Sedleckaitė	Pilietinės visuomenės sektorius	Paparčių seniūnija	
46.	Gudienos bendruomenė	Monika Barnackienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių apylinkės seniūnija	Iki 29 m. amžiaus
47.		Tomas Stelmokas	Verslo	Kaišiadorių apylinkės seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
48.	Kasčiukiškių bendruomenė	Milda Markevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių apylinkės seniūnija	Nuo 30-40 m. amžiaus
49.	Kaišiadorių savivaldybė	Ramutė Taparauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Prog.kodas596131007
50.		Giedrė Streikauskaitė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	
51.		Auksė Lebeckienė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Nuo 30-40 m. amžiaus
52.		Egidija Ramanekaitė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Nuo 30-40 m. amžiaus
53.		Gedvilė Šavelienė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Iki 29 metų Prog.kodas596131007
54.		Birutė Mitkuvienė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Nuo 30-40 m. amžiaus
55.		Renata Karapvičiūtė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	Nuo 30-40 m. amžiaus
56.		Jūratė Juočienė	Pilietinė visuomenė	Kiti (Kaišiadorių miestas ir kt.)	

## 2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Žiežmarių bendruomenė	Vytautas Šimkūnas	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Žiežmarių sen.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus
2.	Karčiupio bendruomenės "Marių krantas"	Rasa Stankienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Rumšiškių sen.	2022-11-24	Prog.kodas596131007
3.	Karčiupio bendruomenė	Rimantė Daniulienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Rumšiškių sen.	2022-11-24	
4.	Vilūnų bendruomenė	Mindaugas Cikanavičius	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kruonio sen.	2022-11-24	Iki 29 m amžiaus
5.	Kalvių bendruomenė	Algirdas Degutis	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kruonio sen.	2022-11-24	Prog.kodas396131007
6.	Anglininkų bendruomenė	Linas Babenskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kruonio sen.	2022-11-24	Prog.kodas596131007 Atitinkti VPS 12.4.9 punktui
7.	Darsūniškio bendruomenė	Renata Karpavičiūtė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kruonio sen.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus
8.	Kaimo bendruomenės "Rusių pakrantė"	Nemira Abloževičienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Palomenės sen.	2022-11-24	
9.	Neprėkštos bendruomenė	Mindaugas Grenda	Pilietinės visuomenės sektorius	Kaišiadorių r. sav., Palomenės sen.	2022-11-24	Iki 29 m amžiaus
10.	UAB "Scan technika"	Mindaugas Šimkūnas	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Žiežmarių sen.	2022-11-24	
11.	Ūkininkė	Audronė Neniškienė	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Paparčių sen.	2022-11-24	Prog.kodas396131007
12.	Ūkininkė	Aldona Šidlauskienė	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Nemaionių sen.	2022-11-24	Prog.kodas596131007
13.	Ūkininkas	Vaidas Mitkus	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Palomenės sen.	2022-11-24	



Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
14.	MB "Tomkrita"	Tomas Stelmokas	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kaišiadorių apyl. sen.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus
15.	Ūkininkas	Nerijus Pašvenskas	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav., Kruonio sen.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus
16.	Individuali veikla	Justina Jakštaitė	Verslo sektorius	Kaišiadorių r. sav.  Rumšiškių sen.	2023-04-25	Nuo 30-40 m. amžiaus
17.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyrius	Albina Keblikaitė	Valdžios sektorius	Kaišiadorių r. sav.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus Prog.kodas596131007
18.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio ir aplinkosaugos skyrius	Linas Lazauskas	Valdžios sektorius	Kaišiadorių r. sav.	2022-11-24	
19.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyrius	Ramutė Taparauskienė	Valdžios sektorius	Kaišiadorių r. sav.	2022-11-24	Prog.kodas596131007
20.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Neringa Žigutienė	Valdžios sektorius	Kaišiadorių r. sav.	2022-11-24	Nuo 30-40 m. amžiaus

## 3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <i>Konsultuoja</i> potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus klausimais, susijusiais su vietos projektų rengimu ir vykdymu;</li> <li>▪ <i>Renka, sistemina, analizuoja</i> informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VVG valdymo organams, NMA ir ŽŪM;</li> <li>▪ <i>Kontroliuoja</i> kitų VVG administracijos darbuotojų veiklą;</li> <li>▪ <i>Atsako už:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- VPS įgyvendinimą ir stebėseną;</li> <li>- VVG ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja VVG piniginius išteklius, kontroliuoja buhalterinę apskaitą ir finansinę atskaitomybę;</li> </ul> </li> <li>▪ <i>Koordinuoja:</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>- VPS dokumentų tvarkymą pagal raštvedybos reikalavimus;</li> <li>- VVG ryšių palaikymą su rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, socialiniais-ekonominiais partneriais, rėmėjais;</li> <li>- vietos projektų patikrų vietoje atlikimą;</li> </ul> </li> <li>▪ <i>Dalyvauja</i> rajoninėse, respublikinėse ir tarptautinėse programose, konferencijose, seminaruose, renginiuose.</li> </ul>	Janina Augustinavičienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje (šis reikalavimas taikomas, jeigu VPS finansų valdymui pasitelkiamas finansines paslaugas teikiantis juridinis ar fizinis asmuo)	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Vykdo VPS buhalterinę apskaitą;</li> <li>▪ Užtikrina finansinių – ūkinių operacijų teisėtumą, tinkamą dokumentų įforminimą;</li> <li>▪ Užtikrina, kad laiku būtų atsiskaitoma su valstybės, biudžeto ir kitomis valstybinėmis institucijomis;</li> <li>▪ Rengia ir kaupia finansinės atskaitomybės dokumentus;</li> <li>▪ Saugo su VPS įgyvendinimu susijusius finansinius dokumentus.</li> </ul>	Egidija Ramanekaitė
3.	VPS administratorius	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus klausimais, susijusiais su vietos projektų rengimu ir vykdymu;</li> <li>▪ Rengia VPS įgyvendinimo projekto mokėjimo prašymus, ataskaitas;</li> <li>▪ Vykdo VPS įgyvendinimo projekto viešuosius pirkimus;</li> <li>▪ Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS administravimo vadovui;</li> <li>▪ Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus;</li> <li>▪ Tvarko VVG dokumentus pagal raštvedybos reikalavimus.</li> </ul>	Auksė Lebeckienė
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turi turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Skatina VVG teritorijos gyventojų aktyvumą;</li> <li>▪ Vykdo animatoriaus funkcijas;</li> <li>▪ Viešina VPS įgyvendinimo eigą;</li> <li>▪ Prižiūri VVG internetinę svetainę;</li> </ul>	Gedvilė Šavelienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		politikos srityse; arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Organizuoja mokymus ir konferencijas;</li> <li>▪ Teikia informaciją apie atliktus VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmus rengiant metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą.</li> </ul>	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

**1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):**

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

**2. VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:**

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

**3. VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:**

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

**4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:**

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

## 5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas													
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	<i>Netaikoma</i>													
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>VPS priemonės prisidės prie žemiau pateiktų 2022-2030 m. Kauno regiono plėtros plano* tikslų, uždavinių ir priemonių, įgyvendinimo:</p> <table border="1" data-bbox="521 555 2096 1437"> <thead> <tr> <th data-bbox="521 555 1339 655"><i>2022-2030 m. KAUNO REGIONO PLĖTROS PLANAS</i></th> <th data-bbox="1339 555 2096 655"><i>KAIŠIADORIŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS 2024-2029 METŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="521 655 1339 767"><b>2. Tikslas. Didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus</b></td> <td data-bbox="1339 655 2096 767"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 767 1339 994">           2.2. Uždavinys. Padidinti socialinių paslaugų prieinamumą pažeidžiamiesiems asmenims            2.2.1. Priemonė. Asmenų su intelekto ir psichikos negalia institucinės globos pertvarkos įgyvendinimas            2.2.2. Priemonė. Socialinių paslaugų įstaigų senyvo amžiaus asmenims infrastruktūros plėtra         </td> <td data-bbox="1339 767 2096 994">           VPS priemonės:           <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 994 1339 1214">           2.3. uždavinys. Gerinti visuomenės sveikatą, asmenų psichologinę gerovę ir ilgalaikę priežiūrą            2.3.1. Priemonė. Prevencinių priemonių, stiprinančių visuomenės sveikatą, psichologinę gerovę ir atsparumą, įgyvendinimas            2.3.2. Priemonė. Ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtojimo užtikrinimas         </td> <td data-bbox="1339 994 2096 1214">           VPS priemonės:           <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 1214 1339 1401">           2.6. uždavinys. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą            2.6.1. Priemonė. Regiono ekonominio augimo, išnaudojant turizmo potencialą, stiprinimas         </td> <td data-bbox="1339 1214 2096 1401"> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ VPS priemonės:</li> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Kaimų atnaujinimas</li> </ul> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 1401 1339 1437">2.7. uždavinys. Didinti švietimo paslaugų prieinamumą</td> <td data-bbox="1339 1401 2096 1437">VPS priemonės:</td> </tr> </tbody> </table>		<i>2022-2030 m. KAUNO REGIONO PLĖTROS PLANAS</i>	<i>KAIŠIADORIŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS 2024-2029 METŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA</i>	<b>2. Tikslas. Didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus</b>		2.2. Uždavinys. Padidinti socialinių paslaugų prieinamumą pažeidžiamiesiems asmenims 2.2.1. Priemonė. Asmenų su intelekto ir psichikos negalia institucinės globos pertvarkos įgyvendinimas 2.2.2. Priemonė. Socialinių paslaugų įstaigų senyvo amžiaus asmenims infrastruktūros plėtra	VPS priemonės: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>	2.3. uždavinys. Gerinti visuomenės sveikatą, asmenų psichologinę gerovę ir ilgalaikę priežiūrą 2.3.1. Priemonė. Prevencinių priemonių, stiprinančių visuomenės sveikatą, psichologinę gerovę ir atsparumą, įgyvendinimas 2.3.2. Priemonė. Ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtojimo užtikrinimas	VPS priemonės: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>	2.6. uždavinys. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą 2.6.1. Priemonė. Regiono ekonominio augimo, išnaudojant turizmo potencialą, stiprinimas	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ VPS priemonės:</li> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Kaimų atnaujinimas</li> </ul>	2.7. uždavinys. Didinti švietimo paslaugų prieinamumą	VPS priemonės:
<i>2022-2030 m. KAUNO REGIONO PLĖTROS PLANAS</i>	<i>KAIŠIADORIŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS 2024-2029 METŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA</i>														
<b>2. Tikslas. Didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus</b>															
2.2. Uždavinys. Padidinti socialinių paslaugų prieinamumą pažeidžiamiesiems asmenims 2.2.1. Priemonė. Asmenų su intelekto ir psichikos negalia institucinės globos pertvarkos įgyvendinimas 2.2.2. Priemonė. Socialinių paslaugų įstaigų senyvo amžiaus asmenims infrastruktūros plėtra	VPS priemonės: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>														
2.3. uždavinys. Gerinti visuomenės sveikatą, asmenų psichologinę gerovę ir ilgalaikę priežiūrą 2.3.1. Priemonė. Prevencinių priemonių, stiprinančių visuomenės sveikatą, psichologinę gerovę ir atsparumą, įgyvendinimas 2.3.2. Priemonė. Ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtojimo užtikrinimas	VPS priemonės: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>														
2.6. uždavinys. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą 2.6.1. Priemonė. Regiono ekonominio augimo, išnaudojant turizmo potencialą, stiprinimas	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ VPS priemonės:</li> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Kaimų atnaujinimas</li> </ul>														
2.7. uždavinys. Didinti švietimo paslaugų prieinamumą	VPS priemonės:														

		<p>2.7.1. Priemonė. Įvairialypio švietimo plėtojimas ir ugdymo prieinamumo didinimas</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>
		<p>2.8. uždavinys Didinti darbo vietų ir paslaugų pasiekiamumą</p> <p>2.8.1. Priemonė. Darbo vietų pasiekiamumo ir viešųjų paslaugų prieinamumo visiems didinimas</p>	<p>VPS priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Kaimų atnaujinimas</li> </ul>
		<p>*<a href="https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/36610510bcd411ed97b2975f7dad7488">https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/36610510bcd411ed97b2975f7dad7488</a></p>	
3.	<p>Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)</p>	<p>VPS priemonės prisidės prie BJRS* tikslo „Padidinti gyventojų gerovę“ įgyvendinimo, ypač siekiant Baltijos jūros regiono didesnio konkurencingumo pasaulyje. Įgyvendinant VPS priemones bus prisidedama prie politikos sričių veiksmų įgyvendinimo, kartu prisidedant prie Žaliosios transformacijos ir lyčių lygybės:</p>	
		<p><i>ES BALTIJOS JŪROS REGIONO STRATEGIJA</i> 2019-2024 m.</p>	<p><i>KAIŠIADORIŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS</i> 2024-2029 METŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA</p>
		<p><b>Politikos sritis TURIZMAS</b></p> <p>1 veiksmas: tarptautinio turizmo plėtra atokiose ir kaimo vietovėse</p> <p>2 veiksmas: investicijos į žmones, įgūdžius ir technologijas turizmo pramonėje</p> <p>3 veiksmas: kultūros paveldo ir gamtos išteklių apsauga ir tvarus naudojimas turistinėse vietovėse</p>	<p>VPS priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Kaimų atnaujinimas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>
		<p><b>Politikos sritis KULTŪRA</b></p> <p>1 veiksmas: Baltijos jūros regiono kultūros ir kūrybos pramonės skatinimas, skatinti kūrybinį verslumą</p> <p>2 veiksmas: Baltijos jūros regiono kultūros ir Europos vertybių propagavimas, kultūros panaudojimas darniam vystymuisi</p> <p>3 veiksmas: JJR kultūros paveldo išsaugojimas, regioninio identiteto stiprinimas</p>	<p>VPS priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas</li> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>

		<p><b>Politikos sritis SVEIKATA</b></p> <p>1 veiksmas: aktyvaus ir sveiko senėjimo skatinimas siekiant spręsti demografinių pokyčių keliamas problemas</p> <p>2 veiksmas: sveikatos aspektų integravimo į visų sričių politiką požiūrio skatinimas, daugiausia dėmesio skiriant aplinkos veiksnių, ypač klimato kaitos, poveikiui žmonių sveikatai</p> <p>3 veiksmas: suinteresuotųjų subjektų ir institucinių gebėjimų didinimas sprendžiant regionines sveikatos problemas</p> <p>* file:///C:/Users/Erika/Downloads/Action%20Plan%202021%20(1).PDF</p>	<p>VPS priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Socialinio verslo kūrimas ir plėtra</li> <li>▪ Verslo kūrimas ir plėtra</li> </ul>
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	<i>Netaikoma</i>	

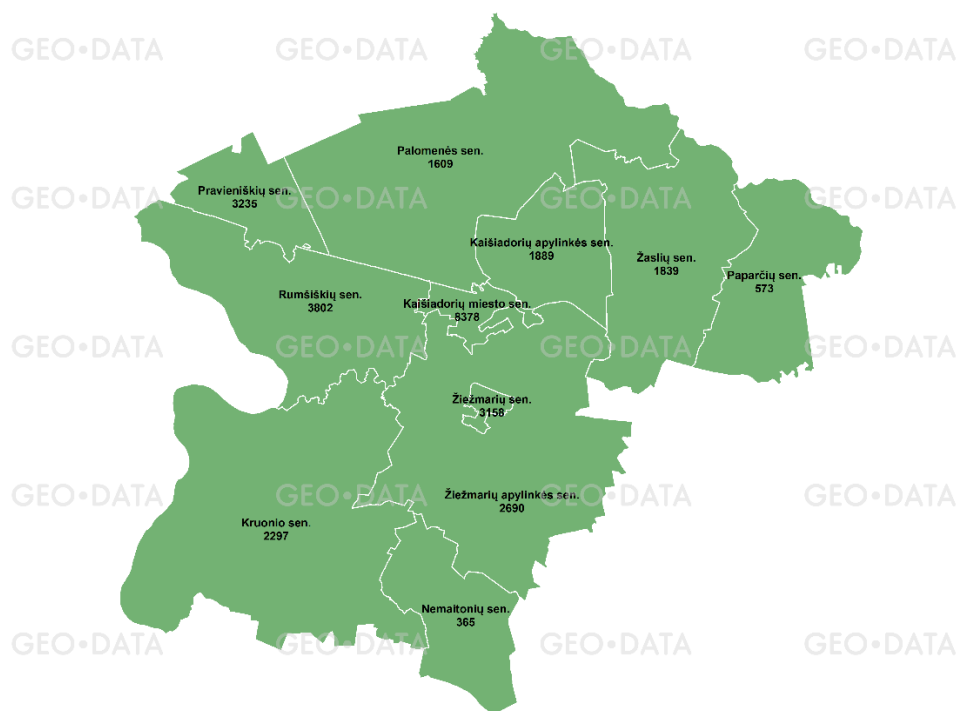
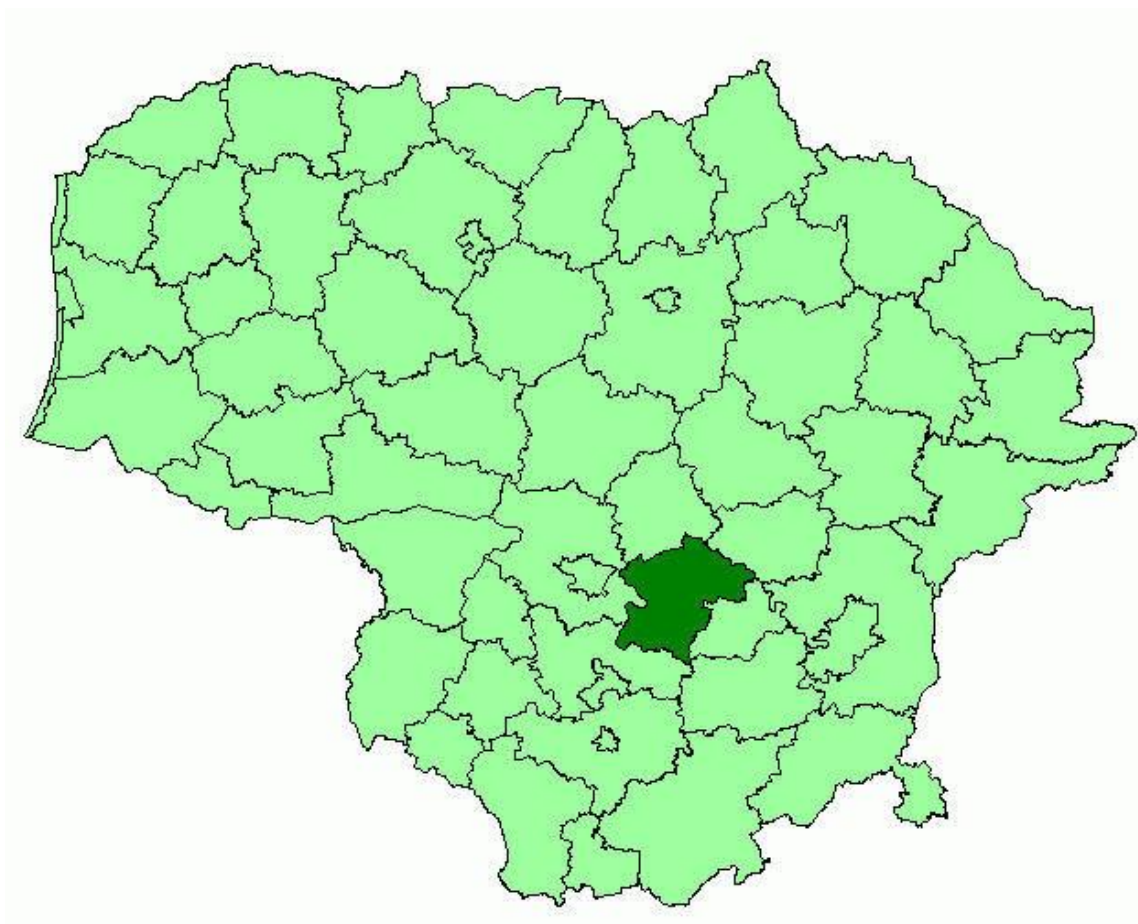
6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė  
VPS rengimo metu pastabų negauta.

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3.				
4.				



Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

7 priedas. Kaišiadorių rajono savivaldybės geografinės padėties ir seniūnijų išsidėstymo vizualizacija



8 priedas. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimo rezultatų apibendrinimas

**1. Kokios problemos Kaišiadorių rajono kaimo vietovėse, Jūsų nuomone, yra pačios opiausios?**  
(pažymėkite tris labiausiai tinkamus variantus ir/ar įrašykite Jūsų nuomone opią problemą)

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
<b>1. Ribotos kaimo gyventojų galimybės naudotis paslaugomis kaimo vietovėse dėl mažų pajamų ir nepakankamos šių paslaugų pasiūlos</b>	<b>95</b>	<b>18.8%</b>
<b>2. Spartus kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas</b>	<b>94</b>	<b>18.7%</b>
<b>3. Didelė ir didesnė nei mieste dalis kaimo gyventojų, kurie patiria skurdą ir socialinę atskirtį</b>	<b>62</b>	<b>12.3%</b>
4. Per lėtai vystomi bendradarbiavimo ryšiai tarp kaimo ir miesto, ypač užsitikrinant energetinę nepriklausomybę	41	8.1%
5. Didesnis nei mieste jaunimo nedarbas	39	7.7%
6. Menkas ūkininkų ir kitų žemės ūkio subjektų įsitraukimas į dalijimosi ekonomikos principais pagrįstą verslų kūrimą	31	6.2%
7. Darbo jėgos, ypač kvalifikuotos, trūkumas	30	6.0%
8. Mažos aukštos ir išskirtinės kokybės, ekologiškų produktų ir produktų, pagamintų, taikant tvarius gamybos būdus, gamybos ir perdirbimo apimtys	26	5.2%
9. Menkas naujų technologijų, įskaitant skaitmeninimą, taikymas ūkininkų ūkiuose, verslo įmonėse, bendruomenėse	23	4.6%
10. Neatitinkantys sveikatai palankios mitybos rekomendacijų gyventojų mitybos įpročiai	11	2.2%
11. Vietos biomasės ištekliai menkai panaudojami naujų bioproductų gamybai, alternatyviajai energetikai	10	2.0%
12. Naujų augalų ir gyvūnų ligų atsiradimas ir paplitimas	7	1.4%
13. Maisto atliekų kiekių didėjimas ir priemonių bei infrastruktūros maisto praradimams mažinti trūkumas	5	1.0%

Įrašytos opiausios problemos:

- Patrauklių ir gerai apmokamų darbo vietų stoka, prastas susisiekimasis su didžiais aplinkiniais miestais
- Nėra galimybių pradėti ūkinę veiklą vyresniems nei 40 m. gyventojams
- Mažiau dirbama su jaunimu, jų įtraukimu ir aktyviu dalyvavimu
- Susisiekimo problema, įtakojanti kaime gyvenančių asmenų didelį nedarbo lygį
- Menkas dėmesys gerbūvio (vieša infrastruktūra) kaimo vietovėse atnaujinimui / sukūrimui
- Labai didelė problema šaltuoju metu kūrenama statybinėmis atliekomis, nuodijami žmonės ir gamta. Gaila, kad aplinkosauga nevykdo jokių patikrinimo, kuo kūrenasi gyventojai, akcijų
- Neprižiūrima susisiekimo infrastruktūra
- Susisiekimas, kaimo vaikai neturi galimybių pasiekti būrelių, nėra dviračių takų
- Viešasis transportas kursuoja retai. Mažinamas mokyklų skaičius kuria nepatrauklų įvaizdį
- Žiedo g., Žiežmariai skubiai reikalingas gatvės remontas, lyjant skęsta visa gatvė
- Prasta psichikos sveikata tiek vyresniu žmonių, tiek jaunimo
- Gatvės, apšvietimas, takai, susisiekimas, vyresniu žmonių užimtumas
- Nepakankama rajono gyventojų bendruomenės įtrauktis bendradarbiaujant, mažuma kokybiškų laisvalaikio pramogų galimybių, kokybiškų maitinimo vietų, kavinių, mažai parkų, Rumšiškėse trūksta šaligatvių bei šiukšliadėžių, maža mokinių įtrauktis popamokinėse veiklose
- Jaunų žmonių baimė kurti savarankišką verslą

- Miesto gyventojų pritraukimas į kaimus ir verslo kaimuose vystymas
- Ženkliai prastesnė kaimo vietovių priežiūra nei miesto, didelė atskirtis tarp kaimo ir miesto
- Susisiekimo problemos, viešojo transporto nebuvimas, smulkiuju ūkininku visiškai ignoravimas
- Pvz Mikalaučiškių kaimui trūksta 4 km asfaltuoto kelio daug metų. Kai kelias nėra asfaltuotas apie kokią didesnę infrastruktūrą galima kalbėti...
- Požiūris į kaimo gyventojus bei ūkininkus ir apsunktas verslo kūrimas kaime kalba eina apie komercinius sklypus kad jų nėra
- Visiškai nėra infrastruktūros pritaikytos gyventojų laisvalaikiui
- Mažai įvairių sričių specialistų ir jiems skirtų darbo vietų. Pvz: IT sritis, komunikacijos sritis, kultūros sritis. Krašte vyrauja fizinės jėgos reikalaujantys darbo pasiūlymai
- Didinama dirbtinė atskirtis tarp didmiesčių ir kaimo. Daug jaunų šeimų nori keltis gyventi į kaimiškas vietas ir turi galimybę dėl nuotolinių darbų, bet dėl ugdymo įstaigų mažinimo negali to daryti
- Gyventojų įtraukimas (įsi)
- Norėčiau pamokanti žmonės nerti vašeliu
- Prastai išvystytas susisiekimas.
- Lėšų trūkumas renginiams, ugdymams ir kitoms veikloms žmonių laisvalaikiui
- Šiukšlinimas
- Trūksta gyventojų pritraukimo gyventi kaime, laisvalaikio praleidimo infrastruktūros nebuvimas
- Susisiekimas
- Svarbiausia pritraukti turistų į Kaišiadorių kraštą, bei sukurti naujų darbo vietų. Siūlymas pastatyti vandens pramogų parką, pvz. Druskininkų vandens parkas, netoli vietos, kuri buvo planuota naujo oro uosto statyboms. Kadangi infrastruktūros prasme patogi lokacija. Tai būtų visapusiškai naudinga investicija. Ateityje ta vieta galėtų toliau plėstis su maitinimo bei nakvynės paslaugomis. Dar tolimesnėje ateityje ir oro uostui beliktų tik įsikurti jau sukurtoje patogioje aplinkoje žmonėms ir verslui

### **Gyventojų įvardintų opiausių problemų išskyrimas:**

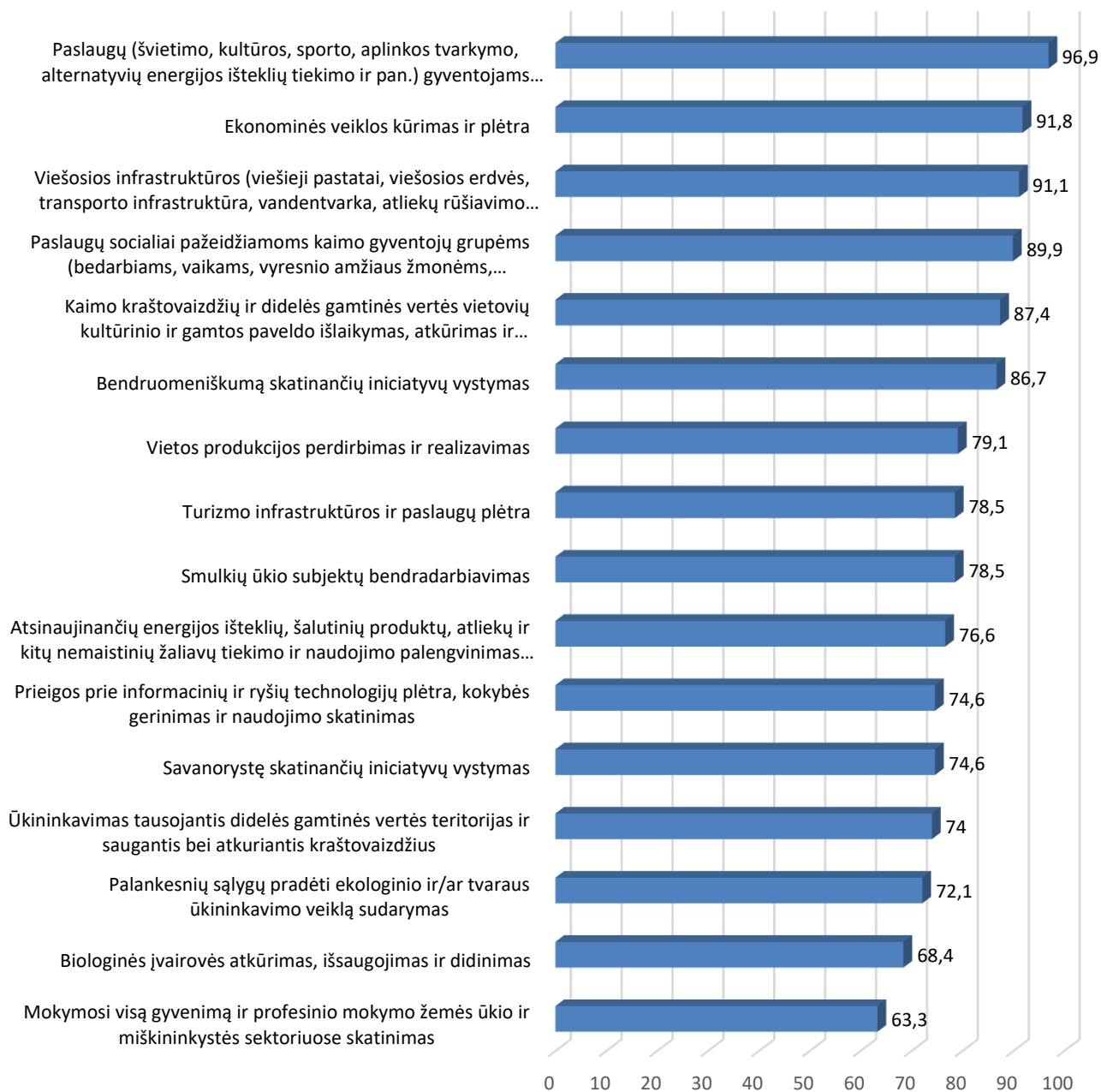
**1. Prastai išvystytas susisiekimas**

**2. Laisvalaikio praleidimo ir aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros trūkumas ir prasta kokybė**

**3. Vaikų ir jaunimo ugdymo įstaigų mažinimas, nepakankamas jų įtraukimas, aktyvaus dalyvavimo skatinimas, užimtumas**

**2. Kokioms veikloms, Jūsų nuomone, reiktų skirti paramą, įgyvendinant Kaišiadorių rajono kaimo vietovių vietos plėtros strategiją 2023-2027, kad paramos lėšos būtų kuo geriau panaudotos esamoms problemoms spręsti?\_ (įvertinkite kiekvieną veiklą)**

Veiklą kaip labai svarbią ir svarbią paramai skirti nuodžiusių respondentų dalis, proc.



**Informacija apie respondentą:**

Jūsų amžius

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
iki 29 m.	14	8.9%
30-39 m.	45	28.5%
40-59 m.	82	51.9%
60 m. ir daugiau	17	10.8%

Lytis

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
moteris	122	77.2%
vyras	36	22.8%

## Jūsų veikla

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
samdomas darbuotojas	80	50.6%
valstybės tarnautojas	28	17.7%
verslininkas	22	13.9%
ūkininkas	10	6.3%
studentas	7	4.4%
pensininkas	6	3.8%
bedarbis	5	3.2%

## Nurodykite seniūniją, kurioje gyvenate

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Žaslių 1841 (8.6 %)	29	18.4%
Kaišiadorių apylinkės 1890 (8.8 %)	24	15.2%
Žiežmarių apylinkės 2688 (12.5 %)	22	13.9%
Rumšiškių 3806 (17.7 %)	19	12.0%
Kruonio 2295 (10.7 %)	12	7.6%
Žiežmarių 3158 (14.7 %)	12	7.6%
Nemaitonių 365 (1.7 %)	11	7.0%
Palomenės 1606 (7.5 %)	10	6.3%
Paparčių 573 (2.7 %)	10	6.3%
Pravieniškių 3233 (15.1 %)	9	5.7%

## 9 priedas. Kaišiadorių rajono VVG teritorijos situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo anketa



## KAIŠIADORIŲ RAJONO KAIMO VIETŲ (VVG TERITORIJOS) GYVENTOJŲ POREIKIŲ TYRIMO ANKETA

Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupė rengiasi 2023-2027 m. Europos Sąjungos finansavimo laikotarpiui ir tuo tikslu atlieka kaimo vietovių situacijos ir gyventojų poreikių tyrimą ir tikisi Jūsų aktyvaus bendradarbiavimo, rengiant Kaišiadorių rajono kaimo vietovių plėtros strategiją 2023 – 2027 m.

Mums svarbi Jūsų nuomonė, todėl prašytume atsakyti į pateiktus klausimus. Remiantis anketos duomenimis, bus formuluojami gyventojų poreikiai.

**Iš anksto dėkojame už partnerystę!**

**Preliminari tema:**

**Vietos ekonomikos augimas, kuriant tvarias alternatyvos energetikos ir sveikos mitybos poreikių tenkinimo sistemas**

- 1. Kokios problemos Kaišiadorių rajono kaimo vietovėse, Jūsų nuomone, yra pačios opiausios?**  
(Pažymėkite tris labiausiai tinkamus variantus ☒)

Spartus kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas	<input type="checkbox"/>
Didelė ir didesnė nei mieste dalis kaimo gyventojų, kurie patiria skurdą ir socialinę atskirtį	
Didesnis nei mieste jaunimo nedarbas	<input type="checkbox"/>
Ribotos kaimo gyventojų galimybės naudotis paslaugomis kaimo vietovėse dėl mažų pajamų ir nepakankamos šių paslaugų pasiūlos	<input type="checkbox"/>
Darbo jėgos, ypač kvalifikuotos, trūkumas	<input type="checkbox"/>
Per lėtai vystomi bendradarbiavimo ryšiai tarp kaimo ir miesto, ypač užsitikrinant energetinę nepriklausomybę	<input type="checkbox"/>
Menkas ūkininkų ir kitų žemės ūkio subjektų įsitraukimas į dalijimosi ekonomikos principais pagrįstų verslų kūrimą	<input type="checkbox"/>
Vietos biomasės išteklių menkai panaudojami naujų bioproduktų gamybai, alternatyviajai energetikai	<input type="checkbox"/>
Menkas naujų technologijų, įskaitant skaitmeninimą, taikymas ūkininkų ūkiuose, verslo įmonėse, bendruomenėse	<input type="checkbox"/>
Mažos aukštos ir išskirtinės kokybės, ekologiškų produktų ir produktų, pagamintų, taikant tvarius gamybos būdus, gamybos ir perdirbimo apimtys	<input type="checkbox"/>
Maisto atliekų kiekių didėjimas ir priemonių bei infrastruktūros maisto praradimams mažinti trūkumas	<input type="checkbox"/>
Neatitinkantys sveikatai palankios mitybos rekomendacijų gyventojų mitybos įpročiai	<input type="checkbox"/>
Naujų augalų ir gyvūnų ligų atsiradimas ir paplitimas	<input type="checkbox"/>
Kita (įrašykite)	

- 2. Kokioms veikloms, Jūsų nuomone, reiktų skirti paramą, įgyvendinant Kaišiadorių rajono kaimo vietovių vietos plėtros strategiją 2023-2027, kad paramos lėšos būtų kuo geriau panaudotos esamoms problemoms spręsti?**  
(įvertinkite kiekvieną veiklą)

Veiklos	Paramą teikti			
	labai svarbu	svarbu	nesvarbu	neturiu nuomonės
Paslaugų (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo, alternatyvių energijos išteklių tiekimo ir pan.) gyventojams plėtra				
Paslaugų socialiai pažeidžiamoms kaimo gyventojų grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir kt.) plėtra				
Viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės, transporto infrastruktūra, vandentvarka, atliekų rūšiavimo infrastruktūra ir pan.) gerinimas ir plėtra				
Turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra				

Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas				
Savanorystę skatinančių iniciatyvų vystymas				
Ekonominės veiklos kūrimas ir plėtra				
Palankesnių sąlygų pradėti ekologinio ir/ar tvaraus ūkininkavimo veiklą sudarymas				
Prieigos prie informacinių ir ryšių technologijų plėtra, kokybės gerinimas ir naudojimo skatinimas				
Mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose skatinimas				
Vietos produkcijos perdirbimas ir realizavimas				
Smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimas				
Biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas				
Ūkininkavimas tausojantis didelės gamtinės vertės teritorijas ir saugantis bei atkuriantis kraštovaizdžius				
Atsinaujinančių energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimas bioekonomikos tikslais				
Kaimo kraštovaizdžių ir didelės gamtinės vertės vietovių kultūrinio ir gamtos paveldo išlaikymas, atkūrimas ir atnaujinimas				

**Informacija apie respondentą:**(Pažymėkite tinkamą variantą )**Lytis:**  Vyras  Moteris**Amžius:**  iki 29 m.  30-39 m.  40-59 m.  60 m. ir daugiau**Jūs esate:**

Ūkininkas <input type="checkbox"/>	Verslininkas <input type="checkbox"/>	Samdomas darbuotojas <input type="checkbox"/>	Valdininkas <input type="checkbox"/>	Bedarbis <input type="checkbox"/>	Pensininkas <input type="checkbox"/>
---------------------------------------	--	---	---	--------------------------------------	---

**Jūs gyvenate seniūnijoje:**

Kaišiadorių apylinkės <input type="checkbox"/>	Kruonio <input type="checkbox"/>	Nemaitonių <input type="checkbox"/>	Palomenės <input type="checkbox"/>	Paparčių <input type="checkbox"/>	Pravieniškių <input type="checkbox"/>	Rumšiškių <input type="checkbox"/>
--	-------------------------------------	--	---------------------------------------	--------------------------------------	--	---------------------------------------

Žaslių <input type="checkbox"/>	Žiežmarių <input type="checkbox"/>	Žiežmarių apylinkės <input type="checkbox"/>
------------------------------------	---------------------------------------	---



10 priedas.

11 priedas.

12 priedas.

13 priedas.

14 priedas.

15 priedas.

